

Organizația
Internațională
a Muncii

PROTECȚIE
SOCIALĂ

Reforma Pensiilor în Europa Centrală și de Răsărit

Perioada Crizei, Efectele Austerității
și Perspective de Viitor

Sinteza

Reforma Pensii în Europa Centrală și de Răsărit

Perioada Crizei, Efectele Austerității
și Perspective de Viitor

Sinteza

Publicațiile Biroului Internațional al Muncii se bucură de protecția drepturilor de autor în baza Protocolului 2 la Convenția universală privind drepturile de autor. Reproducerea unor scurte fragmente din aceste publicații este totuși permisă, cu condiția menționării sursei. Pentru obținerea drepturilor de reproducere sau traducere, se va adresa o solicitare Biroului de Publicații (Drepturi și licențe), Biroul Internațional al Muncii, CH-1211 Geneva 22, Elveția. Biroul Internațional al Muncii salută solicitările de acest gen.

Bibliotecile, instituțiile și alți utilizatori înregistrați la organizațiile care se ocupă de protecția drepturilor de reproducere, pot face copii după aceste materiale în conformitate cu autorizațiile care le sunt emise în acest scop. Vizitați www.ifro.org pentru a afla organizațiile care se ocupă de protecția drepturilor de autor în țara dvs.

Hirose, Kenichi

Reforma Pensilor în Europa Centrală și de Răsărit: Perioada Crizei, Efectele Austerității și Perspective de Viitor / Editat de Kenichi Hirose; Organizația Internațională a Muncii, Echipa de asistență tehnică privind munca decentă pentru Europa Centrală și de Răsărit . – Budapesta: 2012
1 v.

ISBN 978-92-2-825639-0
978-92-2-825640-6 (web pdf)

International Labour Organization; ILO DWT and Country Office for Central and Eastern Europe

pension scheme / old age benefit / ageing population / social security reform / social security financing / social protection / Bulgaria/ Croatia / Czech Republic/ Hungary / Poland / Slovakia / Slovenia/ Romania

02.04.1

ILO Cataloguing in Publication Data

Denumirile utilizate în publicațiile OIM, în conformitate cu practica Organizației Națiunilor Unite, precum și prezentarea materialelor din aceste publicații nu exprimă în nici un caz opiniile Biroului Internațional al Muncii cu privire la statutul juridic al unei țări, al unei zone sau al unui teritoriu sau al autorităților care le guvernează, și nici la delimitarea granițelor acestora.

Responsabilitatea pentru opiniile exprimate în articole, studii și alte lucrări le revine exclusiv autorilor, iar publicarea lor nu echivalează cu o susținere a opiniilor exprimate în aceste materiale din partea Biroului Internațional al Muncii.

Referirile care se fac la denumirile anumitor firme, produse și procese comerciale nu implică faptul că sunt susținute de Biroul Internațional al Muncii, iar faptul că anumite firme, produse sau procese comerciale nu sunt menționate nu constituie un semn de dezaprobare a acestora

Publicațiile BIM și produsele electronice pot fi obținute în marile librării sau prin intermediul oficiilor locale ale OIM din numeroasele țări, sau direct la adresa ILO Publications, Biroul Internațional al Muncii, CH-1211 Geneva 22, Elveția. Registrele sau listele cu noile publicații se pot obține gratuit la adresa de mai sus sau la cea electronică: pubvente@ilo.org

Vizitați pagina noastră web: www.ilo.org/publns

Cuprins

1. Tendințele reformei sistemului de pensii din Europa Centrală și de Răsărit în perioada de după 1990	3
1.1. Situații la începutul anilor 1990	3
1.2. Perioada între mijlocul anilor 1990 și mijlocul anilor 2000: un val al reformelor paradigmatic	4
1.3. Starea financiară curentă a sistemelor de pensii	5
1.4. Impactul crizei economice globale în perioada 2008–2009	6
1.5. Reforma sistemului de pensii în ECE în perioada 2009–2011	7
2. Pași și momente definitorii ale procesului de reforma pensiilor în Europa Centrală și de Răsărit	12
2.1. Obiectivele de bază ale reformei pensiilor	12
2.2. Nivelul de acoperire, de respectare a legislației și colectarea contribuțiilor	13
2.3. Relația între adecvare și sustenabilitate	14
2.4. Indexarea pensiilor	15
2.5. Angajarea și pensionarea lucrătorilor vârstnici	16
2.6. Asigurarea resurselor necesare pentru finanțarea beneficiilor	20
2.7. Considerațiuni privind sistemul de pensii bazat pe cel de al doilea pilon	20
2.8. Rolul central al dialogului social în cadrul administrării pensiilor și în procesele de reformă	21
2.9. Autonomia politicii de pensii și sinergia acestora cu alte politici	23
2.10. Concluzii și acțiuni pentru viitor	23
Bibliografie selectivă	25
Anexă A. Note tehnice	27
Anexă B. Standardele OIM cu referire la asigurarea socială	31
B.1 Standardele minime ale OIM cu privire la beneficiile de vârstă înaintată în conformitate cu Convenția Nr. 102	31
B.2 Lista ratificărilor Convenției Nr. 102 a OIM și convențiilor înrudite	33
B.3 Elemente ale unei posibile Recomandări cu privire la nivelurile de Protecție Socială	36
Anexă C. Anexă statistică	38

Reforma Pensii în Europa Centrală și de Răsărit

Perioada Crizei, Efectele Austerității și Perspective de Viitor

Sinteza¹

1. Tendințele reformei sistemului de pensii din Europa Centrală și de Răsărit în perioada de după 1990

1.1. Situații la începutul anilor 1990

În Europa Centrală și de Răsărit (ECE), necesitatea întreprinderii reformei sistemului de pensii a apărut în perioada tranziției de la economia planificată la economia de piață.

La începutul anilor 1990, sistemele naționale de pensii din țările ECE aveau următoarele caracteristici:

- Sistemele respective asigurau pensii mici și aproape forfetare. Între pensiile minime și cele maxime existau doar mici diferențe.
- Sistemele admiteau cu generozitate perioadele de lipsă de contribuții în calcularea mărimii pensiei și practica de pensionare înainte de termen era larg răspândită.
- O serie de grupuri de angajați cu drepturi privilegiate beneficiau de condiții favorabile în ceea ce privește vârsta de pensionare și de calculare a pensiilor.
- În perioada de tranziție s-a produs o înrăutățire a respectării sistemelor de protecție socială din cauza provocărilor de ordin economic cu care se confruntau întreprinderile de stat și datorită apariției întreprinderilor mici și a auto-angajării.
- Nu exista o separație clară între bugetul de Stat și bugetele de asigurări sociale.
- Sistemele respective aplicau rate înalte de contribuții la sistemul de pensii comparativ cu țările din Europa de Vest.
- Cu timpul s-a produs o înrăutățire a nivelurilor prestațiilor datorită lipsei mecanismelor de indexare.
- În pofida acestor circumstanțe dificile, sistemele de pensii din țările ECE au reușit să evite nerespectarea obligațiilor privind plățile prestațiilor sociale. Unele țări au avut întârzieri semnificative de achitare a plăților curente și plăților restante.

1 Acest articol este o traducere a capitolului 1 din publicația „Reforma Pensii în Europa Centrală și de Răsărit Perioada Crizei, Efectele Austeritate și Perspective de Viitor” editată de Kenichi Hirose. Titlul original este „Tendințe și momente cheie ale reformei sistemului de pensii din Europa Centrală și de Răsărit – o privire comparativă de ansamblu” scris de către editor.

În anii 1990 pensionarea înainte de termen a fost folosită pentru a face posibilă absorbția numărului mare de șomeri, care au apărut ca rezultat al restructurărilor masive ale economiei. Acest lucru a devenit evident datorită reducerii semnificative a numărului de contributori și creșterii, în paralel, a numărului de pensionari pe parcursul acestei perioade. Ca urmare a acestei situații, în anii 1990 s-a produs o creștere rapidă a ratei de dependență (stabilită în baza numărului de pensionari raportată la numărul de contribuabili). La creșterea ratelor de dependență de sistemul de pensionare a contribuit, de asemenea, îmbătrânirea populației în mai multe țări din această regiune prin faptul că au crescut ratele de dependență a persoanelor ajunse la limita de vârstă (rata este definită de raportul dintre populația în vârstă de 65 de ani și mai mult - la populația cu vârsta între 20 și 64 de ani).

Mai mult decât atât, adeseori s-a considerat că pensia de invaliditate ar reprezenta o alternativă la pensia pentru limita de vârstă în cazul persoanelor care n-au reușit să întrunească condițiile de pensionare înainte de termen. Numărul semnificativ de pensionați de invaliditate, în special printre persoanele de vârstă înaintată, reprezintă o reflectare a contextului în care, cei care nu se calificau pentru pensiile de limită de vârstă solicitau pensii de invaliditate și, în cele mai multe dintre cazuri, reușeau să le obțină. Acest lucru a fost posibil datorită definiției foarte largi a statutului de persoană cu dizabilități (incapabilă să efectueze o muncă) și tendinței generoase a medicilor de a acorda statutul de persoană cu dizabilități.

Deși prestațiile oferite de sistemele de pensii au servit într-adevăr la soluționarea problemelor imediate ale angajaților afectați în mod negativ de procesul de privatizare (în special ca urmare a disponibilizărilor masive din fostele întreprinderi de stat), deteriorarea rapidă a ratelor de dependență ale sistemului a dus la o creștere semnificativă a costurilor de pensii. Ca răspuns la acest fenomen țările ECE au adoptat o serie de măsuri de ajustare a contribuțiilor și a structurii prestațiilor sociale, lucru ce s-a soldat cu îmbunătățirea eficienței de administrare a sistemelor de pensii. Totuși, îmbătrânirea în continuare a populației, creșterea în continuare a numărului de pensionari, stagnarea contribuțiilor și deteriorarea ratei de colectare a contribuțiilor pe bază de venit, cauzată, printre altele, și de creșterea activităților din sectorul informal, au condus la o creștere semnificativă a costurilor asociate gestionării sistemelor de pensii, fapt care, la rândul său, a amplificat deficitele sistemelor de pensii.

1.2. Perioada între mijlocul anilor 1990 și mijlocul anilor 2000: un val al reformelor paradigmatică

Începând cu mijlocul anilor 1990 țările din ECE au început să facă reformele structurale ale sistemelor lor de pensii. Mai multe țări au introdus un sistem obligatoriu de pensii de tipul celui din Chile, administrat în mod privat (așa-numitul pilonul II al sistemului de pensii). Țările ECE, care au implementat acest tip de sistem de pensii sunt Ungaria (1998), Kazahstan (1998), Polonia (1999), Letonia (2001), Bulgaria (2002), Croația (2002), Estonia (2002), Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei din (2003), Republica Slovacă (2005), și România (2008) (numerele din paranteze indică anii de punere în aplicare)².

Dat fiind faptul că în aceste țări au existat sisteme de pensii de stat, reformele s-au soldat cu reducerea sistemelor de pensii de stat și parțial cu înlocuirea acestora cu conturi personale de economii,

2 Republica Cehă și Slovenia, două dintre țările cu cele mai mari venituri din regiune, au fost excepții notabile. Cu toate acestea, aceste țări au fonduri private de pensii facultative, care acoperă un număr important de angajați. Recent, guvernul Cehiei a decis să introducă un nou tip de sistem de pensii facultative, administrat privat, cu contribuție parțială de la sistemul de pensii de stat.

administrare de instituții private. În același timp, au fost reformate și sistemele de pensii de stat (în prezent denumite primul pilon al sistemului de pensii), în care au fost schimbați unii parametri cheie din schema de pensionare (de exemplu extinderea perioadei de calificare pentru a beneficia de pensie, majorarea vârstei de pensionare și tranziția de la indexarea în funcție de creșterile salariale salariului la indexarea în funcție de creșterea preturilor, cel mai adesea cuantificată prin variațiile indicelui preturilor de consum). Unele țări (printre care Polonia, Letonia, Suedia și Italia) au introdus în sistemele lor de pensii de stat conturile de contribuții definite notional (uneori acestea mai sunt cunoscute și sub denumirea de conturi de contribuții definite financiar)³.

Strategia de reformă promovată prin raportul Băncii Mondiale din (1994), care a pledat pentru un sistem de pensii bazat pe mulți piloni, a jucat un rol extrem de influent în dezbaterile politice din domeniu. Această strategie a fost puternic promovată prin asistența tehnică oferită de Banca Mondială mai multor țări din Europa Centrală și Comunitatea Statelor Independente (CSI)⁴. Argumentul cheie în sprijinul unei strategii de reformă orientate spre sistemul de pensii bazat pe mulți piloni a fost că privatizarea cu o finanțare prealabilă ar produce efecte macroeconomice favorabile, cum ar fi diversificarea riscului în portofoliile de investiții, creșterea economiilor, dezvoltarea pieței de capital, și oferirea unor mai bune stimulente pentru piața forței de muncă.

Absența unui consens social pe parcursul procesului de reformă a sistemului de pensii a dus la apariția unor îngrijorări serioase în mai multe țări. Este absolut necesar ca deciziile naționale să se facă în baza unui consens larg, dacă se dorește un proces de reformă participativ și un public bine informat. În realitate, în multe țări dialogul social pe parcursul reformei sistemului de pensii a fost unul slab, iar uneori a lipsit cu totul, și multe organizații ale angajaților și ale patronilor au încercat să găsească modalități de a influența politica de pensionare, dar succesul acestora a fost unul limitat⁵.

1.3. Starea financiară curentă a sistemelor de pensii

În 2010, cheltuielile publice pentru pensii în cele 27 de țări ale UE constituiau 10, procente din PIB, variind între 4,1 procente (Irlanda) și 14,0 procente (Italia). Cele 12 noi state membre ale UE au cheltuit pentru sistemul public de pensii 9,2 procente din PIB.

Ratele relativ mari ale pensiilor față de PIB în țările din ECE sunt atribuite ratelor semnificative de dependență ale sistemului, care în general, constituie peste 50 de procente, fapt care indică că un pensionar este susținut de mai puțin de doi contribuabili⁶.

Contribuțiile de la lucrătorii asigurați și angajatori constituie principala sursă de venit pentru finanțarea cheltuielilor de pensii. Cu toate acestea, recent, contribuția veniturilor a scăzut simțitor și în multe țări era sub nivelul necesar de acoperire a cheltuielilor sistemelor de pensii (vezi Figura 1). În prezent deficitul de pensii este de până la 4 procente din PIB-ul țării. Deficitele sunt finanțate în principal prin transferuri

3 În conformitate cu anumite ipoteze plauzibile, se poate demonstra că formula de pensii definită teoretic este de fapt echivalentă cu formula tradițională de pensie. Pentru detalii, a se vedea nota 4 din anexa A.

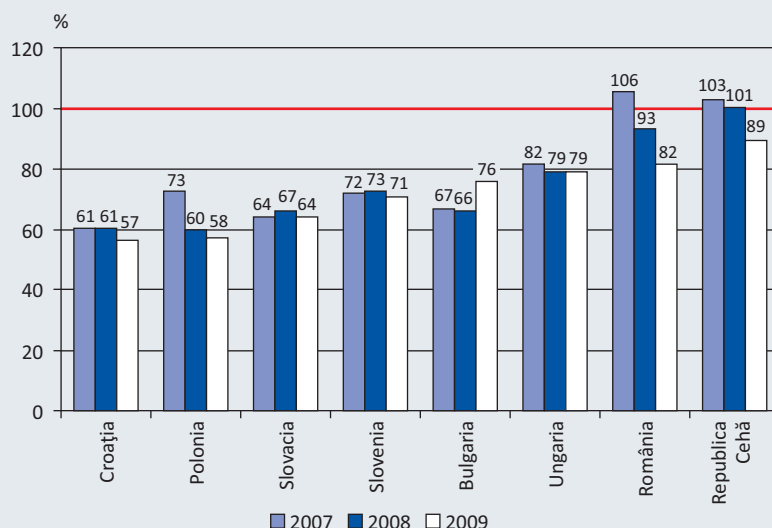
4 A se vedea, 2008.

5 A se vedea, 2008.

6 Nota 1 din anexa A explică cadrul analizei raportului ratei de pensii la PIB și anexa C prezintă rezultatele analizei pentru 27 de țări din UE.

de la bugetele de stat. Aceste deficite se datorează, parțial, costurilor de tranziție asociate cu redirecționarea contribuțiilor de pensii în sistemul de pensii bazat pe cel de al doilea pilon⁷.

Figura 1
Ponderea cheltuiellor cu pensiile de stat acoperite din contribuții obligatorii în opt țări din ECE, 2007–2009

Sursa: Institutul Național de Securitate Socială din Bulgaria; Institutul de Asigurări de Pensii din Croația; Administrația de Securitate Socială din Cehia; Institutul de Asigurări Sociale din Polonia, Casa Națională de Pensii Publice din România, Administrația Centrală de Asigurare cu Pensii Națională a Ungariei; Agenția de Asigurări Sociale (Fondul de Pensii de stat) din Republica Slovacă, Institutul de Pensii și de Asigurări ale Persoanelor cu Dezabilități din Slovenia.

Notă: În 2009, Bulgaria a introdus o contribuție legală de stat (de 12 procente din baza de contribuții). Contribuțiile la fondurile de pensii de stat nu includ contribuțiile transferate spre fondurile de pensii private obligatorii.

1.4. Impactul crizei economice globale în perioada 2008–2009

Criza economică globală din perioada 2008–2009 a dus la scăderea dramatică a activității economice și la o creștere a șomajului în regiune. Criza a afectat în mod diferit diversele tipuri de sisteme de pensii. În cazul sistemelor finanțate pe baza de contribuții pre-definite, criza a scos în evidență sensibilitatea acestora la volatilitatea pietelor financiare, atât în ceea ce privește nivelul pensiilor cât și modul în care consecințele volatilității pieței se transfera asupra angajaților. Conform datelor OCDE, în 2008 fondurile de pensii private din țările OCDE au pierdut în medie 23 de procente din valoarea activelor lor.

În țările ECE, în perioada 2008–2009, fondurile de pensii private, atât cele voluntare cât și cele obligatorii, au înregistrat pierderi semnificative ale valorilor activelor lor. Totuși, datorită faptului că în conformitate cu regulamentele conservatoare de investiții o mare parte din activele fondurilor obligatorii de pensii au

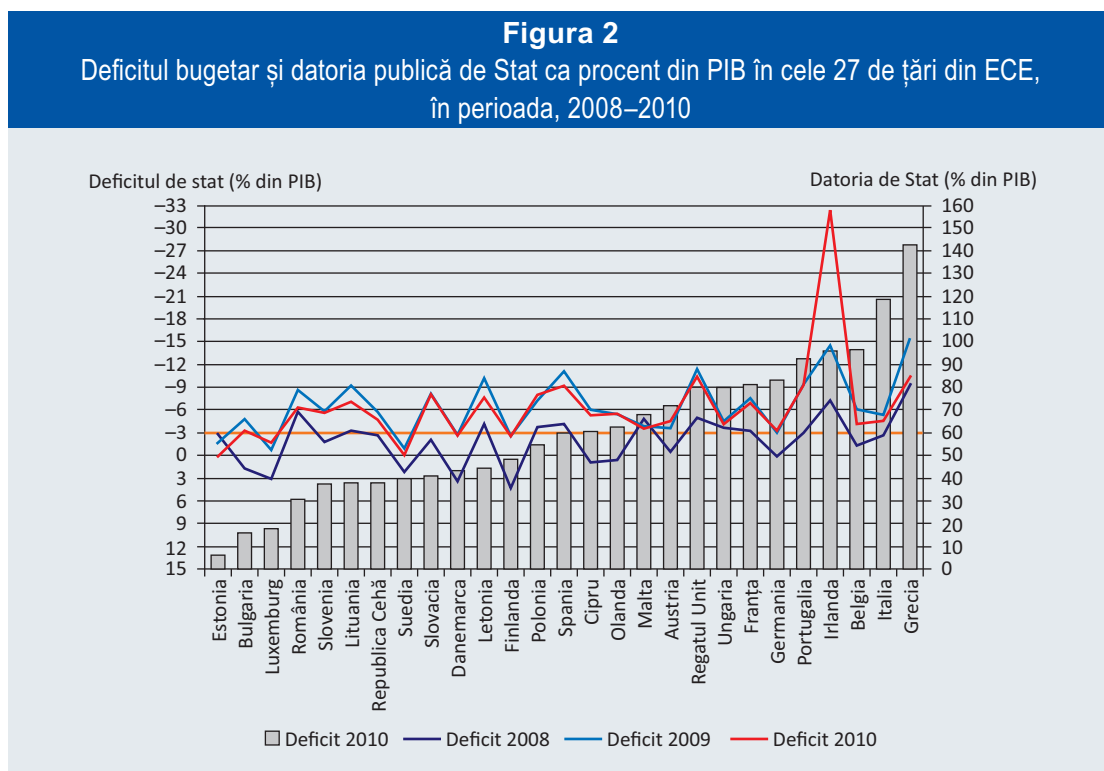
7 În luna august 2010, nouă state membre (Bulgaria, Republica Cehă, Ungaria, Lituania, Letonia, Polonia, România, Republica Slovacă și Suedia), au solicitat UE să le permită să deducă din deficitele lor bugetare costurile de tranziție asociate cu sistemele de pensii private obligatorii. În decembrie 2010, Comisia a ajuns la un acord cu Polonia, prin care acestea i s-a permis o flexibilitate temporară, nu, însă, și o schimbare a regulilor de contabilizare ale UE. Statelor membre, care nu depășesc semnificativ criteriile UE (un deficit bugetar echivalent cu 3 procente din PIB și o datorie publică mai mică de 60 procente din PIB) și sunt în curs de punere în aplicare a reformelor sistemului de pensii, li s-a permis să deducă costurile de tranziție de la deficitele lor pentru o perioadă de până la cinci ani.

fost investite în obligațiuni de Stat, pierderile au fost relativ mai mici comparativ cu cazul sistemelor ale căror portofolii de investiție au fost din plin expuse riscurilor, cum au fost pachetele de acțiuni. Datorită redresării economice rapide din 2009, valoarea activelor fondurilor de pensii a recăpătat nivelurile din perioada anterioară crizei, dar acestea încă nu au revenit pe deplin la direcțiile lor anterioare de creștere.

Această experiență a determinat o serie de țări să examineze posibilitatea de a solicita companiilor de administrare a pensiilor să ofere portofolii multiple din perspectiva expunerii la riscul de investiții și să le ceară acestora să introducă un portofoliu de selecție implicită, în baza vârstei membrilor fondului de pensii⁸.

În sistemele de pensii de stat bazate pe solidaritate, impactul imediat a fost mai puțin sever decât în sistemele de pensii private, în cazul cărora prestațiile sunt direct legate de contribuții și de dobânzile acumulate la investiții. De asemenea, trebuie remarcat faptul că sistemele de pensii bazate pe cel de al doilea pilon, în majoritatea țărilor din ECE erau încă în faza de acumulare și nu eliberau sume substanțiale de prestații la momentul manifestării crizei globale. Totuși, reducerea pe termen lung a ocupării forței de muncă și, implicit, a numărului de contribuabili va necesita efectuarea unor ajustări la sistemele de pensii de stat redistributive de tipul pay-as-you-go.

Criza mondială a dus la o creștere semnificativă a deficitelor și datoriilor cumulative ale Statului, dat fiind faptul că guvernele au cheltuit resurse mari în încercarea de a stabili sectoarele financiare și a stimula economiile lor (Figura 2). Mai multe țări au trebuit să recurgă la ajutor financiar de urgență de la instituțiile financiare internaționale, în special de la FMI și UE.

Sursa: Eurostat.

8 În ECE, numai Ungaria și Republica Slovacă au solicitat ca fondurile de pensii bazate pe cel de al doilea pilon să ofere trei tipuri de portofolii. Recent, Republica Slovacă a introdus un al patrulea tip de portofoliu.

Cu scopul de a îmbunătăți poziția lor fiscală, multe state au impus măsuri fiscale de austeritate. Sistemele de pensii au fost deosebit de vulnerabile la reducerile de cheltuieli ale Statului, cauzate de marea lor dependență față de bugetele de stat pentru a acoperi deficitele lor. Reducerile unor drepturi de pensie au dus la tulburări sociale în Europa.

1.5. Reforma sistemului de pensii în ECE în perioada 2009–2011

Țările din ECE au implementat, sau au început să planifice, reformele sistemului de pensii începând cu anul 2009. În descrierile ce urmează se face un rezumat al principalelor caracteristici ale acestor măsuri de reformă în cele opt țări vizate de acest studiu, dar acestea în nici un caz nu constituie o listă exhaustivă ale măsurilor de reformă întreprinse de fiecare țară. Pentru informații detaliate, facem trimitere la rapoartele naționale din partea II.

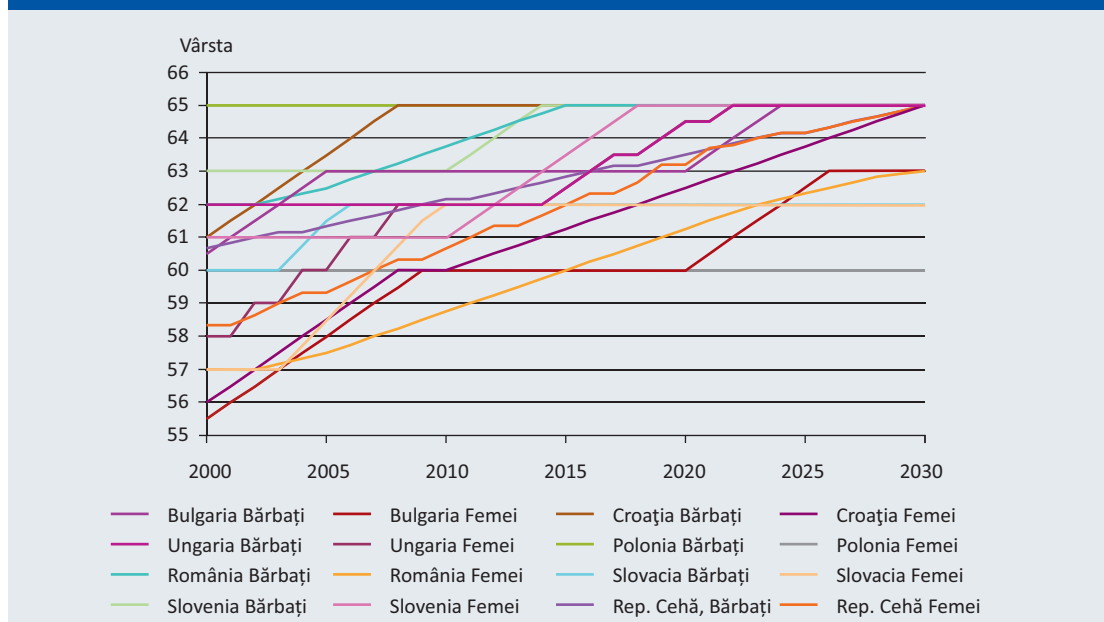
(i) Măsurile care permit o pensionare la o vârstă mai înaintată:

- Vârsta legală/standard de pensionare pentru bărbați, în cele mai multe țări va fi treptat ridicată la 65 de ani către anul 2030. Diferența de vârstă legală/standard de pensionare între bărbați și femei va deveni mai echilibrată (vezi Figura 3). Croația și Ungaria vor crește vârsta standard/legală de pensionare pentru femei la 65 de ani, iar Bulgaria și România la 63 de ani, către anul 2030. Polonia nu a schimbat vârsta legală/standard de pensionare pentru femei, lăsând-o la 60 de ani⁹.
- Republica Cehă a adoptat un nou program de creștere a vârstei legale/standard de pensionare. Acest program accelerează creșterea vârstei de pensionare standard pentru femei, față de ceea ce era prevăzut în programul anterior. Mai mult decât atât, creșterea vârstei de pensionare legale/standard pentru ambele sexe va continua și dincolo de 65 de ani, fără a mai fi fixata vreo limită maximală.
- În Republica Slovacă, vârsta legală/standard de pensionare pentru ambele sexe este de 62 de ani, dar s-a propus ca vârsta legală/standard de pensionare să fie majorată, în conformitate cu speranța de viață.
- Condițiile de eligibilitate pentru pensiile anticipate au continuat să se înăsprească în Bulgaria (pentru femei), Croația (pentru femei), Polonia și Republica Slovacă. În România, pe de altă parte, perioada de stagiu a fost redusă cu doi ani.
- Croația, Ungaria și România au modificat penalitățile (cotele de penalizare) aplicate în legătura cu pensionarea anticipată, precum și ratele de creștere a pensiilor amânate.

9 În noiembrie 2011, Guvernul re-ales al Poloniei a propus să fie treptat majorată vârsta normală de pensionare la 67 de ani pentru bărbați ca până în 2020 și pentru femei până în 2040.

Figura 3

Calendarul ridicării vârstelor legale de pensionare, pe sexe, în Europa Centrală și de Răsărit, 2000–2030

Sursa: Studiul OIM.

Notă: Pentru Republica Cehă, Ungaria și România, vârstele de pensionare sunt definite în funcție de anul de naștere. Cifrele se referă la cea mai mică vârstă posibilă de pensionare în cursul anului respectiv. Pentru Republica Cehă, vârsta de pensionare indicată se referă la femeile fără copii.

(ii) Măsurile de reducere a deficitului sistemelor de pensii de stat prin intermediul majorării ratelor de contribuții, sau prin ajustarea contribuțiilor la sistemele de pensii cu finanțare obligatorie:

- În 2009 România a majorat cota de contribuție la sistemul de pensii cu 3,8 puncte procentuale¹⁰. Creșterea treptată programată a cotei de contribuție la cel de al doilea pilon, a fost temporar înghețată în 2009, dar a fost reluată în 2010.
- Bulgaria a scăzut cota de contribuție la sistemul de pensii cu 4 puncte procentuale în 2009 și cu încă 2 puncte procentuale în 2010. Începând cu 2009, statul a devenit un „al treilea asigurător”, care plătește contribuții obligatorii de 12 la suta din totalul bazei de contribuție. În 2011, cota de contribuție combinată a angajatorilor și a angajaților a crescut cu 1,8 puncte procentuale. Începând cu anul 2017, rata contribuției pentru sistemul bazat pe cel de al doilea pilon va fi majorată cu 2 puncte procentuale.
- Polonia a micșorat cota de contribuție la sistemul bazat pe pilonul II de la 7,3 procente la 2,3 procente. Acest lucru va rămâne în vigoare până în 2012, după care cota urmează să crească treptat până la 3,5 procente către anul 2017. Diferența contribuțiilor a fost reținută de către sistemul de pensii de stat pentru a finanța deficitul. Aceste contribuții sunt înregistrate în conturile speciale individuale și se ajustează în conformitate cu creșterea PIB-ului.

10 România a redus anterior, cota de contribuție în perioada 2006–2008. În prezent rata contribuției (31,3 la sută) continuă să fie mai mică decât nivelul anului 2005 (31,5 procente).

- Re-naționalizarea pensiilor în cadrul sistemului de pensii bazat pe cel de al doilea pilon în Ungaria, poate reprezenta un caz extrem. Mai întâi decizia a fost că, din noiembrie 2010 până în decembrie 2011, va înceta achitarea ratei de contribuție de 8 procente la sistemul de pensii bazat pe cel de al doilea pilon și resursele vor fi utilizate pentru finanțarea sistemului de pensii de stat. Mai apoi Guvernul a propus restaurarea tuturor drepturilor de pensie de stat¹¹ pentru membrii fondurilor de pensii private, în schimbul soldurilor care au fost acumulate în conturile lor individuale. Către sfârșitul lunii ianuarie 2011, doar 3 procente din membrii respectivi și-au declarat intenția de a rămâne în mod voluntar în fondurile de pensii private¹². Procesul de comutare înapoi la sistemul de pensii de stat, inclusiv transferul de active de la fondurile de pensii private (în valoare de 2800 miliarde de HUF sau 10 procente din PIB), se produce în 2011.
- În schimb, Republica Cehă a decis să introducă un nou pilon finanțat voluntar cu o rată de contribuție de 2 procente plătite de angajați și completată de o rată de contribuție de 3 procente redirecționate din contribuțiile salariaților la sistemul de pensii de stat.

(iii) Măsuri de schimbare a regulilor de indexare a pensiilor:

- În România, indexarea pensiilor a fost înghețată în anul 2011. Urmează ca din 2012 până în 2020, pensiile să fie indexate în funcție de creșterile de prețuri, plus 50 la sută de creștere a salariului real. Începând din 2021, indexarea parțială a salariilor se va diminua treptat; Începând cu anul 2030, pensiile vor fi indexate în funcție doar de creșterea prețurilor.
- Ungaria, a renunțat la cea de a 13-a pensie și a introdus norme de indexare legate de creșterea PIB-ului. Indexarea prețurilor urmează să se aplice la momentul în care creșterea PIB-ului va fi mai mică de 3 procente, în timp ce formula elvețiană se va aplica în cazul în care creșterea PIB-ului este mai mare de 5 la sută.
- Republica Cehă va respecta cu strictețe nivelul obligatoriu minim de indexare (creșterea prețurilor, plus o treime din creșterea salariilor reale), și va înceta să mai facă pași discreți de creștere a ratelor legale de indexare.
- Conform proiectului său de Lege privind reforma de pensii, Republica Slovacă își propune să schimbe normele de indexare pentru a reflecta schimbările din raportul dintre contribuitori și numărul de pensionari.
- Ca o măsură de urgență, în 2010, Slovenia a indexat pensiile doar cu 50 la sută din creșterea medie a salariului nominal, și cu 25 la sută din creșterea medie a salariului nominal în 2011. Guvernul a propus o înghețare a indexării pensiilor pentru anul 2012¹³.
- Ca o măsură de urgență, Bulgaria a suspendat indexarea pensiilor din 2000 până la sfârșitul anului 2012. Croația, de asemenea, a suspendat indexarea pensiilor în 2010 și 2011.

11 România a redus anterior, cota de contribuție în perioada 2006–2008. În prezent rata contribuției (31,3 la sută) continuă să fie mai mică decât nivelul anului 2005 (31,5 procente).

12 O condiție controversată a fost înaintată de acei membri care au decis să rămână în sistemul bazat pe cel de al doilea pilon. După 2011, aceștia, la alegerea lor, pot alocă integral contribuțiile angajaților (10 procente în loc de 8 procente, cum era anterior) la fondul de pensii privat, dar contribuțiile rămase, plătite de angajatorii lor, la o rată de 24 procente vor fi transferate la sistemul de pensii de stat, fără a câștiga alte drepturi de pensii de stat.

13 Legea cu privire la Pensii și Asigurarea Persoanelor cu Dezabilități din 2010, care a fost respinsă prin referendum, a inclus o prevedere care stipulează că pensiile sunt indexate cu 70 la sută din creșterea salariului nominal și 30 la sută din creșterea prețurilor.

(iv) Măsurile de modificare a condițiilor de eligibilitate și formula de acordare a beneficiilor¹⁴:

- În perioada 2012–2020, Bulgaria va extinde treptat perioada de asigurare necesară pentru o pensie la 40 de ani pentru bărbați și la 37 de ani pentru femei, (în prezent aceasta este de 37 de ani pentru bărbați și de 34 de ani pentru femei).
- În Republica Cehă, în urma hotărârii Curții Constituționale care atesta că actuala formulă de pensii s-a soldat cu un nivel inadecvat de înlocuire în cazul persoanelor cu venituri mari, guvernul a schimbat modul de calcul a bazei de evaluare a persoanei prin aplicarea unui singur prag de reducere a câștigurilor medii reevaluate. Această nouă formulă de pensionare produce rate de schimb mai ridicate pentru angajații care câștigă un salariu mai mare de 1,5 ori decât salariul mediu, dar induce o redistribuire mai mică față de formula de pensii anterioară.
- Republica Slovacă își propune să introducă o structură fixă a ratei beneficiului în cazul pensiei de stat. Guvernul a modificat, de asemenea, așa-numitul bonus de Crăciun pentru pensionarii de vârstă înaintată, concentrându-se asupra pensionarilor cu venituri reduse.
- În conformitate cu Legea privind pensiile și asigurarea de invaliditate din 2010, care a fost respinsă prin referendum, Slovenia, a planificat să se extindă treptat, perioada de calcul a salariului de referință pentru pensii de la cea mai bună perioadă de 18 ani la cea mai bună perioadă de 30 de ani. Au fost, de asemenea, schimbate ratele de acumulare și coeficientul de reevaluare uniformă, astfel încât formula de pensii să producă 60 la suta din salariul de referință pentru bărbați și femei cu 40 și respectiv cu 38 de ani de asigurare.

(v) Măsuri de eliminare a drepturilor de pensie privilegiate pentru grupuri speciale de angajați:

- În România, sistemul special de pensii pentru militari, polițiști și persoanele angajate în securitatea națională au fost integrate în sistemul public de pensii. Alte pensii, reglementate prin legi speciale de pensii (cu excepția sistemului special de pensii pentru magistrați), vor fi recalculate în baza salariului mediu al individului pe parcursul întregii lor cariere și vor fi plătite de către sistemele de pensii de stat.
- Croația a redus cu 10 la sută valoarea prestațiilor de pensii, obținute în condiții speciale. Cu toate acestea, ea a amânat suspendarea treptată a pensiilor privilegiate, inclusiv pensiile pentru deputați parlamentari, militari și ofițeri de poliție, precum și veteranii de război.
- Republica Slovacă și Ungaria examinează posibilitatea de reforma a sistemelor de pensii militare.

(vi) Măsuri de îmbunătățire a beneficiilor:

- Bulgaria va crește rata de angajamente utilizată în formula de pensii de la 1,1 procente la 1,2 procente în 2017, va elimina pensia maximă pentru pensii acordate după 2014 și, începând cu luna septembrie 2011, va crește suplimentele la pensii pentru soții supraviețuitori de la 20 procente la 26,5 procente din pensia soțului decedat.
- România a introdus o pensie minimă finanțată din impozite (numită beneficiu social pentru limită de vârstă). Valoarea pensiei minime în martie 2009 era de 300 lei Românești (aproximativ 70 euro), care în septembrie 2009 a fost majorată la 350 lei Românești (aproximativ 80 euro).

14 În 2009, România a propus o reducere cu 15 la sută a valorii punctajului de pensie. Cu toate acestea, Curtea Constituțională a decis că această măsură a fost neconstituțională, și a fost ulterior retrasă din proiectul de lege.

(vii) Măsuri legate de pilonul II (fără afectarea cotelor de contribuție):

- În Polonia, în 2009 când se preconizau să fie plătite primele plăți din pensiile bazate pe cel de al doilea pilon pentru limită de vârstă (pentru femeile născute în 1949), s-a dovedit că măsurile necesare pentru a efectua plățile nu erau gata. Ca o măsură temporară, Polonia a introdus o prestație specială (pensia finanțată periodic), pentru femeile între 60 și 65 de ani, plătite de către Instituția de Asigurări Sociale, cu fonduri transferate de la conturile individuale ale membrilor.
- În Bulgaria, sistemul bazat pe al doilea pilon (Fondul Profesional) este destinat să asigure pensiile anticipate pentru angajații din locurile de muncă periculoase sau locurile de muncă fizic-extenuante. Cu toate acestea, aceste beneficii vor continua să fie plătite din Fondul de Pensii de Stat până la sfârșitul anului 2014, cu transferuri de fonduri din soldurile conturilor individuale ale Fondului Profesional.
- Croația s-a confruntat cu cereri față de Guvern ca acesta să achite plăți suplimentele la pensii (care au fost inițial introduse pentru a completa pensia de stat) și pentru beneficiarii celui de al doilea pilon.
- În septembrie 2011, guvernul Croației a permis persoanelor asigurate, care au optat voluntar pentru sistemul bazat pe cel de al doilea pilon (aveau vârsta între 40 și 49 de ani la data implementării sistemului și au ales să adere la sistem), să revină la sistemul de pensii de stat.
- După introducerea sistemului bazat pe cel de al doilea pilon în 2005, Republica Slovacă a făcut schimbări frecvente, fiecare fiind imperativă față de următoarea (deși cota de contribuție pentru cel al doilea pilon nu a fost schimbată de la rata inițială de 9 procente). În 2008 și 2009, Guvernul a oferit tuturor persoanelor asigurate, două posibilități de a trece de la un sistem la altul. În 2008, participarea la cel de al doilea pilon a devenit opțională pentru persoane noi, care intrau în sistemul de pensii. Cu toate acestea, un amendament mai recent permite din nou persoanelor nou intrate pe piața forței de muncă să adere în mod automat la cel de al doilea pilon, cu posibilitatea de a se retrage din sistem pe parcursul a doi ani. În 2008, perioada de calificare pentru pensie a fost prelungită de la 10 ani la 15 ani pentru pensiile de stat. În același an, s-a decis ca membrii sistemului de pensionare bazat pe cel de al doilea pilon, care se pensionează după 15, sau mai mulți ani, de membru ar trebui să cumpere anuități. Cu toate acestea, perioada minimă de membru la cel de al doilea pilon, necesară pentru a cumpăra anuități, a fost recent redusă la 10 ani.
- În general, țările cu sisteme bazate pe cel de al doilea pilon au pus în aplicare măsuri de reducere în continuare a ratelor maxime ale diferitelor tipuri de taxe administrative, care ar putea fi percepute de fondurile de pensii.

În concluzie, se evidențiază următoarele caracteristici comune ale măsurilor recente de reformă a sistemului de pensii implementate de către cele opt țări din ECE menționate mai sus. În primul rând, aceste reforme au fost inițiate, în principal, ca răspuns la presiunile de ordin fiscal exercitate de către autoritățile financiare și instituțiile internaționale de a controla actualele deficite ale Statelor, cauzate parțial de către sistemele de pensii. În al doilea rând, nici una din cele opt țări nu a majorat în mod eficient rata de contribuție totală în vederea evitării reducerii în continuare a cererii agregate. Cu toate acestea, mai multe țări cu sisteme bazate pe cel de al doilea pilon au redus, sau au întârziat, majorarea planificată a cotelor de contribuție la sistemele bazate pe cel de al doilea pilon, astfel alocând mai multe contribuții la sistemele de pensii de stat. În al treilea rând, toate țările s-au axat pe măsuri de reducere a prestațiilor de tip pensie. Două măsuri tipice au constat în modificarea regulilor de indexare, în general prin trecerea la sisteme de indexare legate de aproape exclusiv de variația/creșterea preturilor (în anumite

cazuri au survenit chiar suspendări temporare ale indexării pensiilor), ceea ce a determinat atât efecte de scurtă durată cât și de lungă durată, și creșterea graduală a vârstei de pensionare (și de egalizare a vârstelor de pensionare pentru bărbați și femei), ultima având însă numai efecte pe termen lung datorită implementării sale graduale.

2. Pasi și momente definitorii ale procesului de reformă a pensiilor în Europa Centrală și de Răsărit

În această secțiune vom trata momentele cheie ale reformei pensiilor, concentrându-ne atenția în special, pe direcțiile de viitor ale reformei pensiilor în țările ECE.

2.1. Obiectivele de bază ale reformei pensiilor

Sistemul public de pensii reprezintă un ansamblu de măsuri de tip societal, al cărui obiectiv primordial este acela de a oferi un sprijin în formă de venit membrilor societății pentru a face față riscurilor legate de vârsta înaintată, de invaliditate și de necesitatea de supraviețuire. În vederea realizării acestui lucru, sistemul se bazează, în esență, pe transferul de venituri între generații, aplicat în baza legislației.

Sistemele de pensii trebuie să fie durabile pe termen lung și credibile pentru generațiile viitoare, în timp ce îndeplinesc funcția lor principală de asigurare a securității unui venit adecvat pentru persoanele în vârstă, persoanele cu dizabilități, și persoanele care necesită venituri de supraviețuire. Având în vedere provocările demografice, economice și sociale cu care se confruntă o serie de țări, inclusiv țările din ECE, aceste cerințe, cel mai probabil, pot fi îndeplinite doar prin reformarea sistemelor de pensii.

Indiferent de tipul de sistem de pensii aplicat, bunurile și serviciile pe care pensionarii le achiziționează pentru a-și satisface nevoile lor de bază și a-și menține standardul lor de viață trebuie să provină din producția națională la momentul respectiv (cu excepția locuințelor). Dimensiunea transferului de resurse din economia națională către sistemul de pensii poate fi astfel exprimat ca pondere a cheltuielilor legate de pensii în producția națională (output final), sau prin raportul „pensii/cheltuieli cu pensiile în PIB”. Prin urmare, un sistem de pensii este, devine sustenabil economic sau cu alte cuvinte, o economie își poate PERMITE susținerea sistemului/sistemelor său/sale de pensii doar în cazul în care raportul „pensii/cheltuieli cu pensiile în PIB” nu va devia în viitorul apropiat (a se vedea nota 2 din anexa A¹⁵).

Deoarece un sistem public de pensii, în esență, se bazează pe transferurile între generații, durabilitatea acestuia depinde în mod critic de faptul dacă generația activă își respectă angajamentul de plată a contribuțiilor în favoarea generației mai în vârstă. În acest sens, noțiunea de durabilitate întruchipează principiul că generațiile actuale ar trebui să respecte în mod egal drepturile viitoarelor generații. Prin urmare, reforma sistemului de pensii ar trebui să fie sprijinită nu numai de către actualii angajați și pensionari, dar și de viitoarele generații active, cărora li se va cere să plătească contribuții pentru generațiile lor de persoane în vârstă.

În cazul sistemului de pensii caracterizat de un beneficiu definit „pay-as-you-go” există, în principiu, două modalități de a restabili echilibrul financiar:

15 În 2009, România a propus o reducere cu 15 la sută a valorii punctajului de pensie. Cu toate acestea, Curtea Constituțională a decis că această măsură a fost neconstituțională, și a fost ulterior retrasă din proiectul de lege.

- Reducerea cheltuielilor pe beneficii prin modificarea formulei de pensii, creșterea vârstei de pensionare, și schimbarea metodei de indexare, cu reducerea în paralel a cheltuielilor de administrare;
- Creșterea veniturilor în baza creșterii cotei de contribuție, sau în baza extinderii bazei de contribuție, prin intermediul asigurării unei mai bune respectării a legii, și colectării eficiente a contribuțiilor. Creșterea economică va ajuta la majorarea dimensiunii bazei de contribuție.

În schimb, nivelul beneficiilor unui sistem de pensii finanțat pe baza de contribuții pre-definite, este determinat de contribuțiile plătite de angajat și angajator, și de profiturile sau pierderile investițiilor acestora de-a lungul carierei lor, precum și de speranța de viață la vârsta de pensionare (pe baza tabelelor de viață unisex). În cazul prestării private a rentei viagere, este în mod inerent greu de garantat pensiile minime sau anumite beneficii complet indexate. Prin urmare, problema esențială devine modul în care să fie garantat un nivel adecvat de beneficii¹⁶.

Cu toate acestea, în țările ECE gama de opțiuni disponibile pentru factorii de elaborare a politicilor este una limitată. Deoarece aceste țări aplică rate relativ ridicate de contribuții la pensii și au eliminat deja în mare măsură generozitatea de oferire a beneficiilor, este prea puțin loc pentru ajustarea în continuare a acestor parametri cheie de politici (deși nu există limite a priori). Tendințele de îmbătrânire demografică pe termen lung continuă să îngusteze gamă opțiunilor posibile de politici.

2.2. Nivelul de acoperire, de respectare a legislației și colectarea contribuțiilor

În ECE, tranziția la economia de piață în anii 1990 a dus la proliferarea întreprinderilor private, inclusiv a întreprinderilor mici și a formelor de auto-ocupare. Acest lucru, împreună cu aplicarea slabă a legii și mecanismele puțin eficiente de colectare a contribuțiilor, a dus la o deteriorare considerabilă a respectării legislației din domeniul pensiilor.

Nerespectarea legislației privind pensiile diminuează eficiența politicii de intervenție și subminează grav credibilitatea și legitimitatea sistemelor de pensii. În special, prevalența muncii nedeclarate și practica răspândită de raportare cu cifre mai mici a salariilor, creează nu numai o presiune semnificativă asupra securității sociale și sistemelor fiscale, dar, de asemenea, face ca acești angajați și familiile lor să fie neprotejate împotriva unor riscuri sociale importante (vezi tabelul 1).

Având în vedere reformele recent efectuate în vederea întăririi legăturii dintre contribuții și beneficii, neplata sau achitarea insuficientă a contribuțiilor la asigurările sociale se va reflecta în creșterea numărului persoanelor în vârstă, care vor primi pensii mici sau nu vor deține nici un fel de drepturi de pensie, ceea ce va majora riscul de sărăcie în rândul populației vârstnice. În ultima instanță, acest lucru ar putea impune statelor să cheltuiască mai multe resurse de asistență socială și să inițieze alte programe de protecție socială.

Extinderea sistemului de acoperire cu pensii prin îmbunătățirea aplicării legii și utilizarea unor mecanisme eficiente de colectare a contribuției va duce la o extindere a bazei de contribuție, creând astfel un

16 În Polonia, de exemplu, se estimează că, în procesul de indexare a salariului minim de pensie cu 3,3 la sută pentru bărbați (cu vârste de 60–64) și 41.1 la sută pentru femei (55–59 de ani) aceștia vor beneficia de pensia minimă, în timp ce în conformitate cu regula de indexare curentă (indexarea, în conformitate cu creșterea prețurilor, plus 20 la sută de creștere a salariului real), doar 0,3 la sută din bărbați și 2,4 la sută din femeile din grupurile de aceeași vârstă sunt eligibili să primească pensia minimă. Pentru detalii, a se vedea Chlon și Strzelecki, 2010.

spațiu fiscal suplimentar pe termen scurt¹⁷. Chiar și prin intermediul acestor contribuabili suplimentari se vor câștiga drepturi de beneficii și se va ridica nivelul de plată pe termen lung, iar aceste costuri suplimentare vor compensa nevoia de asistență socială pentru persoanele sărace și în vârstă cu venituri mici din cauza ne-acoperirii.

Tabelul 1 Dimensiunile estimate ale economiei subterane, exprimată ca procent din PIB, în 21 de țări în tranziție, 1999–2007										
Țara	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	În Mediu 1999–2007
Republica Slovacă	18,9	18,9	18,8	18,6	18,3	18,1	17,6	17,2	16,8	18,1
Republica Cehă	19,3	19,1	18,9	18,8	18,7	18,4	17,8	17,3	17,0	18,4
Ungaria	25,4	25,1	24,8	24,5	24,4	24,1	24,0	23,7	23,7	24,4
Slovenia	27,3	27,1	26,7	26,6	26,4	26,2	25,8	25,3	24,7	26,2
Polonia	27,7	27,6	27,7	27,7	27,5	27,3	26,9	26,4	26,0	27,2
Letonia	30,8	30,5	30,1	29,8	29,4	29,0	28,4	27,7	27,2	29,2
Estonia	—	32,7	32,4	32,0	32,4	31,1	30,5	29,8	29,5	31,2
Turcia	32,7	32,1	32,8	32,4	31,8	31,0	30,0	29,5	29,1	31,3
Lituania	33,8	33,7	33,3	32,8	32,0	31,7	31,0	30,4	29,7	32,0
Croația	33,8	33,4	33,2	32,6	32,1	31,7	31,3	30,8	30,4	32,1
România	34,3	34,4	33,7	33,5	32,8	32,0	31,7	30,7	30,2	32,6
Albania	35,7	35,3	34,9	34,7	34,4	33,9	33,7	33,3	32,9	34,3
Bulgaria	37,3	36,9	36,6	36,1	35,6	34,9	34,1	33,5	32,7	35,3
Macedonia	39,0	38,2	39,1	38,9	38,4	37,4	36,9	36,0	34,9	37,6
Republica Kirghiză	41,4	41,2	40,8	41,4	40,5	39,8	40,1	39,8	38,8	40,4
Kazahstan	43,8	43,2	42,5	42,0	41,1	40,6	39,8	38,9	38,4	41,1
Tadjikistan	43,5	43,2	42,9	42,7	42,1	41,7	41,5	41,2	41,0	42,2
Federația Rusă	47,0	46,1	45,3	44,5	43,6	43,0	42,4	41,7	40,6	43,8
Moldova	45,6	45,1	44,1	44,5	44,6	44,0	43,4	43,4	43,4	44,5
Ucraina	52,7	52,2	51,4	50,8	49,7	48,8	47,8	47,3	46,8	49,7
Georgia	68,3	67,3	67,2	67,2	65,9	65,5	65,1	63,6	62,1	65,8
Mediu pe țară	36,9	36,3	36,1	35,8	35,3	34,8	34,3	33,7	32,6	—

Sursa: Schneider, F.; Buehn, A., Muntenegru, C. 2010. *Economiile subterane în întreaga lume: Estimări noi pentru 162 de țări din 1999 până în 2007*. Document de lucru de cercetare a politicilor, Banca Mondială.

Notă: Lucrarea de mai sus definește economia subterană ca „toate activitățile economice neînregistrate în prezent, care contribuie la Produsul Intern Brut oficial calculat (sau observat)”.

17 O serie de țări din ECE au implementat recent modalitatea de colectare în comun a contribuțiilor și impozitelor prin transferarea funcției de colectare a contribuțiilor la autoritatea fiscală. O excepție notabilă este Polonia, unde Institutul de Asigurări Sociale, ZUS, colectează și înregistrează contribuțiile de asigurări sociale. În publicația lui Fultz și Stanovnik (2004) se analizează în continuare argumentele *pro* și *contra* ale acestei chestiuni în bază de studii de caz din cinci țări din ECE.

2.3. Relația între adecvare și sustenabilitate

Adecvarea nivelului beneficiilor și sustenabilitatea unui sistem de pensii sunt interdependente. În general, rata costului sistemelor de pensii depinde de rata de înlocuire a sistemului și de rata de dependență a sistemului (a se vedea nota 1 din anexa A). În cazul unui nivel de beneficii constant, orice creștere a ratei de dependență a sistemului va conduce la ritmuri/rate ridicate de creștere a costurilor asociate sistemelor de pensii. Alternativ, în scopul de a limita o astfel de evoluție sub influența presiunii demografice, reducerile beneficiilor, în sensul reducerii nivelului acestora, devin inevitabile.

Pe măsură ce finanțarea pensiilor devine tot mai problematică datorită procesului de îmbătrânire demografică, nivelul de beneficii va trebui să fie revizuit în funcție de echilibrul dintre standardele de viață ale pensionarilor și standardele de viață ale contribuabililor și de asemenea, prin luarea în considerare a eforturilor de auto-întreținere ale persoanelor. Din punct de vedere al echității, dispozițiile cu privire la pensiile publice ar trebui să trateze în condiții egale toate persoanele protejate și acolo unde este posibil, să elimine tratamentul special nejustificat pentru anumite grupuri speciale.

Cu toate acestea, atunci când are loc implementarea măsurilor de consolidare a durabilității, este deosebit de important să se asigure caracterul adecvat al nivelului de beneficii prin intermediul standardelor acceptate pe plan internațional. În țările ECE, pensiile sunt singura sursă de venit pentru majoritatea pensionarilor și sistemele de pensii joacă cel mai important rol în reducerea sărăciei în rândul persoanelor în vârstă¹⁸.

În acest sens, principiile stabilite în Convenția privind Securitatea Socială a OIM (standarde minime), 1952 (Nr. 102) – care a fost ratificată de majoritatea țărilor din ECE – vor servi ca un jalon și un punct de referință pentru asigurarea unor standarde minime pentru beneficii de pensie¹⁹. Convenția nr 102 este primordială printre convențiile de securitate socială ale OIM, din considerente că este singurul instrument internațional, care stabilește standarde minime globale pentru toate cele nouă ramuri de securitate socială, inclusiv pentru vârstă înaintată, invaliditate și beneficii de supraviețuire. Convenția nr 102 a avut, de asemenea, o influență semnificativă la nivel regional. Aceasta este folosită ca model pentru instrumente cum ar fi Codul European de Securitate Socială și Carta Socială Europeană Revizuită.

Având în vedere sprijinul reînnoit pentru asigurarea unui nivel de bază de securitate socială prin stabilirea Nivelurilor de Protecție Socială²⁰ în cadrul sistemelor cuprinzătoare de securitate socială, Conferința Internațională a Muncii în 2011 a concluzionat că este necesar să se adopte o Recomandare posibilă, care ar completa standardele existente de securitate socială²¹ ale OIM.

18 În România, de exemplu, transferul de venituri în cadrul sistemului de pensii elimină 61.9 la sută din populația în vârstă de 65 de ani și mi mult din categoria săracilor. Transferul de venituri pentru alte prestații sociale, reduce în continuare rata de incidență a sărăciei cu 2,6 puncte procentuale.

19 Țările care au ratificat și au acceptat partea V (beneficiu pentru vârstă înaintată) din Convenția nr 102 sunt obligate să aplice dispozițiile acesteia și să ofere rate de înlocuire pentru beneficiile de vârstă, cel puțin la nivelul prevăzut în Convenție. În Anexa B se face un rezumat al principiilor de bază și a cerințelor cu privire la beneficiile de vârstă în conformitate cu Convenția nr 102 și se dă lista țărilor care au ratificat Convenția nr 102, precum și alte convenții ce țin de securitatea socială.

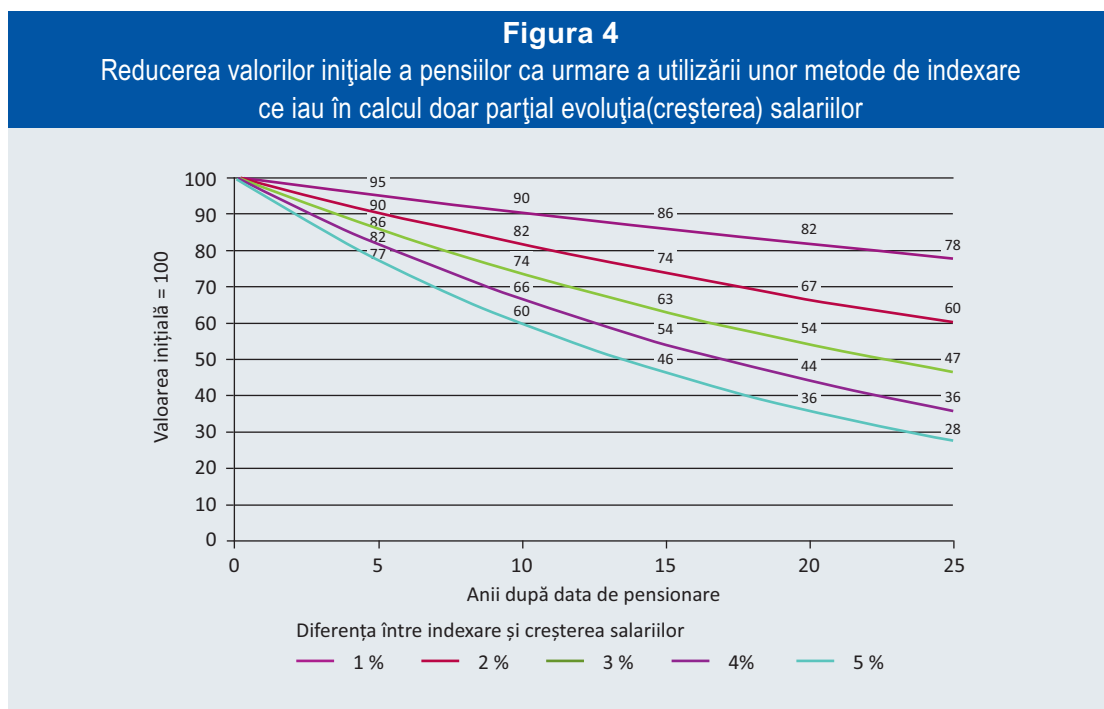
20 Nivelul Protecției Sociale este definit ca "un set de bază de drepturi sociale, servicii și facilități de care ar trebui să beneficieze fiecare persoană". Acesta corespunde, în mai multe moduri noțiunii existent de "obligații de bază", în vederea asigurării realizării unor niveluri minime esențiale ale drepturilor incluse în tratatele privind drepturile omului. Vezi OIM, 2011a.

21 În Anexa B se face un rezumat al conținutului posibil al Recomandării OIM, cu referire la Nivelele de Protecție Socială. Această recomandare posibilă va fi discutată la Conferința Internațională a Muncii în 2012.

2.4. Indexarea pensiilor

Recent, multe țări din ECE au schimbat regulile lor de indexare a pensiilor și au trecut de la metode de indexare ce luau în calcul de o manieră integrală creșterea salariilor, la metode de indexare în care creșterile salariale sunt luate în calcul doar de o manieră parțială (utilizând media ponderată a prețurilor și a salariilor, cunoscută sub numele de formula Elvețiană-cu variante de aplicare desigur de la țară la țară), unele state trecând chiar de o manieră radicală la metode de indexare ce iau în calcul exclusiv creșterea prețurilor (exprimată de regulă prin variațiile indicelui prețurilor de consum), rupând orice legătură dintre pensii și salarii. Trecerea de la indexarea legată de creșterile salariale la indexarea legată aproape exclusiv de creșterea prețurilor ar putea îmbunătăți echilibrele fondurilor de pensii în cazul în care există o creștere pozitivă a salariului real pe termen lung. Cu toate acestea, nivelul pensiilor va scădea în raport cu salariul mediu în etapele ulterioare ale vieții de pensionare, timp în care există o nevoie mai mare de îngrijire medicală și de îngrijire pe termen lung. Așa cum se arată în Figura 4, în cazul în care rata de indexare a pensiilor este în mod constant cu 2 puncte procentuale mai mică decât rata de creștere a salariului mediu, atunci pensia ca procent din salariul mediu se va micșora cu o treime timp de 20 de ani de la momentul obținerii dreptului²².

Experiențele recente din unele țări din ECE au reliefat o tendință de majorare folosind rate de indexare mai mari decât cele prevăzute de lege, aceste pusee de supra-majorare sau supra-indexare urmând, de regulă, unor perioade de indexare la rate mai reduse sau chiar unor perioade de înghețare temporară a indexării pensiilor. Astfel de modificări frecvente, *ad hoc*, fac sistemul imprevizibil și inconsecvent și pot eroda încrederea publicului în sistemul de pensii.

Sursa: Calculele OIM.

22 Un studiu de caz din Polonia arată că, în conformitate cu normele actuale de indexare procentul pensiei minime raportată la salariul mediu este estimat să scadă de la nivelul actual de 22 procente la mai puțin de 15 procente până în 2027, dacă creșterea salariului real este de 3 procente pe an. Vezi Chlon și Strzelecki, 2010.

2.5. Angajarea și pensionarea lucrătorilor vârstnici

Funcția principală a pensiilor pentru limită de vârstă este de a asigura un venit sigur pentru acei care sunt în incapacitate de muncă din cauza vârstei înaintate. Dat fiind că pensiile sunt plătite pentru întreaga viață după pensionare, în situația când vârsta de pensionare este fixă (invariabilă) pensionarii, în medie desigur, vor primi pensii pentru perioade mai lungi decât speranța de viață. Faptul că oamenii trăiesc mai mult este o mare realizare a umanității. Cu toate acestea, după cum această tendință este probabil să continue și în viitor, sistemele de pensii sunt mult mai expuse riscului derivat din creșterea speranței de viață la naștere (risc de longevitate).

Din punctul de vedere al finanțării pensiilor, în scopul de a menține nivelul actual al beneficiilor, fără o creștere a ratei de contribuție, creșterea vârstei efective de pensionare este una dintre puținele opțiuni concrete disponibile pentru factorii de decizie politica.

Îmbătrânirea populației afectează, de asemenea, piața muncii. Se prognozează că începând cu 2012 populația de vârstă activă (populația cu vârsta cuprinsă între 15 și 64 de ani) în cele 27 de țări ale UE se va micșora. Ținând cont de scăderea populației de vârstă activă, menținerea creșterii economice durabile necesită îmbunătățirea productivității și creșterea ratei ocupării forței de muncă, în special pentru persoanele în vârstă și femei.

La începutul secolului al XXI-lea tendința de pensionare anticipată a început să se inverseze în țările ECE. Așa cum s-a explicat mai devreme, multe țări din ECE au înăsprit în continuare atât condițiile de eligibilitate pentru pensionarea anticipată precum și pe cele pentru pensionarea pe caz de boală (invaliditate) și preconizează în continuare, de majorări ale vârstei standard de pensionare la 65 de ani atât pentru bărbați cât și pentru femei până în 2030. Cu toate acestea, vârsta medie de ieșire de pe piața forței de muncă este încă mai mică de 65 de ani (a se vedea tabelele 1.2a și 1.2b).

Provocarea este de a găsi un nou echilibru între muncă și pensionare, în condițiile schimbării ciclurilor de viață (caracterizate de o speranță de viață prelungită și intrare tardivă pe piața forței de muncă din cauza prelungirii perioadei de educație) și schimbării rolurilor sociale și economice în cazul ambelor sexe. Pentru a aborda această provocare, este nevoie de o coordonare eficientă și o acțiune concertată între politica de pensii și politica ocupării forței de muncă pentru a crea atât o piață a muncii cât și sisteme de pensii care să încurajeze oamenii să rămână activi mai mult timp și să permită o tranziție flexibilă de la viața profesională la pensionare, având în vedere marile diferențe individuale ale stării de sănătate și capacității de lucru a angajaților în vârstă.

Din perspectiva politicilor de ocupare a forței de muncă, ar trebui luate măsuri pentru a îmbunătăți capacitatea pieței forței de muncă de a absorbi și utiliza mai bine resursele forței de muncă reprezentate de lucrătorii în vârstă. Acestea ar putea include introducerea de aranjamente flexibile ale timpului de lucru sau adaptarea muncii la capacitățile și abilitățile lucrătorilor în vârstă, asigurarea posibilităților de formare profesională corespunzătoare și programele de învățare continuă pentru a menține angajabilitatea lucrătorilor în vârstă, precum și pentru eliminarea diferitelor bariere de pe piața forței de muncă (cum ar fi intoleranța la vârsta înaintată sau discriminarea lucrătorilor în vârstă, și a sistemelor de salarizare bazate pe vechimea în muncă, care fac angajarea lucrătorilor în vârstă costisitoare)²³.

23 În contextul globalizării și extinderii liberei circulații a forței de muncă în Europa, este probabil ca numărul de lucrători migranți să crească în viitor. Este important să se asigure egalitatea de tratament de securitate socială pentru lucrătorii migranți printr-o coordonare eficientă între țări. Acest lucru va consolida mobilitatea forței de muncă, care este un element esențial pentru o piață eficientă a forței de muncă la nivel mondial. Vezi Hirose et al, 2011.

În afara de aplicarea unor măsuri de limitare a părăsirii timpurii a pieței muncii, inclusiv și mai ales prin creșterea vârstei de pensionare sau restricționarea opțiunilor de pensionare anticipată, sistemele de pensii pot recurge și la ajustarea structurii lor pentru a reduce distorsiunile de pe piața muncii și pentru a asigura creșterea stimulentei pentru persoanele asigurate ca acestea să-și prelungească viața activă contribuind în acest fel la creșterea vârstei efective/reale de pensionare. Cu toate acestea, lucrătorilor care sunt angajați în locuri de muncă periculoase și cu efort fizic intens, ar trebui să li se acorde opțiuni adecvate de a-și suplimenta venitul lor în timpul perioadei de pensionare anticipată.

După cum s-a demonstrat în mai multe țări, rezistența puternică a populației față de propunerea guvernului de a introduce vârste mai ridicate de pensionare scoate în evidență o diferență semnificativă între obiectivele de politici și preferințele angajaților. Pentru a înțelege aceste obiecții puternice, trebuie să se ia în considerare factorii culturali, cognitivi și emoționali, care stau la baza modelelor comportamentale ale lucrătorilor. Strategiile de reformă de pensii ar trebui să aleagă o abordare care se adreseze acestor factori.

Tabelul 2a

Participarea economică și ieșirea de pe piața muncii prin pensionare a vârstnicilor (55–64 ani)
în cele 27 de țări ale UE, bărbați

Țara	Rata de ocupare a persoanelor în vârstă (55–64 de ani)		Vârsta medie de ieșire de pe piața muncii		Vârsta legală/standard de pensionare			Speranța de viață la vârsta de 65 de ani		
	2000	2010	2001	2009	2009	Majorare prevazute ale vârstei legală/standard de pensionare		2009	Crestere estimată în perioada 2010–2030	Crestere estimată pentru perioada 2010–2050
						vârstă	către			
Bulgaria	33,2%	50,3%	59,8	64,1	63	65	2024	13,8	2,7	5,4
Republica Cehă	51,7%	58,4%	60,7	61,5	62	65	2030	15,2	2,4	4,8
Ungaria	33,2%	39,6%	58,4	60,1	62	65	2022	14,0	2,8	5,5
Polonia	36,7%	45,3%	57,8	61,4	65	—	—	14,8	2,6	5,1
România	56,0%	50,3%	60,5	65,5	63,5	65	2015	14,0	2,7	5,3
Slovacia	35,4%	54,0%	59,3	60,4	62	—	—	14,1	2,8	5,4
Slovenia	32,3%	45,5%	59,3	60,9	63	65	2014	16,4	2,3	4,5
Estonia	55,9%	52,2%	61,1	62,6	63	65	2026	14,0	2,7	5,3
Letonia	48,4%	47,6%	62,4	62,7	62	65	2021	13,4	3,0	5,9
Lituania	50,6%	52,3%	58,9	59,9	62,5	65	2026	13,4	2,9	5,6
Cipru	67,3%	71,2%	62,3	63,5	65	—	—	18,1	1,9	3,8
Malta	50,8%	47,9%	57,6	60,3	61	65	2026	16,8	2,2	4,3
EU-12	45,9%	51,2%	59,8	61,8				14,2	2,6	5,1
Austria	41,2%	51,6%	59,9	62,6	65	—	—	17,7	2,0	3,9
Belgia	36,4%	45,6%	57,8	61,2	65	—	—	17,5	2,1	4,0
Danemarca	64,1%	62,7%	62,1	63,2	65	67	2022	16,8	2,2	4,2
Finlandaa	42,9%	55,6%	61,5	62,3	65	—	—	17,3	2,1	4,1
Franța	33,6%	42,1%	58,2	60,3	60	67	2023	18,7	2,0	3,8
Germania	46,4%	65,0%	60,9	62,6	65	67	2029	17,6	2,1	4,1
Grecia	55,2%	56,5%	61,1	61,3	65	—	—	18,1	2,0	3,8
Irlanda	63,2%	58,1%	63,4	63,5	65	68	2028	17,2	2,2	4,3
Italia	40,9%	47,6%	59,9	60,8	65	68	2050	18,5	2,0	3,8
Luxemburg	37,2%	47,7%	56,8	59,4	65	—	—	17,6	2,7	4,0
Olanda	50,2%	64,5%	61,1	63,9	65	67	2025	17,6	2,1	4,0
Portugaliaia	62,1%	55,7%	62,3	62,9	62	65	2015	17,1	2,1	4,1
Spania	54,9%	54,7%	60,6	61,2	65	67	2025	18,3	2,0	3,9
Suedia	67,8%	74,2%	62,3	64,7	61–67	—	—	18,2	1,9	3,7
Regatul Unit	60,1%	65,0%	63,0	64,1	65	68	2046	18,1	2,2	4,1
EU-15	48,0%	56,2%	60,7	61,9				17,9	2,1	4,7
EU-27	47,1%	54,6%	60,4	61,8				17,2	2,2	4,2

Sursa: Eurostat (rata de angajare a lucrătorilor în vârstă; vârsta medie de ieșire; speranța de viață la 65); cercetare de OIM și de Comisia Europeană (vârsta legală/standard de pensionare).

Notă: În Finlandaa, pensia națională se plătește de la 65 de ani și vârsta de pensionare pentru pensiile legate de câștigurile legale este între 63 și 68 de ani. În Suedia, vârsta de pensionare este flexibilă între 61 și 67 de ani. În cazul Estoniei, Letoniei, Lituaniei, Ciprului și Maltei, există o vârstă medie de ieșire pentru ambele sexe. În Republica Cehă, vârsta legală/standard de pensionare va fi în continuare majorată peste 65 de ani.

Tabelul 2b
Participarea economică și ieșirea de pe piața muncii prin pensionare a varstnicilor (55–64 ani)
în cele 27 de țări ale UE, femei

Țara	Rata de ocupare a persoanelor în vârstă (55–64 de ani)		Vârsta medie de parasire a pieteii muncii		Vârsta legală/standard de pensionare			Speranța de viață la vârsta de 65 de ani		
	2000	2010	2001	2009	2009	Majorării în continuare		2009	Majorare prognozată 2010–2030	Majorare prognozată 2010–2050
						vârsta	către			
Bulgaria	10,3%	37,7%	57,6	64,1	60	63	2026	17,0	2,8	5,4
Republica Cehă	22,4%	35,5%	57,3	59,6	60,3	65	2030	18,8	2,4	4,7
Ungaria	13,3%	30,1%	57,0	58,7	62	65	2022	18,2	2,7	5,1
Polonia	21,4%	24,2%	55,5	57,5	60	—	—	19,2	2,4	4,6
România	43,8%	33,0%	59,2	63,2	58,5	63	2030	17,2	2,8	5,4
Slovacia	9,8%	28,7%	56,0	57,5	61,5	62	2010	18,0	2,7	5,2
Slovenia	13,8%	24,5%	55,5	58,0	61	65	2018	20,5	2,2	4,1
Estonia	39,0%	54,9%	61,1	62,6	61	65	2026	19,2	2,5	4,8
Letonia	26,7%	48,7%	62,4	62,7	62	65	2021	18,2	2,7	5,2
Lituania	32,6%	45,8%	58,9	59,9	60	65	2026	18,4	2,5	4,9
Cipru	32,1%	43,0%	62,3	63,5	65	—	—	20,9	2,3	4,4
Malta	8,4%	13,0%	57,6	60,3	60	65	2026	20,6	2,3	4,5
EU-12	22,8%	34,9%	58,4	60,6				18,1	2,5	4,9
Austria	17,2%	33,7%	58,5	59,4	60	65	2034	21,2	2,0	3,8
Belgia	16,6%	29,2%	55,9	61,9	65	—	—	21,1	2,0	3,9
Danemarca	46,6%	52,5%	61,0	61,4	65	67	2022	19,5	2,3	4,5
Finlanda	40,4%	56,9%	61,3	61,1	65	—	—	21,5	1,9	3,7
Franța	26,3%	37,5%	58,0	59,8	60	67	2023	23,2	1,7	3,3
Germania	29,0%	50,5%	60,4	61,9	65	67	2029	20,8	2,1	4,0
Grecia	24,3%	28,9%	61,5	61,6	60	65	2015	20,2	2,0	3,8
Irlanda	27,2%	42,0%	63,0	64,7	65	68	2028	20,6	2,3	4,5
Italia	15,3%	26,2%	59,8	59,4	60	63,5	2050	22,2	1,8	3,5
Luxemburg	16,4%	31,3%	56,8	59,4	65	—	—	21,4	2,1	3,9
Olanda	26,1%	42,8%	60,8	63,1	65	67	2025	21,0	2,1	4,0
Portugalia	40,6%	43,5%	61,6	62,3	62	65	2015	20,5	2,0	3,9
Spania	20,2%	33,2%	60,0	63,4	65	67	2025	22,4	1,8	3,6
Suedia	62,1%	66,7%	61,9	64,0	61–67	—	—	21,2	2,0	3,8
Regatul unit	41,7%	49,5%	61,0	62,0	60	68	2046	20,8	2,3	4,4
EU-15	28,0%	40,9%	59,9	61,3				21,5	2,0	3,9
EU-27	27,4%	38,6%	59,4	61,0				20,7	2,1	4,2

Sursa: Eurostat (rata de angajare a lucrătorilor în vârstă; vârsta medie de ieșire; speranța de viață la 65); cercetare de OIM și de Comisia Europeană (vârsta legală/standard de pensionare).

Notă: În Finlanda, pensiile naționale se plătesc de la 65 de ani și vârsta de pensionare pentru pensiile legate de câștigurile legale este între 63 și 68 de ani. În Suedia, vârsta de pensionare este flexibilă între 61 și 67 de ani. În Estonia, Letonia, Lituania, Cipru și Malta există o vârstă medie de ieșire pentru ambele sexe. În Republica Cehă, vârsta de pensionare indicată se referă la femeile care nu au copii. În Republica Cehă, vârsta legală/standard de pensionare va fi în continuare majorată și peste 65 de ani.

2.6. Asigurarea resurselor necesare pentru finanțarea beneficiilor

În pofida numărului de măsuri de limitare a costurilor, implementate deja în multe țări din ECE, contribuțiile actuale sunt încă insuficiente pentru a acoperi cheltuielile. Procesul de îmbătrânire demografică ce se va manifesta pregnant în viitor va pune o presiune suplimentară asupra sistemelor de pensii prin creșterea cheltuielilor acestora.

În cazul în care, chiar și după implementarea tuturor măsurilor posibile de limitare a costurilor, echilibrele financiare ale sistemului de pensii nu sunt restabilite va trebui să se întreprindă pași suplimentari de mobilizare a unor resurse consistente și relativ sigure pentru consolidarea structurii veniturilor. Finanțarea prin împrumuturi va plasa, pur și simplu, povara pe umerii generațiilor viitoare. Ceea ce este însă de reținut este faptul că situația fiscală actuală în țările ECE nu permite această opțiune de finanțare a deficitelor sistemelor de pensii.

Atât contribuțiile cât și impozitele sunt recunoscute ca metode adecvate de finanțare a prestațiilor de securitate socială. Cu toate acestea, din moment ce contribuțiile sunt colectate în scopul plății prestațiilor de securitate socială, legătura între contribuții și beneficii este mult mai transparentă.

Sistemele de pensii care se bazează foarte mult pe transferuri de la bugetul de stat vor fi constrânse de politicile fiscale ale statului și de obiectivele discreționare pe termen scurt. În prezent, sistemele de pensii din țările europene sunt în mare proporție afectate de măsurile de austeritate, întreprinse cu scopul de a restaura stabilitatea fiscală și a face față deficitelor în creștere ale Statului și datoriei de stat contractate ca urmare a crizei economice globale.

Însă acoperirea rămâne redusă, subvențiile de stat menite să acopere deficitele sistemului de pensii ar putea deveni mai distorsionate. În plus, acoperirea insuficientă a sistemului de pensii poate duce la majorarea numărului de persoane în vârstă cu pensii mici sau fără pensii, situație care, la rândul ei, ar putea majora cererea de asistență socială din partea vârstnicilor săraci. Acest lucru ar eroda legitimitatea actualului sistem contributiv de pensii și poate duce *de facto*, la transformarea sistemului existent într-un sistem ne-contributiv de pensii, ceea ce ar însemna o creștere a sărăciei pentru întreaga populație.

2.7. Considerațiuni privind sistemul de pensii bazat pe cel de al doilea pilon

Publicațiile influente ale Băncii Mondiale din 1994 au provocat o serie de dezbateri politice inense cu privire la reforma sistemului de pensii și la strategia de pensii²⁴. Articolul recent al lui Barr și Diamond (2008) a identificat o serie de erori analitice în politicile de reformă a pensiei propuse în publicația de mai sus a Băncii Mondiale, din perspectiva teoriei economice.

Un raport independent de evaluare al Băncii Mondiale (2006) prezintă dovezi care arată ca multe dintre țările din Europa Centrală și de Est și din America Latină, care au introdus nivelul de pensii private obligatorii, nu au îndeplinit condițiile inițiale de stabilitate macroeconomică, de pregătire a pieței

24 A se vedea, de exemplu, Beattie și McGillivray, 1995, Orszag și Stiglitz, 2001; Gillion et al, 2000; Barr, 2000, și, Barr și Diamond, 2008.

financiare și nu au menținut un grad de îndatorare moderat, și un risc de corupție scăzut pentru ca acest tip de reformă a pensiilor să fie eficient în contextul național. Introducerea sistemelor de pensii private obligatorii în aceste țări nu s-a soldat cu impactul macroeconomic scontat și nu a reușit să asigure acoperirea populației din afara sectorului formal al ocupării forței de muncă. Astfel, la deficitele fiscale ale acestor țări s-au adăugat de asemenea, și costurile semnificative de tranziție asociate cu introducerea acestor sisteme.

În țările ECE, principalul argument în favoarea introducerii sistemelor obligatorii de pensii private a fost că acestea ar îmbunătăți securitatea de beneficii prin diversificarea riscurilor. Cu toate acestea, faptul că pensiile finanțate din surse private au fost introduse obligatoriu, mai degrabă pentru a înlocui parțial decât a suplimenta pensiile de stat, a fost un fapt controversat.

În ceea ce privește caracterul adecvat al beneficiilor, reformele de acest gen au generat o serie de instabilități în structura beneficiilor. În primul rând, angajații sunt expuși la riscuri de investiții și la riscuri de gestionare. Acest lucru face ca nivelurile viitoare de beneficii – care ar trebui, în principiu, să înlocuiască o parte din pensia de stat – să fie imprevizibile. În al doilea rând, dat fiind că sistemul conturilor individuale limitează redistribuirea veniturilor, este probabil să crească inegalitățile dintre persoanele cu salarii mari și cele cu salarii mici, lucrătorii cu stagiul complet și cei cu stagiul parțial, bărbați și femei. În al treilea rând, este inerent dificil pentru piețele private să ofere anuități de viață și o indexare deplină a anuităților²⁵.

În ceea ce privește finanțarea, se poate spune că deturnarea contribuțiilor la sistemele de pensii private a creat un decalaj financiar substanțial în cadrul sistemelor de pensii de stat. În multe țări, deficitele de tranziție în cazul sistemelor de pensii de stat nu au scăzut după cum s-a estimat, parțial pentru că aceste estimări au fost bazate pe ipoteze optimiste. Ca urmare, aceste costuri de tranziție au trebuit să fie finanțate prin împrumuturi de stat, care la rândul lor, au majorat datoria de stat.

Implementarea sistemelor bazate pe cel de al doilea pilon a generat, de asemenea, o serie de provocări. Autoritățile din multe țări nu au dezvoltat în mod corespunzător capacitatea de a supraveghea în mod eficient fondurile de pensii private. Ca urmare, fondurile private din mai multe țări percep taxe administrative ridicate pentru administrarea conturilor individuale și gestionarea activelor. În primii ani de implementare, eforturile s-au axat în principal pe reglementarea investițiilor bazate pe activele din pensii. Nu s-a acordat atenție la proiectarea fazei de plată decât doar mai târziu, atunci când membrii au început să primească anuități.

Dat fiind presiunile asociate cu îmbătrânirea populației, nu pot fi anticipate creșteri mari ale beneficiilor în sistemul public de pensii, și se preconizează că atât pensiile ocupaționale cât și pensiile private, vor juca un rol mult mai pozitiv în viitor, în ceea ce privește completarea pensiilor publice și vor răspunde nevoilor variate ale persoanelor în vârstă, care au fost angajate în diferite ocupații.

25 Multi membri ai fondului de pensii preferă să primească, mai degrabă, soldul din contul lor individual ca o sumă unică decât o rentă viageră.

2.8. Rolul central al dialogului social în cadrul administrării pensiilor și în procesele de reformă

Dialogul social tripartit este un mijloc important de asigurare a proceselor democratice de elaborare a politicilor. În practică însă, de multe ori se întâmplă situații în care procesul ajunge la un impas din cauza unor conflicte de interese insurmontabile între diferitele părți interesate.

Orice măsuri de restabilire a stabilității unui sistem de pensii, cel mai probabil, vor solicita tuturor părților interesate să partajeze sarcina, fie prin plata unor contribuții mai mari, fie prin acceptarea unor pensii mai mici. Aceste măsuri de reformă afectează în mod diferit părțile implicate. În practică însă, există o opoziție fermă față de creșterea ratelor de contribuție, dat fiind că se consideră că ratele majorate de contribuții afectează negativ competitivitatea unei țări²⁶. Există de asemenea, o puternică opoziție față de reducerea beneficiilor și creșterea vârstei de pensionare.

Privatizarea parțială a prestațiilor de pensii de stat și introducerea unor mecanisme de echilibrare automată (ajustarea ratelor de indexare sau modificarea vârstei de pensionare în funcție de speranța de viață) sunt înțelese în unele țări că ar fi o încercare de a depăși aceste obstacole politice. Cu toate acestea, contracția recentă sau desființarea celui de al doilea pilon de pensii demonstrează că sistemele privatizate nu sunt imune față de influența politică. De asemenea, lipsa unor mecanisme adecvate de garantare a unui nivel minim de beneficii și a mecanismelor automate de echilibrare poate duce la instaurarea unui nivel semnificativ mai mic de beneficii.

Reformele sistemelor de pensii afectează atât generația actuală cât și viitoarele generații. Deoarece măsurile de reformă necesită o implementare în etape în scopul evitării unor schimbări bruște în planurile de viață ale persoanelor în pragul pensionării, efectul deplin al reformelor sistemului de pensii va fi resimțit doar de generațiile viitoare.

O soluție de durată pentru stabilizarea pe termen lung a sistemelor de pensii poate fi convenită doar dacă la nivelul întregii națiuni există un consens bazat pe o înțelegere deplină a implicărilor reformei pe termen scurt și pe termen lung. Un astfel de consens poate fi susținut doar printr-un angajament continuu și prin monitorizarea permanentă a implementării reformei.

Guvernele și instituțiile de pensii, care sunt responsabile de administrarea sistemelor de pensii, ar trebui să ajute principalele părți interesate să ia decizii raționale pe parcursul procesului de reformă a sistemului de pensii. În special, Guvernul are rolul crucial de a formula diferite opțiuni de politici și de a informa principalele părți interesate despre aceste opțiuni și impactul lor financiar²⁷.

Partenerii sociali joacă un rol important. Ei monitorizează gradul de adecvare a prestațiilor, durabilitatea financiară și eficiența managementului și administrării sistemului de pensii și totodată, oferă feedback pentru a se asigura că sistemul îndeplinește cerințele de bază. Pentru a fi mai activ implicat în administrarea pensiilor și în dezbaterile cu privire la reforma sistemului de pensii, partenerii sociali ar

26 Multi membri ai fondului de pensii preferă să primească, mai degrabă, soldul din contul lor individual ca o sumă unică decât o rentă viageră.

27 În special, în viitoarele dezbateri cu privire la reforma sistemului de pensii va fi o nevoie tot mai mare de analize distributive ale măsurilor de reformă de pensii.

trebui să-și consolideze în continuare capacitățile lor tehnice de analiză a măsurilor propuse și să evalueze impactul acestora.

Pentru a ajunge la un acord cu privire la un pachet echilibrat de reforme, părțile interesate ar trebui mai degrabă, să aibă o viziune pe termen lung de dezvoltare a sistemelor de pensii și să fie pregătite să facă compromisuri pragmatice, decât ca de obicei, să insiste asupra protecției drepturilor dobândite sau asupra primatului competitivității internaționale. Reforma sistemului de pensii nu poate fi realizată fără o voință din partea tuturor părților interesate de a ajunge la un consens.

2.9. Autonomia politicii de pensii și sinergia acesteia cu alte politici

Un sistem național de pensii nu funcționează izolat față de economia țării. Din contră, acesta este un subsistem socio-economic și politic important, care interacționează cu alți actori din economia națională și globală. O creștere durabilă și nivelurile mai ridicate de angajare promovează un mediu propice pentru sistemele de pensii. În mod similar, condițiile decente de muncă, care facilitează un echilibru mai bun între muncă și responsabilitățile familiale pentru femei și bărbați poate contribui la inversarea declinului ratelor de fertilitate și poate atenua viitoarele presiuni de îmbătrânire demografică. Prin urmare, este indispensabil ca politica de pensii să creeze sinergii pozitive cu politicile pieței forței de muncă, politicile fiscale și macroeconomice, precum și cu politicile de protecție socială, ca parte a unei politici naționale integrate.

Într-o mare măsură, reforma sistemului de pensii în țările din ECE începută după 1990, a fost determinată de forțe externe. Printre acestea se numără valul masiv de șomaj ca urmare a prăbușirii economiilor planificate în 1990, nevoia de dezvoltare a piețelor de capital și de susținere a creșterii economice prin majorarea economiilor (cu sprijinul Băncii Mondiale) în perioada de la mijlocul anilor 1990 până la mijlocul anilor 2000, și presiunea de a limita deficitele și datoriile de stat survenite ca urmare a crizei globale în perioada 2008–2009 (în special pentru a îndeplini criteriile Pactului UE de Stabilitate și de Creștere sau condițiile atașate asistenței financiare din partea FMI).

Comisia Europeană a lansat recent o dezbatere deschisă cu privire la cadrul nivelului de pensii în UE, și a invitat părțile să comenteze Cartea Verde privind pensiile. Astfel de inițiative supranaționale pot afecta cursul viitor al reformei sistemului de pensii, în special în cazul noilor state membre ale UE și a celor care sunt pe calea aderării și care întreprind eforturi de armonizare a sistemelor lor de pensii cu cele din statele membre mai avansate.

Cu toate acestea, în domeniul politicii de pensii, există o opțiune de a realiza sisteme de pensii adecvate și durabile. Deși reformele sistemelor de pensii sunt limitate de forțe din exterior, statele și instituțiile de pensii trebuie să-și dezvolte capacități de a analiza politicile actuale și de a propune noi politici de pensii, care să fie în concordanță cu alte politici relevante.

2.10. Concluzii și acțiuni pentru viitor

În fața a îmbătrânirii populației, țările din ECE se confruntă cu provocarea dificilă de a îmbunătăți sustenabilitatea pe termen lung a sistemelor lor de pensii, fără a pune în pericol obiectivul lor principal: de a asigura pensii adecvate și de a menține valoarea lor în timp, bazându-se pe o serie limitată de opțiuni de politici.

Pentru această provocare nu există un panaceu! Fiecare țară ar trebui să găsească acel pachet de politici care este cel mai potrivit pentru contextul său național specific. Sarcina de a efectua reforma pensiilor prin urmare, va rămâne probabil, o problemă importantă și pentru următoarele decenii. În același timp, datorită naturii specifice a sistemelor de pensii, ca sisteme cu acțiune pe termen lung, implementarea reformelor oricare ar fi acestea, necesită o perioadă de tranziție suficient de lungă. Prin urmare, este esențial ca factorii de decizie să ia măsuri pro-active către anul 2020, când îmbătrânirea populațiilor, în conformitate cu prognoza, urmează să se intensifice. În viitor, o atenție deosebită ar trebui acordată următoarele aspecte.

În primul rând, trebuie subliniat faptul că extinderea sistemului de acoperire cu pensii printr-o mai bună respectare a legii și o colectare eficientă a contribuțiilor este esențială nu doar pentru implicațiile financiare pe termen scurt, dar în egală măsură, și pentru asigurarea drepturilor lucrătorilor la pensie pe termen lung.

În al doilea rând, viitoarele măsuri de politici ar trebui să se concentreze pe extinderea duratei de viață a persoanelor asigurate și pe realizarea unor vârste efective mărite de pensionare. Provocarea este de a găsi un nou echilibru între muncă și pensionare în fața schimbării ciclurilor de viață și schimbării rolurilor sociale și economice ale ambelor sexe. Este necesară o coordonare eficientă și o acțiune concertată între politica de pensii și politica de angajare pentru a crea piețe ale forței de muncă și sisteme de pensii, care să încurajeze oamenii să rămână activi o perioadă mai lungă și pentru a permite o tranziție flexibilă de la viața profesională la pensionare.

În al treilea rând, deși finanțarea pensiilor este limitată de viitorul proces de îmbătrânire demografică, pensiile publice ar trebui să continue să activeze ca o coloană vertebrală de protecție a veniturilor pentru persoanele cu dizabilități, cele în vârstă, și cele cu nevoi de supraviețuire. Având în vedere acest lucru, principalele părți interesate ar trebui să convină cu privire la viitoarele niveluri de beneficii și la mecanismele de protejare a acestora (cum ar fi pensiile minime garantate și normele de indexare care, să mențină valoarea pensiilor). Convenția nr 102 a OIM cu privire la Standardele Minime de Securitate Socială și Recomandările ce urmează să fie elaborate cu privire la Nivelele de Protecție Socială vor servi ca linii directoare de politici utile în acest scop.

În al patrulea rând, în legătură cu problema menționată mai sus, se preconizează că atât pensiile ocupaționale cât și pensiile private, vor juca un rol pozitiv în completarea pensiilor publice și în satisfacerea nevoilor variate ale persoanelor în vârstă, care anterior au fost angajate în diferite ocupații. Autoritățile ar trebui să elaboreze stimulente care să încurajeze în mod eficient persoanele să facă mai multe economii și să implementeze măsuri de promovare a dezvoltării corespunzătoare a pensiilor ocupaționale și a celor private. Este important să fie îmbunătățită educația financiară a publicului larg, în special în ceea ce privește planificarea pensionării, prin educație eficientă și campanii de informare.

În al cincilea rând, procesul de elaborare a politicilor este un aspect important al reformei sistemului de pensii. Un dialog bine informat și participativ, pune bazele unui proces democratic în elaborarea politicilor. Pentru a obține un consens de nivel național, principalele părți interesate ar trebui să aibă o viziune pe termen lung de dezvoltare a unui sistem de pensii și să dea dovadă de dorința de a face compromisuri pragmatice. În vederea realizării unei conduceri și a unei gestionări efective a procesului de reformă, statele și instituțiile lor de pensii trebuie să consolideze capacitatea de elaborare a politicilor. Și partenerii sociali ar trebui să-și consolideze capacitățile lor tehnice pentru a juca un rol mai activ în administrarea pensiilor și în dezbaterile cu privire la reforma de pensii.

Un sistem de pensii care funcționează bine este un sistem social important, care protejează membrii săi împotriva pierderilor veniturilor din cauza vârstei înaintate, invalidității sau nevoilor de supraviețuire. Generațiile de azi au o obligație etică de a păstra această valoare a societății și de a o transmite viitoarelor generații într-o formă și de o manieră nealterate.

Bibliografie selectiva

- Barr, N. 2000. *Reforming Pensions: Myths, Truths and Policy Choices (Reformarea pensiilor: Mituri, Adevăruri și Alegerea Politicilor)*, IMF Working paper (WP/00/139).
- Barr, N.; Diamond, P. 2009. "Reforming pensions: Principles, analytical errors and policy directions" (Reformarea pensiilor: Principii, erori analitice și orientările politicilor), in *International Social Security Review*, Vol. 62, No. 2, pp. 5–30.
- Beattie, R.; McGillivray, W. 1995. "A risky strategy" (O strategie riscantă), in *International Social Security Review*, Vol. 48, No. 3–4, pp. 5–22.
- Chlon-Dominczak, A.; Strzelecki, P. 2010. *The minimum pension as an instrument of poverty protection in the defined contribution pension system – an example of Poland (Pensia minimă în calitate de instrument de protecție contra sărăciei în cadrul sistemului de pensii cu contribuții definite – exemplul Poloniei)*, MPRA Paper No. 25262.
- European Commission. 2009. *2009 Ageing Report: Economic and budgetary projections for EU-27 Member States (Raport cu privire la Îmbătrânire 2009: Estimări economice și bugetare pentru 27 de țări membri ale UE) (2008–2060)* (Luxembourg).
- European Commission. 2010a. *Interim EPC-SPC Joint Report on Pensions (Raport comun cu referire la pensii)* (Brussels).
- European Commission. 2010b. *Green Paper: towards adequate, sustainable and safe European pension systems (Documentul verde: spre sisteme Europene de pensii adecvate, sustenabile și sigure)* (Brussels).
- Fultz, E.; Stanovnik, T. (eds.) 2004. *The Collection of Pension Contributions: Trends, Issues, and Problems in Central and Eastern Europe (Colectarea Contribuțiilor la pensii: Tendențe, Chestiuni și Probleme în Europa Centrală și de Răsărit)* (Budapest, International Labour Office).
- Ghellab, Y. 2008. *Social dialogue on pension reform in South Eastern Europe: A survey of the social partners (Dialog social cu privire la reforma pensiilor în Europa de Sud Est: Cercetare cu privire la partenerii sociali)*, DIALOGUE Paper No. 20, ILO (Geneva).
- Gillion, C.; Turner, J.; Bailey, C.; Latulippe. 2000. *Social Security Pensions: Development and Reform (Pensiile de Securitate Socială: Dezvoltări și Reforme)* (Geneva, International Labour Office).
- Hinrichs, K.; Aleksandrowicz, P. 2008. "Reforming European pension systems for active ageing" (Reforma sistemelor de pensii Europene în legătură cu îmbătrânirea activă), in *International Social Science Journal*, No. 190, UNESCO.
- Hirose, K.; Nikac, M.; Tamagno, E. 2011. *Social security for migrant workers: a rights-based approach (Securitate socială pentru lucrătorii migranți: o abordare în baza drepturilor)* (Budapest, International Labour Office).

- Holzmann, R.; MacKellar, L.; Repansek, J. (eds.). 2009. *Pension Reform in Southeastern Europe – Linking to Labor and Financial Market Reform (Reforma pensiilor în Europa de Sud Est – Legătura cu reforma pieței muncii și pieței financiare)* (Washington, DC: World Bank).
- Holzmann R.; Guven, U. 2009. *Adequacy of retirement income after pension reforms in Central, Eastern, and Southern Europe: eight country studies (Suficiența venitului din pensii după realizarea reformelor sistemului de pensii în Europa Centrală, de Est și de Sud: studiu bazat pe opt țări)* (Washington, DC: World Bank).
- International Labour Office (ILO). 2001. *Social security: a new consensus (Securitatea socială: un consens nou)* (Geneva).
- International Labour Office (ILO). 2011a. *Social security for social justice and a fair globalization (Securitatea socială în procesul instaurării unei justiții sociale și a unei globalizări corecte)*, Raport elaborat pentru sesiunea 100 a Conferinței Internaționale a Muncii (Geneva).
- International Labour Office (ILO). 2011b. *Social Protection Floors and Social Justice for a Fair Globalization, 2011 (Niveluri de protecție socială și justiția socială în procesul de realizare a unei globalizări corecte)*, Raport elaborat pentru sesiunea 101 a Conferinței Internaționale a Muncii (Geneva).
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). 2011. *Pensions at a Glance 2011: Retirement-income Systems in OECD and G20 Countries (Vedere succintă asupra pensiilor, 2011: Sistemele de venituri din pensionare în țările OECD și în alte 20 de țări)* (OECD Publishing).
- Stiglitz, J. E.; Orszag, P.R. 1999. “Rethinking Pension Reform: Ten Myths about Social Security Systems (Reflexii asupra Reformei Pensiilor: Zece mituri cu privire la sistemele de securitate)”, in Holzmann, R.; Stiglitz, J. E. (eds.) 2000. *New ideas about old age security (Idei noi cu privire la securitate în perioada vârstei înaintate)* (Washington, DC: World Bank).
- World Bank. 1994. *Averting the old-age crisis: Policies to Protect the Old and Promote Growth (Preîntâmpinarea crizei vârstei înaintate: Politici de protecție a vârstnicilor și de promovare a creșterii economice)* (Oxford, Oxford University Press).
- . 2006. *Pension Reform and the Development of Pension Systems – An Evaluation of World Bank Assistance (Reforma pensiilor și dezvoltarea sistemelor de pensii – O evaluare a asistenței oferite de Banca Mondială)* (Washington, DC, World Bank).

Anexă A. Note tehnice

Notă A.1

Analiza factorială a raportului pensii (cheltuieli cu) în PIB

Cheltuielile pentru pensii ca procent din PIB, denumite conventional aici și în continuare numite raportul *cheltuieli cu pensiile în PIB*, pot fi exprimate în felul următor.

$$\frac{P}{Y} = \frac{Pens}{Cont} \cdot \frac{AvePens}{AveSal} \cdot \frac{T}{Y} = \frac{Pop_{65+}}{Pop_{20-64}} \cdot \frac{Pens}{Pop_{65+}} \cdot \left(\frac{Cont}{Pop_{20-64}} \right)^{-1} \cdot \frac{AvePens}{AveSal} \cdot \frac{T}{Y}$$

unde

P	: Cheltuieli cu pensiile
Y	: PIB
T	: Baza de contribuție (total)/Materia contributivă
Pop_{65+}	: Populația în vârstă de 65 de ani și mai mult
Pop_{20-64}	: Populația în vârstă de 20–64 de ani
$Cont$: Numărul contribuabililor
$Pens$: Numărul pensionarilor
$AvePens$: Pensia medie
$AveSal$: Baza medie de contribuție.

Această descompunere ne permite să cuantificăm modificările survenite în raportul de pensii-la-PIB, în ceea ce privește schimbările în factorii componenți.

Fiecare factor din formula de mai sus are următoarea semnificație:

- Primul factor, exprimă raportul populației de 65 de ani și mai mult, la populația în vârstă de 20–64 de ani, și reprezintă **rata de dependență a vârstnicilor**, și prin acesta se măsoară nivelul de îmbătrânire demografică la nivel național.
- Cel de al doilea factor, exprimă raportul numărului pensionarilor la populația de 65 de ani și mai mult, și reprezintă gradul de cuprindere a populației în vârstă de peste 65 de ani în categoria specifică a pensionarilor/în sistemul sau sistemele de pensii, după caz.
- Inversul celui de al treilea factor, raportul dintre numărul contribuabililor și populația în vârstă de 20–64 de ani reprezintă gradul de cuprindere a populației în vârstă de 20–64 de ani în masa contribuabililor la sistemul ori sistemele de pensii.
- Cel de al patrulea factor, prin care se măsoară nivelul pensiei medii din perspectiva bazei medii de contribuție, este **rata de înlocuire a sistemului**.
- Ultimul factor – raportul întregii baze de contribuție la PIB se numește **rata de colectare a venitului impozabil**.

Produsul dintre primii trei factori este egal cu raportul dintre numărul de pensionari la numărul de contribuabili, sau reprezintă **rata de dependență a sistemului**.

Produsul primilor patru factori este egal cu cheltuielile de pensii ca procent din întreaga bază de contribuție, sau P/T , care este **rata/raportul costurilor legate de pensii**. Raportul/Rata costurilor legate de pensii (costurilor cu pensiile) este reprezentat de produsul dintre rata de dependență a sistemului și rata de înlocuire a sistemului. Raportul sau rata costurilor cu pensiile este comparabil cu cota de contribuție prelevată asupra bazei de contribuție.

Notă A.2

Dinamica raportului pensii-în-PIB și a condiției de permisibilitate economică

Procentul cheltuielilor cu pensiile raportate la produsul agregat al unei economii naționale este un indicator care măsoară mărimea transferului de pensii în economia națională. În 2010, cheltuielile de pensii din 12 țări ale UE a fost de 9,2 procente din PIB.

Formula de mai jos ilustrează marja de variație a acestui indicator:

$$\Delta\left(\frac{P}{Y}\right) = \frac{N-D}{Y} + (i-g)\frac{P}{Y},$$

unde

Y : PIB

P : Cheltuielile cu pensiile

N : Pensiile pentru pensionarii nou incluși în sistem

D : Pensiile pentru pensionarii decedați

g : Rata de creștere a PIB

i : Rata de indexare a pensiilor.

Pentru ca o economie să își poată PERMITE sustinerea unui sistem de pensii pe termen lung, acest indicator nu ar trebui să crească continuu. Prin urmare, cerința ca P/Y să nu crească, și anume $\Delta(P/Y) \leq 0$, se va descrie prin următoarea condiție:

$$\frac{N-D}{P} \leq g - i.$$

Aceasta înseamnă că raportul pensii-în-PIB nu va crește dacă rata naturală de creștere a cheltuielilor cu pensiile este limitată, din punctul de vedere al indexării (procentului de indexare) de rata reală de creștere economică.

Condiția de mai sus cere ca pentru a evita creșterea în continuare a raportului pensii-la-PIB, va trebui să se:

- reducă numărul de pensii nou acordate (prin intermediul unei formule de pensii mai puțin favorabile, condiții înăsprițe de eligibilitate și printr-o vârstă de pensionare mai înaintată),
- aplice rate mai mici de indexare a pensiilor, sau
- realizeze o creștere economică mai mare (prin intermediul, de exemplu, a majorării economiilor și investițiilor).

Notă A.3

Solvabilitatea actuarială pe termen lung a unui sistem public de pensii

Din punct de vedere actuarial, un sistem de pensii este solvabil în cazul în care, pe termen lung, datoriile actuariale de pensii sunt achitate în mod adecvat din contribuțiile preconizate. Pentru a testa solvabilitatea pe termen lung se folosește un tabel de bilanț actuarial. Un tabel tipic de bilanț actuarial al sistemului de pensii arată după cum urmează:

Active	Pasive
– Fondurile la data evaluării: F_0	– Valoarea actuală a beneficiilor: $PV[B(t)] = \sum_{t \geq 1} \frac{B(t)}{(1+r)^t}$
– Valoarea actuală a contribuțiilor: $PV[C(t)] = \sum_{t \geq 1} \frac{C(t)}{(1+r)^t}$	– Bilanțul actuarial: $F_0 + PV[C(t)] - PV[B(t)]$

În bilanțul actuarial se compară suma fondului inițial F_0 și a valorii preconizate a viitoarelor contribuții $PV[C(t)]$ cu actuala valoare preconizată a viitoarelor cheltuieli pe beneficii $PV[B(t)]$. În cazul în care se estimează un sold actuarial negativ, valoarea sa absolută se numește o datorie de pensii fără acoperire financiară sau, uneori, o datorie de pensie implicită.

În ceea ce privește domeniul de aplicare al pasivelor există mai multe baze de evaluare. Exemplul de mai sus adoptă baza fondului deschis (sau baza “continuității”), care ia în considerare nu numai angajamentele de servicii anterioare, dar de asemenea, și obligațiile de beneficii corespunzătoare viitoarelor credite de contribuții ale lucrătorilor activi în prezent și a noilor intrați în sistem. În mod alternativ, se poate adopta o bază de acumulare până la data stabilită (sau o bază “de terminare a sistemului”), care ia în considerare doar angajamentele corespunzătoare a creditelor de contribuții anterioare. În acest caz, angajamentele în bază de acumulare până la data stabilită se compară cu fondul inițial, deoarece contribuțiile viitoare nu sunt luate în considerare.

Interpretarea bilanțului actuarial impune o anumită precauție. În primul rând, valorile actuale sunt sensibile la rata de actualizare (r) utilizată pentru traducerea valorilor viitoarelor fluxuri de numerar în valori la data evaluării. În al doilea rând, din perspectiva activelor, contribuțiile viitoare sunt în ultima instanță garantate de dreptul statului de a percepe contribuțiile de asigurare socială direct de la lista de plată a lucrătorilor. În al treilea rând, această abordare față de bilanț nu acoperă cerințele de lichiditate pentru funcționarea unui fond de pensii an de an.

În pofida acestor rezerve, bilanțul actuarial este un instrument util de evaluare a pasivelor de pensii pe termen lung în temeiul legislației în vigoare. Cu ajutorul acestuia se poate, de asemenea, identifica necesitatea de a reduce viitoarele beneficii sau de a crește viitoarele contribuții în scopul eliminării angajamentelor nefinanțate.

Notă A.4

Echivalența între formulele de pensii NDC și DB

Să examinăm un sistem bazat pe contribuție definită (NDC), care oferă o dobândă egală cu creșterea salariului mediu. În cadrul acestui sistem, pensia unei persoane la vârsta de pensionare se calculează după cum urmează:

$$\text{NDC Pension} = \left(\sum_{x=e}^{r-1} c \cdot W_x \cdot (1+w)^{r-x} \right) / \ddot{a}_r$$

unde

- c : Rata de contribuție
- W_x : Salariul contribuit de persoană în trecut, la vârsta de x ani
- w : Rata de creștere a salariului mediu (pentru simplitate se presupune a fi una constantă în timp)
- e : Vârsta de intrare în sistemul de pensii
- r : Vârsta de pensionare
- \ddot{a}_r : Factorul de anuitate, la vârsta de pensionare.

Să presupunem că salariile din trecut ale unei persoane sunt reevaluate în conformitate cu creșterile salariului mediu. Atunci formula de mai sus de pensii NDC poate fi rescrisă ca:

$$\text{Pensia NDC} = (c / \ddot{a}_r) \cdot (r - e) \cdot AW,$$

unde AW denotă salariul mediu reevaluat al unei persoane, întreaga carieră de muncă a căreia și $r - e$ constituie durata de cotizare a acesteia.

Acest lucru indică că formula de pensie NDC este echivalentă cu formula beneficiului definit (DB) care mărește de c / \ddot{a}_r ori salariul mediu reevaluat pentru fiecare an de contribuție.

În Suedia, de exemplu, cota de contribuție este de 16 de procente, și factorul de anuitate este de 16.0 ($c = 16\%$, $\ddot{a}_{65} = 16.0$). Prin urmare, formula Suedeză de pensii NDC este echivalentă cu o formulă cu beneficii definite, care produce pensii în care 1 procent din salariul mediu reevaluat este egalat cu un an de cotizare.

Anexă B. Standardele OIM cu referire la asigurarea socială

B.1 Standardele minime ale OIM cu privire la beneficiile de vârstă înaintată în conformitate cu Convenția Nr. 102

În conformitate cu partea a V-a din Convenția de Securitate Socială a OIM (Standarde Minime, nr. 102) din 1952, principiile de bază și cerințele cu privire la beneficiile pentru limită de vârstă sunt după cum urmează:

(1) Definiția evenimentului neprevăzut

- Riscul social presupune supraviețuirea peste o vârstă prevăzută, care în mod normal, nu ar trebui să fie mai mare decât 65 de ani. Cu toate acestea, există posibilitatea de a stabili o vârstă mai mare, cu luarea în considerație a capacității de lucru a persoanelor vârstnice.

(2) Persoanele protejate

- Persoanele protejate trebuie să îndeplinească una din următoarele: să constituie cel puțin 50 de procente din totalul salariaților, să se refere la categoriile de populație activă economic prevăzute, cuprinzând cel puțin 20 de procente din totalul rezidenților, sau toți rezidenții ale căror venituri la vârsta înaintată nu depășesc anumite limite prestabilite.

(3) Beneficiile

- Beneficiul va fi o plată periodică acordată pe parcursul unui risc social (de exemplu, pe viață).
- Nivelul beneficiului trebuie să atingă 40 la sută din salariul de referință²⁸ pentru un beneficiar standard (un bărbat cu o soție la vârsta de pensionare), după încheierea perioadei de calificare de 30 de ani de cotizare, sau de muncă, sau 20 de ani de rezidență. Procentul poate fi redus cu până la zece puncte în cazul în care beneficiul este asigurat unei persoane protejate, care a încheiat zece ani de muncă sau de cotizare, sau cinci ani de ședere.
- Ratele de beneficii ar trebui să fie ajustate în cazul modificări substanțiale ale nivelului general de venituri, sau a costurilor de trai.

În plus, în Convenția nr. 102 se stabilesc următoarele principii pentru angajații cu carieră parțială și pentru alți beneficiari decât beneficiarii standard.

- Pentru angajații cu carieră parțială, se va asigura o prestație redusă, cel puțin după 15 ani de cotizare sau de muncă.
- Pentru alți beneficiari, beneficiul trebuie să poarte un raport rezonabil față de beneficiul la care are dreptul un beneficiar standard.

28 Salariul de referință poate fi salariul unui muncitor calificat de sex masculin (care poate fi calculat ca 125 de procente din veniturile medii ale tuturor persoanelor protejate) în baza unei formule de pensie legate de câștigul salarial, sau de salariul unui muncitor adult necalificat de sex masculin (care poate fi calculat ca salariul mediu al muncitorilor necalificați), în baza unei formule de pensie cu rata fixă.

(4) Finanțarea

- Costurile beneficiilor și costurile de administrare ale acestora ar trebui să fie suportate în mod colectiv, din contul contribuțiilor de asigurare sau din impozitare.
- În cazul sistemelor de cotizare, totalul contribuțiilor de asigurări (inclusiv contribuțiile de pensii), care urmează să fie suportate de către angajați, nu vor depăși 50 de procente din totalul resurselor financiare alocate pentru protecție (se exclud prestațiile familiale și prestațiile pentru accidente de muncă, dacă sunt acordate de o anumită ramură).

(5) Administrarea

- Statul ar trebui să își asume cel puțin o responsabilitate generală de acordare a beneficiilor stabilite și pentru o buna administrare a instituțiilor relevante.
- Reprezentanții persoanelor protejate ar trebui să participe la gestionarea sistemului, sau cel puțin să fie asociate cu acesta în calitate consultativă, în toate cazurile în care administrarea nu este încredințată unei instituții de reglementate sub jurisdicția autorităților publice, sau unui departament de stat. În aceste cazuri, la gestionarea sistemului pot de asemenea, participa reprezentanții angajatorilor și a autorităților publice.

În Convenția OIM nr. 128, 1967, privind Prestațiile de Invaliditate, Bătrânețe și Urmași, se stabilesc standarde mai ridicate pentru beneficiile de vârstă înaintată și alte pensii.

B.2 Lista ratificărilor Convenției Nr. 102 a OIM și convențiilor înrudite

Țara	Data ratificării c. 102	Domeniul								Data ratificării celor mai superioare convenții OIM			Data ratificării convențiilor relevante ale OIM		
		Îngrijire medicală	Prestații de boală	Prestații de șomaj	Prestații pentru limită de vârstă	Prestații pentru accidente de muncă	Prestații familiale	Prestații de maternitate	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	C.121	C.128	C.130	C.168	C.183
Albania	18.01.2006	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓				04.08.2006	24.07.2004
Austria	04.11.1969	✓		✓	(C.128)		✓	✓				04.11.1969			30.04.2004
Azerbaidjan															29.10.2010
Barbados	11.07.1972		✓		(C.128)	✓			(C.128)	✓		15.09.1972			
Belarus															10.02.2004
Belgia	26.11.1959	✓	✓	✓	✓	(C.121)	✓	✓	✓	✓	22.04.1970				
Belize															09.11.2005
Statul Multinațional Bolivia	31.01.1977	✓	(C.130)		(C.128)	(C.121)	✓	✓	(C.128)	(C.128)	31.01.1977	31.01.1977			
Bosnia și Herțegovina	02.06.1993	✓	✓	✓	✓	(C.121)		✓		✓	02.06.1993				18.01.2010
Brazilia	15.06.2009	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			24.03.1993		
Bulgaria	14.07.2008	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓					06.12.2001
Cili											30.09.1999				
Republica Democratică Congo	03.04.1987				✓		✓		✓	✓	05.09.1967				
Costa Rica	16.03.1972	✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓			16.03.1972		
Croația	08.10.1991	✓	✓	✓	✓	(C.121)		✓	✓	✓	08.10.1991				
Cuba															01.06.2004
Cipru	03.09.1991		✓	✓	✓	(C.121)			✓	(C.128)	28.07.1966	07.01.1969			12.01.2005
Republica Cehă	01.01.1993	✓	(C.130)		(C.128)		✓	✓	✓	✓		01.01.1993	01.01.1993		
Danemarca	15.08.1955	✓		✓	✓	✓	✓		✓				06.06.1978		

Țara	Data ratificării c. 102	Domeniul									Data ratificării celor mai superioare convenții OIM			Data ratificării convențiilor relevante ale OIM	
		Îngrijire medicală	Prestații de boală	Prestații de șomaj	Prestații pentru limită de vârstă	Prestații pentru accidente de muncă	Prestații familiale	Prestații de maternitate	Prestații de invaliditate	Prestații de urmaș	C.121	C.128	C.130	C.168	C.183
Ecuador	25.10.1974				(C.128)	(C.121)			(C.128)	(C.128)	05.04.1978	05.04.1978	05.04.1978		
Finlanda											23.09.1968	13.01.1976	03.09.1974	19.12.1990	
Franța	14.06.1974	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓						
Germania	21.02.1958	✓	(C.130)	✓	(C.128)	(C.121)	✓	✓	(C.128)	(C.128)	01.03.1972	15.01.1971	08.08.1974		
Grecia	16.06.1955	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓					
Guineea											11.08.1967				
Ungaria															04.11.2003
Islanda	20.02.1961				✓		✓		✓						
Irlanda	17.06.1968		✓	✓						✓	09.06.1969				
Israel	16.12.1955				✓	✓				✓					
Italia	08.06.1956				✓		✓	✓							07.02.2001
Japonia	02.02.1976		✓	✓	✓	(C.121)					07.06.1974				
Letonia															09.02.2009
Jamahiriya Arabă Libiană	19.06.1975	✓	(C.130)	✓	(C.128)	(C.121)	✓	✓	(C.128)	(C.128)	19.06.1975	19.06.1975	19.06.1975		
Lituania															23.09.2003
Luxemburg	31.08.1964	✓	(C.130)	✓	✓	(C.121)	✓	✓	✓	✓	24.07.1972		03.07.1980		08.04.2008
Mali															05.06.2008
Republica Macedonia din fosta Iugoslavie	17.11.1991	✓	✓	✓	✓	(C.121)		✓		✓	17.11.1991				
Mauritania	15.07.1968				✓	✓	✓		✓	✓					
Mexic	12.10.1961	✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓					
Republica Moldova															28.08.2006

Munte negru	03.06.2006	✓	✓	✓	✓	(C.121)	✓	✓	✓	✓									
Maroc																			13.04.2011
Olanda	11.10.1962	✓	(C.130)	✓	(C.128)	(C.121)	✓	✓	(C.128)	(C.128)	02.08.1966	27.10.1969	17.01.2006						15.01.2009
Nigeria	09.08.1966				✓	✓	✓	✓											
Norvegia	30.09.1954	✓	(C.130)	✓	(C.128)	✓	✓							15.02.1972	19.06.1990				
Peru	23.08.1961	✓	✓		✓			✓	✓										
Polonia	03.12.2003	✓			✓		✓	✓		✓									
Portugalia	17.03.1994	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓									
România	15.10.2009	✓	✓		✓		✓	✓							15.12.1992				23.10.2002
Senegal	22.10.1962					(C.121)	✓	✓			25.04.1966								
Serbia	24.11.2000	✓	✓	✓	✓	(C.121)		✓		✓	24.11.2000								31.08.2010
Slovacia	01.01.1993	✓	(C.130)		(C.128)		✓	✓	✓	✓		01.01.1993	01.01.1993						12.12.2000
Slovenia	29.05.1992	✓	✓	✓	✓	(C.121)		✓		✓	29.05.1992								01.03.2010
Spania	29.06.1988	✓	✓	✓		✓													
Suedia	12.08.1953	✓	(C.130)	✓		(C.121)	✓	✓			17.06.1969	26.07.1968	14.05.1970	18.12.1990					
Elveția	18.10.1977				(C.128)	✓	✓		(C.128)	(C.128)		13.09.1977		17.10.1990					
Turcia	29.01.1975	✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓									
Regatul Unit	27.04.1954	✓	✓	✓	✓		✓			✓									
Uruguay	14.10.2010	✓						✓	✓		28.06.1973	28.06.1973	28.06.1973						
Republica Boliviană Venezuela	05.11.1982	✓	(C.130)	✓	(C.128)	(C.121)	✓	✓	(C.128)	(C.128)	10.08.1982	01.12.1983	10.08.1982						
Numărul ratificărilor curente	47	34	33	26	43	35	27	33	27	33	24	16	15	7					22

Sursa: ILOEX (<http://www.ilo.org/ilolex/>) la data de 1 Decembrie 2011.

C.102: Convenția privind Securitatea Socială (Standardele Minime), 1952 (Nr.102)

C. 128: Convenția privind Prestațiile de Invaliditate, Bătrânețe și Urmași. 1967 (Nr. 128)

C. 168: Convenția privind promovarea angajării și protecția contra șomajului, 1988 (Nr. 168)

C.121: Convenția privind prestațiile în caz de accidente de muncă și boli profesionale, 1964 (Nr. 121)

C.130: Convenția privind îngrijirile medicale și indemnizațiile de boală 1969 (Nr.130)

C.183: Convenția privind Protecția Maternității, 2000 (Nr.183)

B.3 Elemente ale unei posibile Recomandări cu privire la nivelurile de Protecție Socială²⁹

(1) Context general

După cum se prevede în Declarația Universală a Drepturilor Omului, articolul 22, orice persoană, ca membru al societății, are dreptul la securitate socială. Securitatea socială este o necesitate socială și economică, o condiție de dezvoltare socială și economică și un element al muncii decente pentru toți cetățenii – femeii și bărbații. Aceasta poate constitui o contribuție majoră la realizarea Obiectivelor și Țintelor de Dezvoltare ale Mileniului.

(2) Obiective

Recomandarea ar putea să se concentreze pe extinderea acoperirii cu includerea unor grupuri mai largi de populație (extinderea acoperirii pe orizontală), ceea ce ar asigura sprijinirea implementării nivelurilor naționale de protecție socială. În ceea ce privește asigurarea în mod progresiv a unor niveluri mai înalte de protecție (extinderea acoperirii pe verticală), Recomandarea ar putea încuraja statele membre să ratifice, iar cele care au ratificat, să asigure implementarea eficientă a Convenției privind Securitatea Socială (standarde minime), 1952 (Nr. 102), și alte Convenții actuale ale OIM privind securitatea socială.

Obiectivul Recomandării ar fi de a oferi ghidare statelor membre ca acestea să dezvolte o strategie de extindere a securității sociale compatibilă cu, și susținătoare, a unor mai largi strategii naționale din domeniul social, economic și de politici de ocupare a forței de muncă, și să urmărească, în special, să contribuie la reducerea sărăciei și la formalizarea fenomenului de angajări neformale a forței de muncă.

(3) Principii de implementare

Extinderea securității sociale ar trebui să fie efectuată la nivel de țară și să răspundă nevoilor, priorităților și resurselor naționale. În scopul de a sprijini statele membre în realizarea acestei sarcini, Recomandarea ar trebui să specifice o serie de principii de structurare și implementare a strategiilor naționale de extindere a securității sociale, în conformitate cu concluziile acestui comitet.

(4) Domeniul de aplicare al instrumentului

Recomandarea ar trebui să încurajeze statele membre să elaboreze, printr-un proces eficient de dialog social național, o strategie de securitate socială, care să identifice lacunele în realizarea nivelurilor de protecție preconizate la nivel național ca acestea să urmărească să închidă aceste lacune și să construiască un sistem cuprinzător de securitate socială printr-o abordare coordonată și planificată în timp, cu luarea în considerare a lucrătorilor din economia neformală.

Dimensiunea orizontală a strategiei de extindere a securității sociale ar trebui să acorde prioritate implementării unui nivel național de protecție socială, care să includă patru garanții de bază a securității sociale, adică nivelul minimum de securitate a venitului în timpul copilăriei, definit la nivel național, nivelul de venit pentru vârstă activă și pentru bătrânețe, precum și accesul la îngrijire de sănătate de bază, la prețuri accesibile. Prin aceste garanții se stabilesc nivelurile minime de protecție la care să aibă drept toți membrii unei societăți în caz de necesitate. Concentrându-se pe rezultatele scontate, aceste garanții nu prescriu anumite forme de beneficii, mecanisme de finanțare sau de organizare a prestării beneficiilor.

Recomandarea ar putea încuraja statele membre să soluționeze lacunele de acoperire a populației,

²⁹ Anexa la concluziile privind discuția actuală cu privire la protecția socială (securitatea socială), Conferința Internațională a Muncii, Sesiunea a 100, 2011 (retipărit în OIM, 2011b).

printr-o capacitate contributivă, realizată prin scheme de contribuții. Recomandarea ar trebui să încurajeze statele membre să ratifice cât mai curând posibil actualele convenții ale OIM privind securitatea socială în procesele lor naționale de dezvoltare socială și economică, și să asigure implementarea eficientă a acestora.

Recomandarea ar trebui să încurajeze statele membre să stabilească mecanisme adecvate de monitorizare a extinderii securității sociale și de implementare a unor garanții naționale de securitate socială de bază. Prin această Recomandare s-ar putea, de asemenea, invita statele membre să stabilească mecanisme, bazate pe dialog social național eficient, care să extindă în continuare acoperirea cu securitate socială, pe baza Convenției nr 102, precum și alte convenții actuale, și să construiască sisteme de securitate socială cuprinzătoare, în conformitate cu nevoile naționale sociale, și capacitățile lor economice și fiscale.

Anexă C. Anexă statistică

Tabelul C.1					
Analiza Factorială a raportului pensii-în -PIB în șapte țări ale UE, 1990–2009 (%)					
Țara	1990	1995	2000	2005	2009
Bulgaria	8,8	8,0	9,0	8,2	9,4
Republica Cehă	13,0	7,7	8,9	8,2	9,3
Ungaria	9,1	9,2	8,5	9,8	10,9
Polonia	6,6	11,1	9,8	9,9	9,9
România	6,3	5,8	6,6	6,2	8,2
Slovacia	11,7	8,0	8,2	7,6	8,2
Slovenia	9,7	11,4	11,2	10,5	10,9

Notă: Unele date lipsă pentru anii 1990 și 1995 au fost estimate în felul următor:

- (1) În cazul Sloveniei, datele pentru anul 1990 sunt cele ale anului 1991.
- (2) În cazul Republicii Cehia, s-a preconizat că mărimile ratei de acoperire a contribuabililor, rata de înlocuire a sistemului și rata de captare a venitului impozabil pentru 1990 sunt similare celor din Slovacia din anul 1990.
- (3) În cazul Ungariei, s-a preconizat că mărimile ratei de înlocuire a sistemului și a ratei de captare a venitului impozabil pentru 1990 sunt similare celor din anul 1995.
- (4) În cazul României, s-a preconizat că ratele de captare a venitului impozabil pentru 1990 și 1995 sunt similare valorilor înregistrate pentru Bulgaria în anii respectivi.

Sursa: Calculele OIM.

Tabelul C.2					
Valoarea estimată a costurilor pensiilor în 12 țări selectate din UE, 1990–2009 (%)					
Țara	1990	1995	2000	2005	2009
Bulgaria	21,3	24,8	41,1	36,2	34,1
Republica Cehă	24,0	24,4	27,6	24,9	30,1
Ungaria	22,7	30,4	32,9	36,0	42,3
Polonia	22,3	34,2	24,2	31,2	26,4
România	15,3	17,9	30,4	45,0	45,5
Slovacia	21,6	23,6	25,5	29,8	30,9
Slovenia	23,6	29,9	29,9	28,9	28,6

Notă: Unele date lipsă pentru anii 1990 și 1995 au fost estimate în felul următor:

- (1) În cazul Sloveniei, datele pentru anul 1990 sunt cele ale anului 1991.
- (2) În cazul Republicii Cehia, s-a preconizat că mărimile ratei de acoperire a contribuabililor, rata de înlocuire a sistemului și rata de captare a venitului impozabil pentru 1990 sunt similare celor din Slovacia din anul 1990.
- (3) În cazul Ungariei, s-a preconizat că mărimile ratei de înlocuire a sistemului și a ratei de captare a venitului impozabil pentru 1990 sunt similare celor din anul 1995.
- (4) În cazul României, s-a preconizat că ratele de captare a venitului impozabil pentru 1990 și 1995 sunt similare valorilor înregistrate pentru Bulgaria în anii respectivi.

Sursa: Calculele OIM.

Figura C.1

Valoarea estimată a proporției fondului de pensii din PIB în 12 țări selectate din UE, 1990–2009 (%)

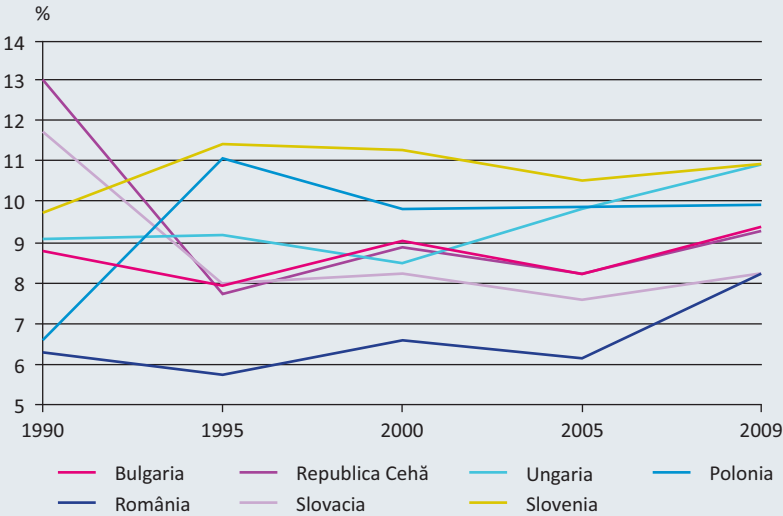
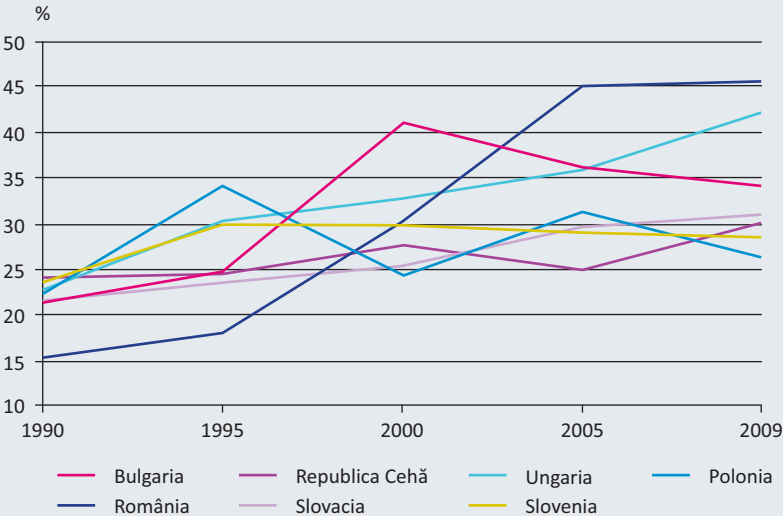

Figura C.2

Rata estimată a cheltuielilor pe pensii ca proporție din PIB în 12 țări selectate din UE, 1990–2009 (%)

Tabelul C.3

Rata estimată a dependenței persoanelor în vârstă în 12 țări selectate din UE, 1990–2009 (%)

Țara	1990	1995	2000	2005	2009
Bulgaria	21,9	25,0	26,5	27,5	27,5
Republica Cehă	21,5	22,1	22,0	21,7	22,9
Ungaria	22,5	23,8	24,4	25,0	26,1
Polonia	17,3	19,0	20,2	21,1	21,0
România	17,9	20,1	21,8	23,8	23,3
Slovacia	18,3	18,8	18,8	18,3	18,5
Slovenia	17,3	19,5	22,0	23,9	25,6

Notă: Unele date lipsă pentru anii 1990 și 1995 au fost estimate în felul următor:

- (1) În cazul Sloveniei, datele pentru anul 1990 sunt cele ale anului 1991.
- (2) În cazul Republicii Cehia, s-a preconizat că mărimile ratei de acoperire a contribuabililor, rata de înlocuire a sistemului și rata de captare a venitului impozabil pentru 1990 sunt similare celor din Slovacia din anul 1990.
- (3) În cazul Ungariei, s-a preconizat că mărimile ratei de înlocuire a sistemului și a ratei de captare a venitului impozabil pentru 1990 sunt similare celor din anul 1995.
- (4) În cazul României, s-a preconizat că ratele de captare a venitului impozabil pentru 1990 și 1995 sunt similare valorilor înregistrate pentru Bulgaria în anii respectivi.

Sursa: Calculele OIM.

Tabelul C.4

Rata estimată a dependenței de sistem în 12 țări selectate din UE, 1990–2009 (%)

Țara	1990	1995	2000	2005	2009
Bulgaria	55,1	77,9	103,3	89,1	77,5
Republica Cehă	47,1	47,8	55,4	54,8	57,1
Ungaria	49,0	65,5	64,0	62,2	61,4
Polonia	39,3	54,2	55,3	54,7	48,0
România	41,2	79,8	117,5	115,9	99,5
Slovacia	42,3	51,1	54,2	54,4	57,3
Slovenia	51,3	59,8	59,7	62,8	62,6

Notă: Unele date lipsă pentru anii 1990 și 1995 au fost estimate în felul următor:

- (1) În cazul Sloveniei, datele pentru anul 1990 sunt cele ale anului 1991.
- (2) În cazul Republicii Cehia, s-a preconizat că mărimile ratei de acoperire a contribuabililor, rata de înlocuire a sistemului și rata de captare a venitului impozabil pentru 1990 sunt similare celor din Slovacia din anul 1990.
- (3) În cazul Ungariei, s-a preconizat că mărimile ratei de înlocuire a sistemului și a ratei de captare a venitului impozabil pentru 1990 sunt similare celor din anul 1995.
- (4) În cazul României, s-a preconizat că ratele de captare a venitului impozabil pentru 1990 și 1995 sunt similare valorilor înregistrate pentru Bulgaria în anii respectivi.

Sursa: Calculele OIM.

Figura C.3

Rata estimată a dependenței persoanelor în vârstă în 12 țări selectate din UE, 1990–2009 (%)

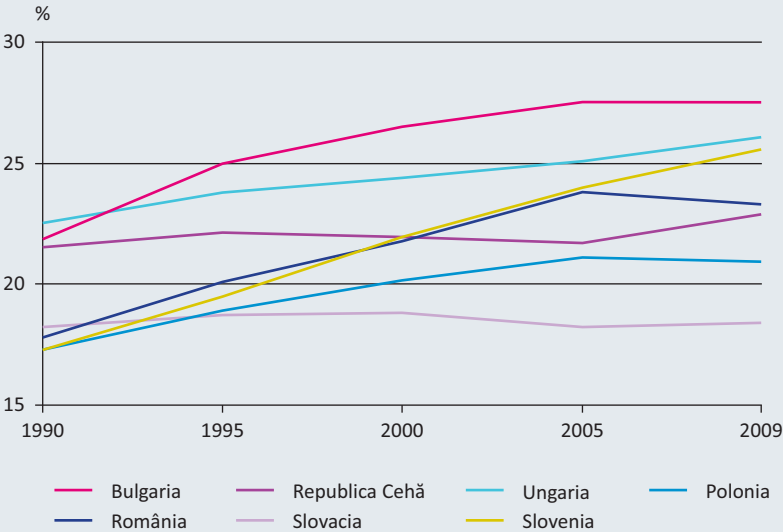
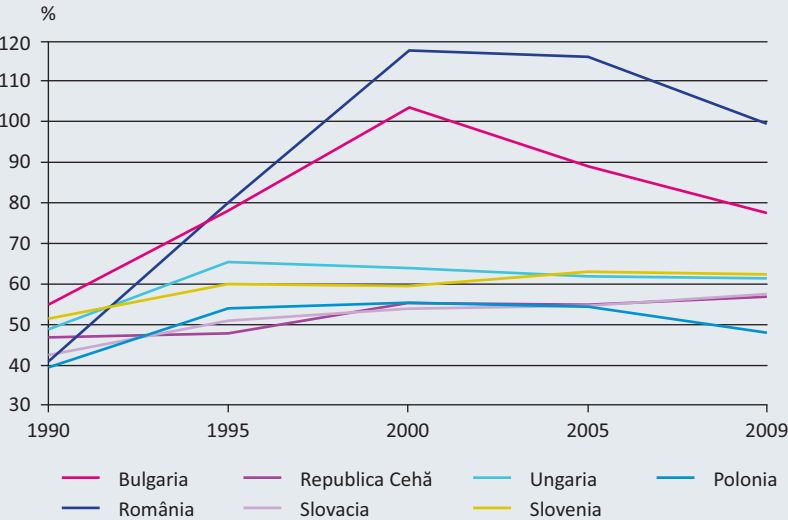

Figura C.4

Rata estimată a dependenței de sistem în 12 țări selectate din UE, 1990–2009 (%)

Tabelul C.5
Gradul de acoperire al pensionarilor estimat în 12 țări selectate din UE, 1990–2009 (%)

Țara	1990	1995	2000	2005	2009
Bulgaria	200,1	192,4	179,5	173,9	165,6
Republica Cehă	187,5	184,2	181,1	184,3	179,3
Ungaria	183,4	190,1	182,0	173,9	167,4
Polonia	146,7	166,1	154,7	143,2	144,7
România	142,4	196,6	205,0	191,2	177,7
Slovacia	199,4	202,1	194,6	194,2	195,1
Slovenia	197,6	191,7	175,3	173,5	167,7

Notă: Unele date lipsă pentru anii 1990 și 1995 au fost estimate în felul următor:

- (1) În cazul Sloveniei, datele pentru anul 1990 sunt cele ale anului 1991.
- (2) În cazul Republicii Cehia, s-a preconizat că mărimile ratei de acoperire a contribuabililor, rata de înlocuire a sistemului și rata de captare a venitului impozabil pentru 1990 sunt similare celor din Slovacia din anul 1990.
- (3) În cazul Ungariei, s-a preconizat că mărimile ratei de înlocuire a sistemului și a ratei de captare a venitului impozabil pentru 1990 sunt similare celor din anul 1995.
- (4) În cazul României, s-a preconizat că ratele de captare a venitului impozabil pentru 1990 și 1995 sunt similare valorilor înregistrate pentru Bulgaria în anii respectivi.

Sursa: Calculele OIM.

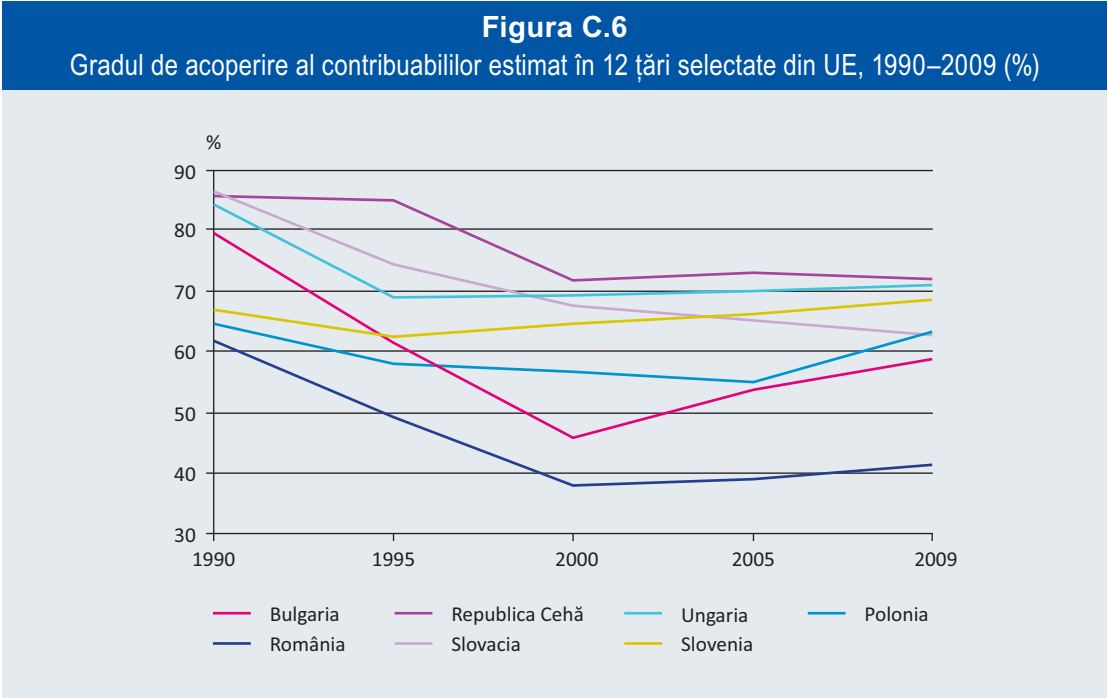
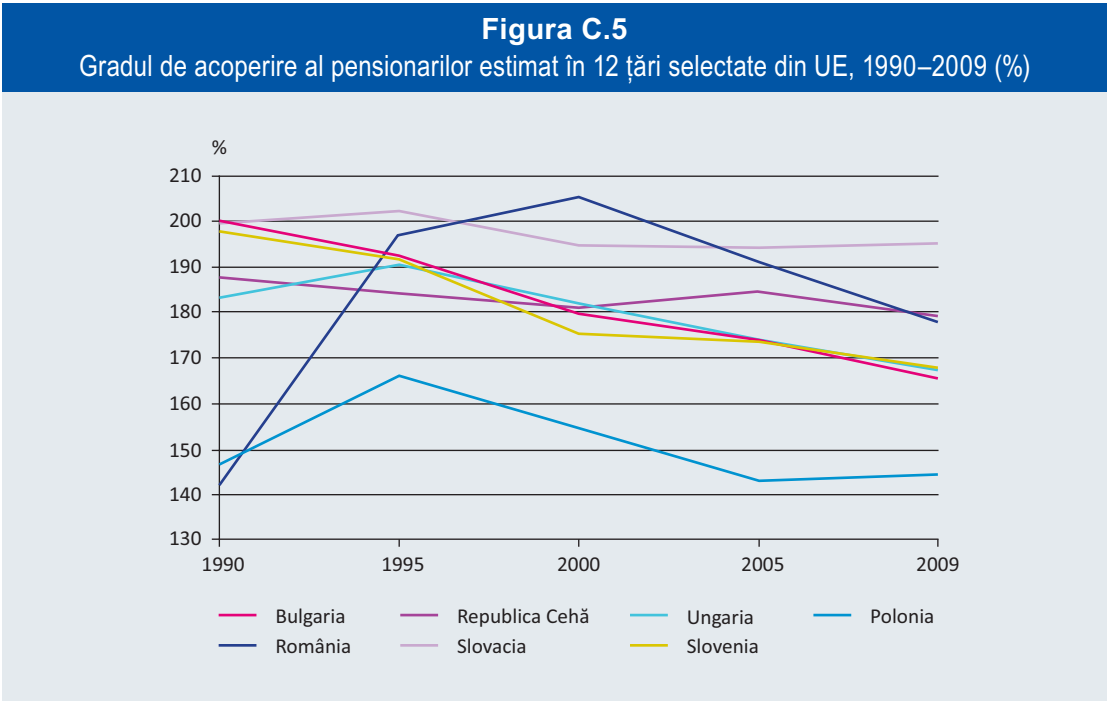
Tabelul C.6
Gradul de acoperire al contribuabililor estimat în 12 țări selectate din UE, 1990–2009 (%)

Țara	1990	1995	2000	2005	2009
Bulgaria	79,4	61,6	46,1	53,7	58,8
Republica Cehă	85,7	85,0	71,8	73,1	72,0
Ungaria	84,3	69,0	69,3	70,0	71,1
Polonia	64,7	58,2	56,6	55,2	63,2
România	61,7	49,5	38,0	39,2	41,6
Slovacia	86,1	74,4	67,6	65,4	62,9
Slovenia	66,8	62,5	64,5	66,1	68,6

Notă: Unele date lipsă pentru anii 1990 și 1995 au fost estimate în felul următor:

- (1) În cazul Sloveniei, datele pentru anul 1990 sunt cele ale anului 1991.
- (2) În cazul Republicii Cehia, s-a preconizat că mărimile ratei de acoperire a contribuabililor, rata de înlocuire a sistemului și rata de captare a venitului impozabil pentru 1990 sunt similare celor din Slovacia din anul 1990.
- (3) În cazul Ungariei, s-a preconizat că mărimile ratei de înlocuire a sistemului și a ratei de captare a venitului impozabil pentru 1990 sunt similare celor din anul 1995.
- (4) În cazul României, s-a preconizat că ratele de captare a venitului impozabil pentru 1990 și 1995 sunt similare valorilor înregistrate pentru Bulgaria în anii respectivi.

Sursa: Calculele OIM.

Tabelul C.7 Gradul de înlocuire al sistemului estimat în 12 țări selectate din UE, 1990–2009 (%)					
Țara	1990	1995	2000	2005	2009
Bulgaria	38,7	31,8	39,8	40,6	44,1
Republica Cehă	51,0	51,0	49,9	45,4	52,8
Ungaria	46,4	46,4	51,4	57,9	68,8
Polonia	56,8	63,1	43,8	57,0	55,0
România	37,1	22,5	25,9	38,8	45,8
Slovacia	51,0	46,1	47,1	54,8	53,9
Slovenia	46,1	50,0	50,1	46,1	45,7

Notă: Unele date lipsă pentru anii 1990 și 1995 au fost estimate în felul următor:

- (1) În cazul Sloveniei, datele pentru anul 1990 sunt cele ale anului 1991.
- (2) În cazul Republicii Cehia, s-a preconizat că mărimile ratei de acoperire a contribuabililor, rata de înlocuire a sistemului și rata de captare a venitului impozabil pentru 1990 sunt similare celor din Slovacia din anul 1990.
- (3) În cazul Ungariei, s-a preconizat că mărimile ratei de înlocuire a sistemului și a ratei de captare a venitului impozabil pentru 1990 sunt similare celor din anul 1995.
- (4) În cazul României, s-a preconizat că ratele de captare a venitului impozabil pentru 1990 și 1995 sunt similare valorilor înregistrate pentru Bulgaria în anii respectivi.

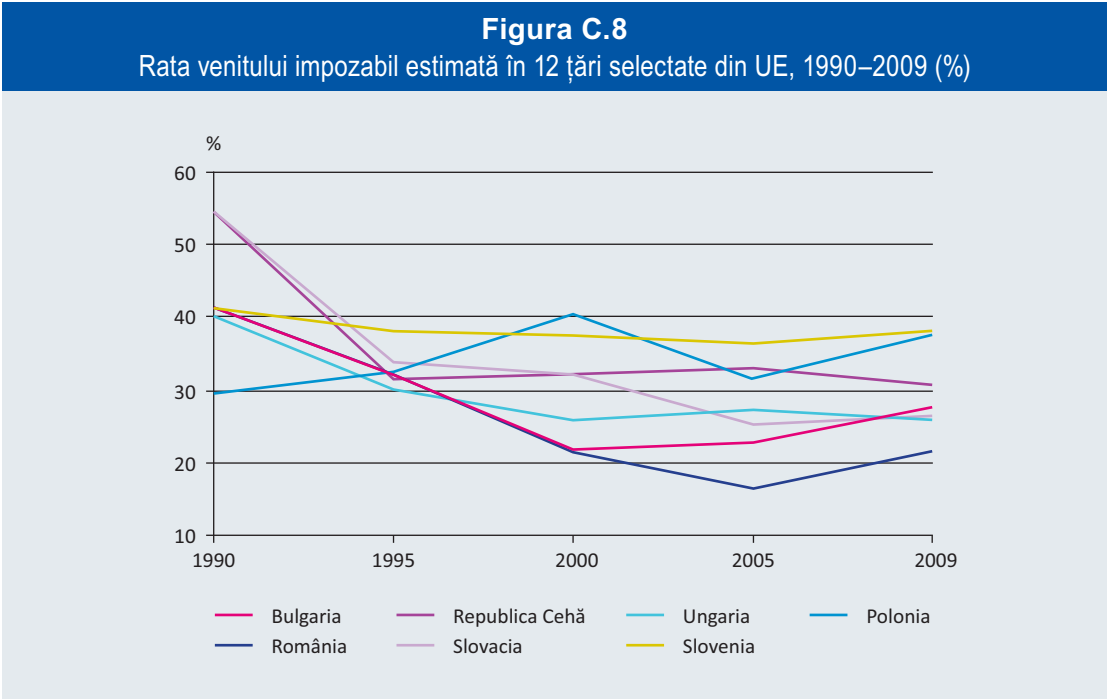
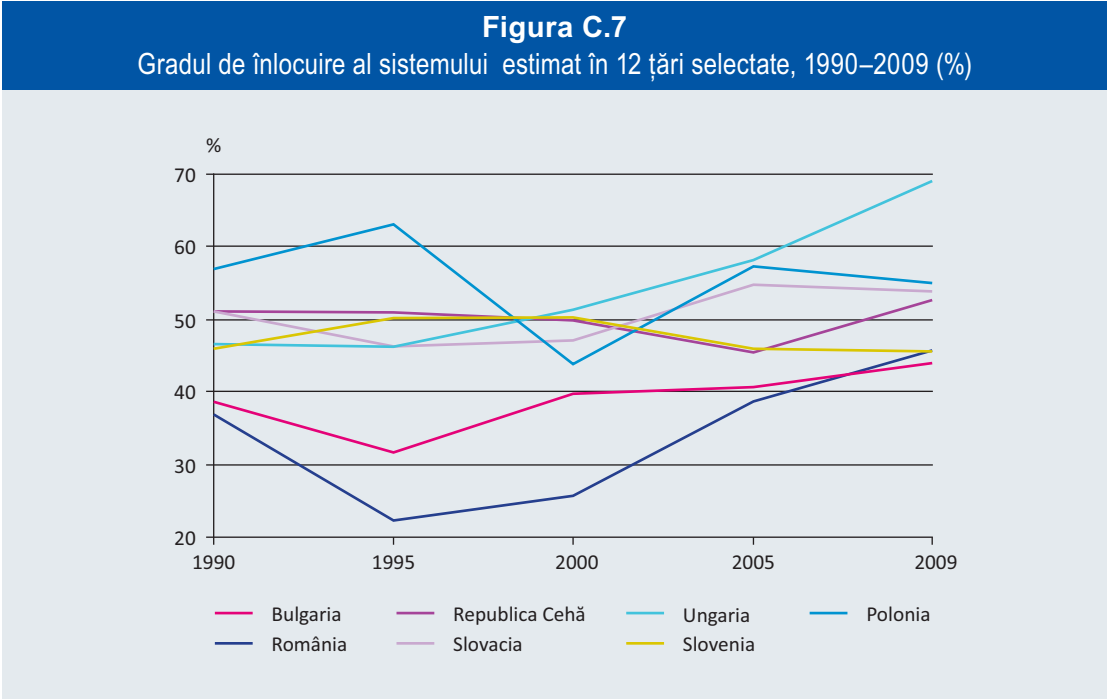
Sursa: Calculele OIM.

Tabelul C.8 Rata venitului impozabil estimată în 12 țări selectate din UE, 1990–2009 (%)					
Țara	1990	1995	2000	2005	2009
Bulgaria	41,2	32,1	21,9	22,7	27,5
Republica Cehă	54,2	31,7	32,1	33,2	30,8
Ungaria	40,0	30,3	25,8	27,2	25,8
Polonia	29,6	32,3	40,5	31,7	37,7
România	41,2	32,1	21,7	16,4	21,7
Slovacia	54,2	34,0	32,3	25,5	26,6
Slovenia	41,1	38,1	37,6	36,4	38,2

Notă: Unele date lipsă pentru anii 1990 și 1995 au fost estimate în felul următor:

- (1) În cazul Sloveniei, datele pentru anul 1990 sunt cele ale anului 1991.
- (2) În cazul Republicii Cehia, s-a preconizat că mărimile ratei de acoperire a contribuabililor, rata de înlocuire a sistemului și rata de captare a venitului impozabil pentru 1990 sunt similare celor din Slovacia din anul 1990.
- (3) În cazul Ungariei, s-a preconizat că mărimile ratei de înlocuire a sistemului și a ratei de captare a venitului impozabil pentru 1990 sunt similare celor din anul 1995.
- (4) În cazul României, s-a preconizat că ratele de captare a venitului impozabil pentru 1990 și 1995 sunt similare valorilor înregistrate pentru Bulgaria în anii respectivi.

Sursa: Calculele OIM.

Tabelul C.9 Raportul pensii-la-PIB estimat în 27 de țări ale UE, 2010–2060 (%)											
Țara	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Bulgaria	9,1	8,6	8,4	8,4	8,6	9,0	9,5	10,1	10,8	11,2	11,3
Rep. Cehă	7,1	6,9	6,9	7,0	7,1	7,6	8,4	9,4	10,2	10,8	11,0
Ungaria	11,3	10,9	11,0	10,9	11,0	11,4	12,2	12,7	13,2	13,7	13,8
Polonia	10,8	9,6	9,7	9,7	9,4	9,3	9,2	9,1	9,1	9,0	8,8
România	8,4	8,5	8,8	9,4	10,4	11,5	12,6	13,7	14,8	15,3	15,8
Slovacia	6,6	6,3	6,3	6,9	7,3	7,8	8,3	8,8	9,4	9,9	10,2
Slovenia	10,1	10,6	11,1	12,0	13,3	14,7	16,1	17,3	18,2	18,6	18,6
Estonia	6,4	6,2	5,9	5,8	5,6	5,4	5,4	5,3	5,3	5,2	4,9
Letonia	5,1	4,8	5,2	5,6	5,9	6,1	6,1	5,9	5,8	5,6	5,1
Lituania	6,5	6,5	6,9	7,6	8,2	8,7	9,1	9,6	10,4	11,0	11,4
Cipru	6,9	7,8	8,9	9,8	10,8	11,7	12,8	14,0	15,5	16,8	17,7
Malta	8,3	9,1	9,3	9,1	9,3	9,7	10,5	11,3	12,0	12,7	13,4
EU-12	9,2	8,6	8,8	9,0	9,2	9,6	10,1	10,6	11,1	11,4	11,5
Austria	12,7	12,8	13,0	13,4	13,8	13,9	13,9	14,0	14,0	13,9	13,6
Belgia	10,3	10,9	11,8	13,0	13,9	14,4	14,6	14,7	14,7	14,8	14,7
Danemarca	9,4	10,2	10,6	10,5	10,6	10,5	10,4	10,0	9,6	9,3	9,2
Finlanda	10,7	11,8	12,6	13,4	13,9	13,9	13,6	13,4	13,3	13,3	13,4
Franța	13,5	13,5	13,6	13,9	14,2	14,5	14,4	14,3	14,2	14,1	14,0
Germania	10,2	10,1	10,5	11,0	11,5	11,9	12,1	12,2	12,3	12,5	12,8
Grecia	11,6	12,2	13,2	14,8	17,1	19,4	21,4	23,0	24,0	24,3	24,1
Irlanda	4,1	4,3	4,6	5,0	5,4	5,8	6,4	7,1	8,0	8,4	8,6
Italia	14,0	14,0	14,1	14,3	14,8	15,2	15,6	15,4	14,7	14,2	13,6
Luxemburg	8,6	8,9	9,9	12,1	14,2	16,6	18,4	20,7	22,1	23,7	23,9
Olanda	6,5	7,2	7,8	8,4	9,3	10,0	10,3	10,3	10,3	10,4	10,5
Portugalia	11,9	12,1	12,4	12,6	12,6	12,3	12,5	12,8	13,3	13,1	13,4
Spania	8,9	9,2	9,5	10,1	10,8	11,9	13,2	14,6	15,5	15,6	15,1
Suedia	9,6	9,5	9,4	9,4	9,5	9,5	9,4	9,1	9,0	9,2	9,4
Regatul Unit	6,7	6,8	6,9	7,2	7,6	7,8	8,0	7,9	8,1	8,6	9,3
EU-15	10,3	10,4	10,7	11,0	11,6	12,0	12,3	12,4	12,4	12,5	12,6
EU-27	10,2	10,3	10,5	10,9	11,4	11,8	12,1	12,2	12,3	12,4	12,5

Notă: Raportul pensii-la-PIB se definește ca cheltuieli pe pensii ca procent din PIB.

Sursa: Comisia Europeană, 2009 Raport cu privire la îmbătrânire; Estimări de ordin economic și bugetar pentru 27 de țări membre ale UE (2008–2060), Anexa Statistică.

Figura C.9
Raportul pensii-la-PIB estimat în 12 țări selectate ale UE (%)

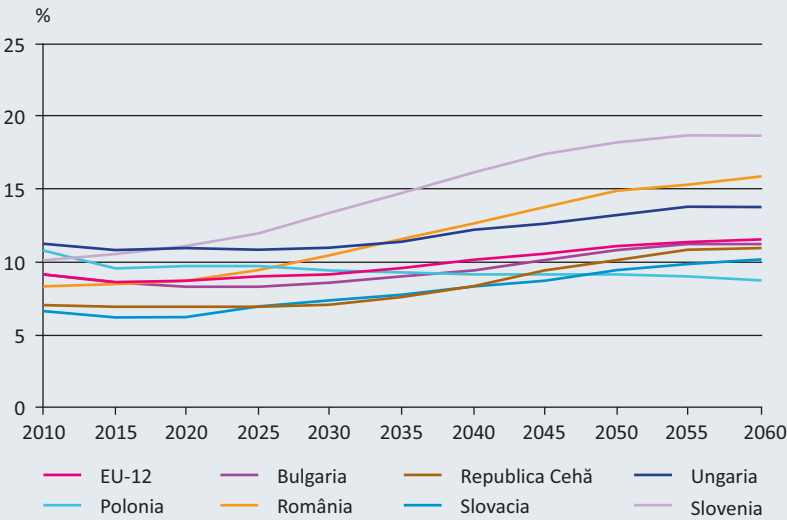
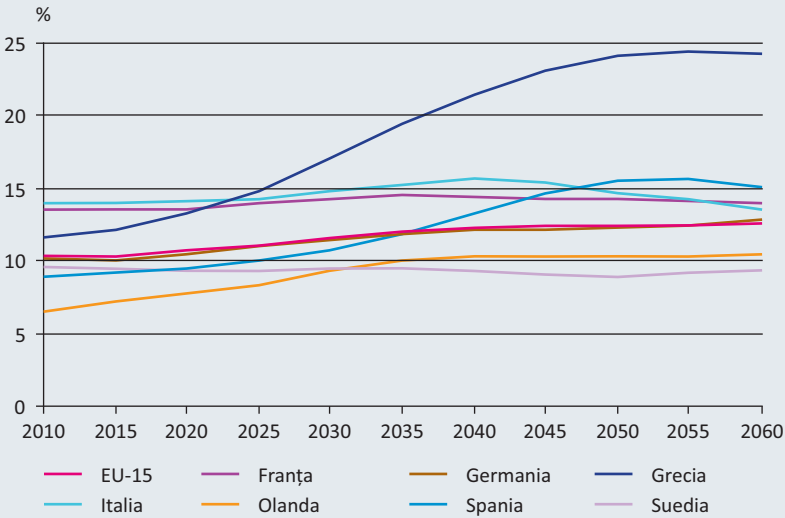

Figura C.10
Raportul pensii-la-PIB estimat în 15 țări selectate ale UE, 2010–2060 (%)

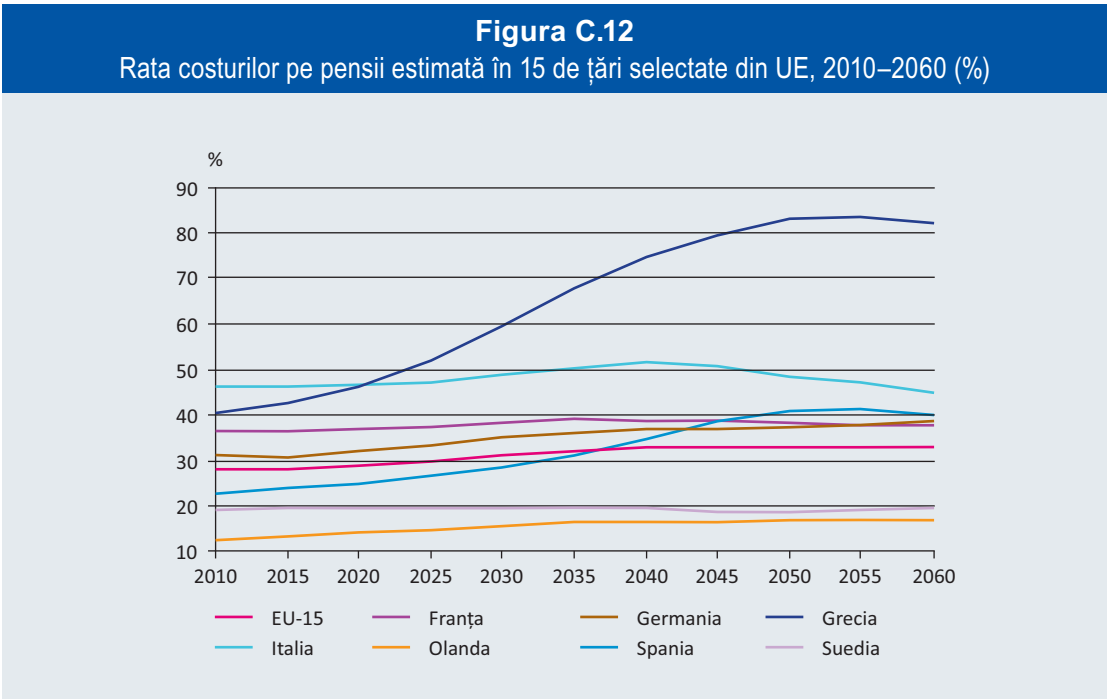
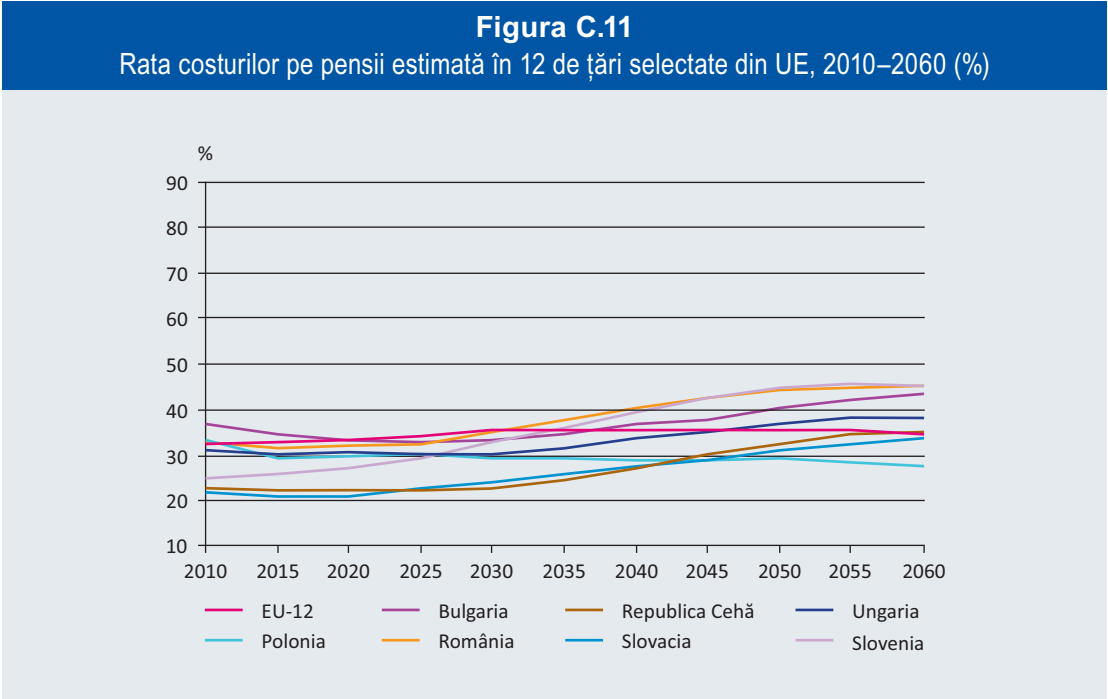

Tabelul C.10 Rata costurilor pe pensii estimată în 27 de țări ale UE, 2010–2060 (%)											
Țara	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Bulgaria	37,0	34,7	33,2	33,0	33,3	34,8	36,8	37,7	40,5	42,0	43,3
Rep. Cehă	22,8	22,3	22,3	22,3	22,8	24,6	27,0	30,0	32,5	34,6	35,1
Ungaria	31,0	30,4	30,7	30,1	30,3	31,4	33,7	35,0	36,6	38,0	38,1
Polonia	33,3	29,3	29,9	30,1	29,5	29,4	29,0	28,7	29,3	28,7	27,6
România	32,7	31,4	31,9	32,6	35,0	37,8	40,5	42,4	44,4	44,7	45,2
Slovacia	21,7	20,9	20,9	22,7	24,1	25,7	27,6	29,1	31,0	32,6	33,8
Slovenia	24,7	25,9	27,1	29,5	32,7	36,0	39,3	42,4	44,7	45,4	45,3
Estonia	18,1	17,9	16,8	16,5	16,1	15,5	15,3	15,3	15,0	14,7	13,8
Letonia	11,6	10,8	12,0	13,0	13,6	14,1	14,1	13,4	13,1	12,5	11,5
Lituania	20,2	20,2	21,3	23,4	25,1	26,4	27,6	29,2	31,3	33,1	34,3
Cipru	18,4	20,9	23,8	26,3	29,3	31,6	34,7	38,1	42,4	46,0	48,5
Malta	21,3	23,0	23,1	22,4	22,7	23,4	25,1	27,0	28,5	30,0	32,0
EU-12	29,8	27,2	27,4	28,2	28,5	29,6	30,8	32,2	33,6	34,0	34,3
Austria	32,4	32,9	33,3	34,2	35,3	35,5	35,4	35,7	35,6	35,4	34,6
Belgia	27,3	28,7	31,1	34,4	36,7	38,0	38,6	38,9	38,8	39,1	38,8
Danemarca	19,4	21,0	21,9	21,7	21,9	21,7	21,5	20,6	19,9	19,2	19,0
Finlanda	29,1	32,2	34,4	36,7	38,1	38,2	37,2	36,6	36,4	36,5	36,8
Franța	36,6	36,6	36,8	37,6	38,5	39,1	38,9	38,6	38,3	38,0	37,8
Germania	31,4	30,9	32,1	33,5	35,0	36,2	36,8	37,1	37,4	38,0	38,9
Grecia	40,5	42,6	46,1	51,8	59,5	67,7	74,4	79,5	82,8	83,4	82,1
Irlanda	7,9	8,3	9,0	9,7	10,6	11,3	12,6	14,0	15,8	16,6	16,9
Italia	46,4	46,4	46,5	47,3	48,8	50,3	51,5	50,7	48,4	46,9	44,9
Luxemburg	17,9	17,2	18,8	23,0	27,0	31,5	34,8	39,2	41,9	45,0	45,3
Olanda	12,7	13,7	14,4	15,0	15,9	16,5	16,7	16,8	16,9	17,0	16,9
Portugalia	37,5	39,1	41,1	42,8	43,9	43,6	45,0	47,0	48,8	48,1	49,5
Spania	22,9	24,1	25,2	26,8	28,6	31,4	34,8	38,7	41,1	41,4	40,0
Suedia	19,3	19,7	19,6	19,6	19,8	19,8	19,7	19,0	18,7	19,2	19,6
Regatul Unit	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
EU-15*	28,1	28,3	29,2	29,9	31,4	32,2	32,9	33,0	32,9	33,0	33,2
EU-27*	28,3	28,6	29,2	30,2	31,4	32,3	32,8	32,7	32,7	32,7	32,6

Notă: Rata costurilor pe pensii se definește ca cheltuieli pe pensii ca procent din întreaga bază de contribuții.

* Datele referitoare la Regatul Unit nu sunt incluse.

Sursa: Comisia Europeană, 2009 Raport cu privire la îmbătrânire; Estimări de ordin economic și bugetar pentru 27 de țări membre ale UE (2008–2060), Anexa Statistică și calculele OIM.

Tabelul C.11 Ratele estimate de dependență a vârstnicilor în 27 de țări ale UE, 2010–2060 (%)											
Țara	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Bulgaria	27,5	30,2	33,4	36,7	39,5	42,3	47,0	53,5	60,1	66,9	69,4
Rep. Cehă	23,8	28,4	33,4	36,8	38,7	40,9	46,0	54,1	59,1	64,0	67,1
Ungaria	26,5	28,4	32,8	36,2	37,1	39,3	43,5	50,5	55,0	59,2	62,8
Polonia	21,0	23,7	29,2	35,6	39,2	41,2	44,6	50,7	59,8	68,6	75,0
România	23,3	24,3	27,7	31,6	32,9	38,2	43,9	51,4	58,2	67,9	71,0
Slovacia	18,7	20,9	25,6	30,8	35,0	38,2	43,0	51,1	59,5	68,0	74,3
Slovenia	25,8	28,2	33,5	39,1	44,5	49,3	53,5	59,2	64,4	67,9	68,1
Estonia	27,5	28,8	31,7	35,0	37,9	39,7	42,6	45,8	51,3	59,0	61,2
Letonia	27,8	28,0	30,2	33,9	37,9	40,5	44,1	48,2	55,3	65,3	70,6
Lituania	25,8	26,1	27,9	32,0	37,7	42,3	46,5	49,6	55,1	63,9	71,6
Cipru	20,1	21,8	24,1	27,2	30,1	32,0	33,7	36,4	41,0	45,1	48,8
Malta	23,5	29,2	33,7	39,0	42,5	43,5	45,4	49,1	54,0	59,0	64,3
EU-12	23,3	25,2	30,1	34,8	37,8	42,1	44,2	51,1	58,4	66,5	71,4
Austria	28,6	29,8	31,7	35,4	41,4	47,4	50,2	51,1	52,7	53,8	55,4
Belgia	28,7	30,8	33,4	37,2	41,4	44,6	46,5	47,4	48,2	49,1	49,9
Danemarca	27,7	32,1	35,1	38,0	41,5	45,2	47,2	47,3	45,8	45,4	46,9
Finlanda	28,4	34,7	40,2	44,8	48,5	50,7	49,8	50,2	51,3	52,3	54,4
Franța	28,4	32,3	36,3	39,8	43,4	46,3	48,7	49,0	49,5	50,3	50,1
Germania	33,9	34,7	38,0	42,4	49,8	57,2	59,5	59,9	61,2	63,2	64,2
Grecia	30,6	32,9	35,4	38,6	41,9	46,8	52,2	57,6	61,9	62,9	62,6
Irlanda	18,3	20,2	22,4	24,7	27,5	30,3	33,9	38,8	44,6	47,6	48,5
Italia	33,4	36,3	38,3	41,1	46,0	48,8	58,3	62,7	64,2	64,5	64,4
Luxemburg	23,2	24,6	26,6	29,6	33,8	37,8	40,1	41,1	41,7	41,9	43,1
Olanda	25,1	29,8	33,8	38,2	43,7	48,7	51,5	50,9	50,1	50,4	51,8
Portugalia	28,9	31,0	33,4	36,1	39,9	43,5	48,2	53,7	57,6	59,0	59,8
Spania	26,3	27,8	29,8	32,9	37,4	43,2	50,3	58,5	63,9	65,7	64,7
Suedia	31,1	34,4	36,9	39,1	41,3	43,9	45,3	45,3	46,0	48,4	51,7
Regatul Unit	27,4	29,7	31,2	33,4	36,5	39,7	40,7	40,4	41,8	44,2	46,4
EU-15	29,8	32,1	34,8	38,0	42,6	46,8	50,7	52,6	54,3	55,6	56,3
EU-27	28,4	30,6	33,8	37,4	41,6	45,9	49,4	52,4	55,0	57,5	58,7

Notă: Rata de dependență a vârstnicilor se definește de raportul populației în vârstă de 65 de ani și mai mult la populația în vârstă de 20–64 ani.

Sursa: Comisia Europeană, 2009 Raport de îmbătrânire; Estimări de ordin economic și bugetar pentru 27 de țări membre ale UE (2008–2060), Anexă Statistică; Eurostat; și calculele OIM.

Figura C.13

Rata de dependență a vârstnicilor estimată în 12 țări selectate din UE, 2010–2060 (%)

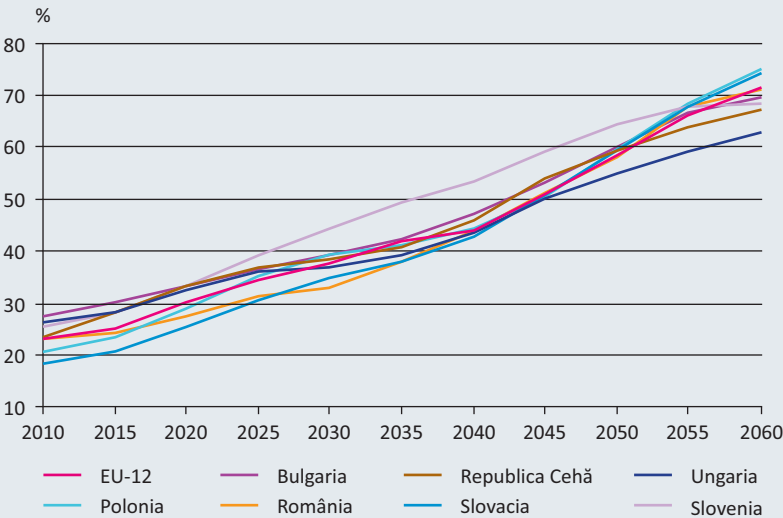
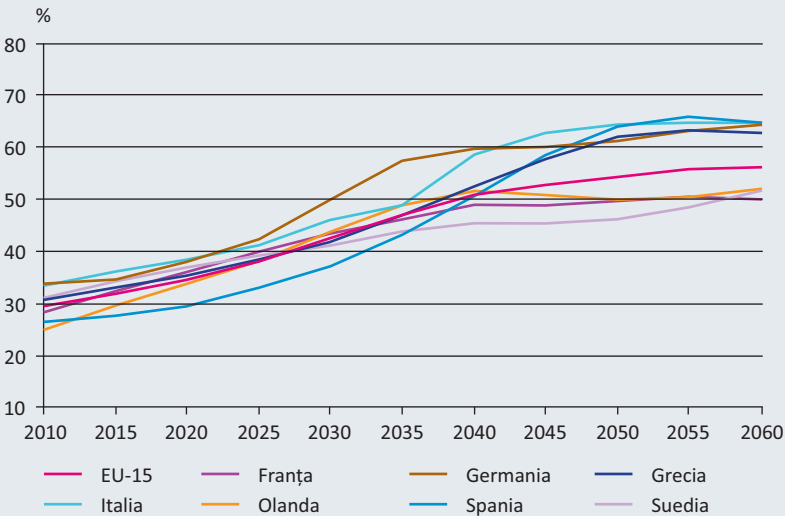

Figura C.14

Rata de dependență a vârstnicilor estimată în 15 țări selectate din UE, 2010–2060 (%)

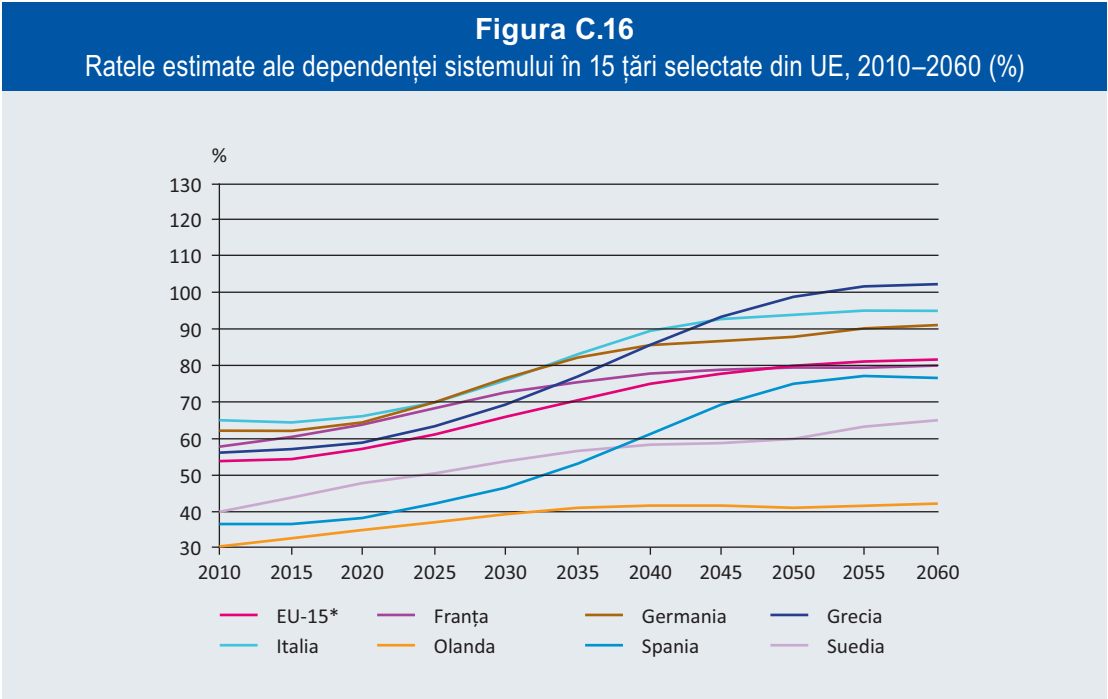
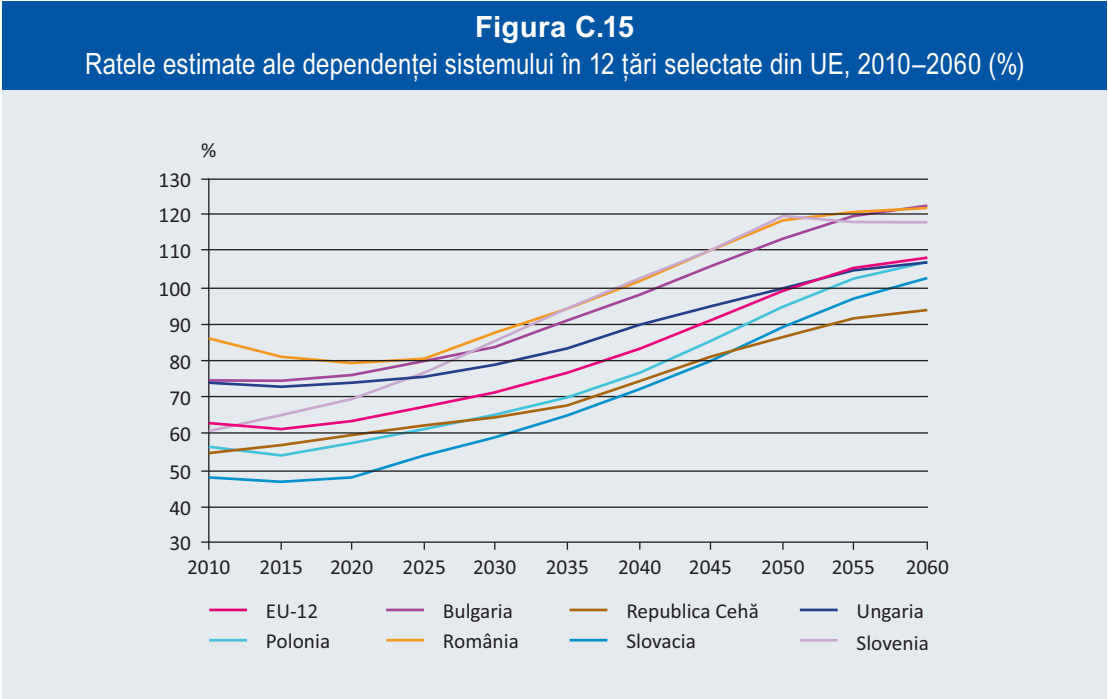
Tabelul C.12
Ratele de dependență ale sistemului estimate în 27 de țări ale UE, 2010–2060 (%)

Țara	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Bulgaria	74,3	74,5	76,1	79,8	84,1	90,8	98,2	105,8	113,7	119,4	122,3
Rep. Cehă	54,5	56,9	59,8	62,5	64,8	68,1	74,2	80,8	86,6	91,5	93,9
Ungaria	73,9	72,8	73,9	75,6	78,7	83,3	89,7	94,9	100,0	104,5	107,1
Polonia	56,4	53,9	57,5	61,5	65,4	70,0	76,6	85,6	94,9	102,6	107,2
România	86,2	81,2	79,5	80,7	87,4	94,2	102,0	110,3	118,4	120,9	121,7
Slovacia	48,0	47,2	48,3	54,0	59,0	64,9	72,3	80,2	89,2	97,2	102,3
Slovenia	60,9	65,2	69,7	76,6	85,4	94,3	102,7	110,3	119,5	117,8	117,7
Estonia	54,6	55,4	57,4	61,1	64,1	66,8	70,1	74,6	81,0	87,0	87,9
Letonia	44,6	42,5	46,6	53,0	57,5	61,4	65,7	71,8	82,0	90,6	90,5
Lituania	61,0	61,8	65,9	73,2	80,1	86,4	91,4	98,3	108,4	117,9	123,1
Cipru	31,9	35,3	39,5	45,2	50,6	55,0	58,7	64,7	72,8	79,8	85,7
Malta	50,0	53,9	57,4	60,6	61,0	61,6	62,9	65,7	69,2	74,5	80,1
EU-12	62,7	61,2	63,5	67,1	71,5	76,6	83,3	91,0	99,1	105,0	108,1
Austria	53,8	54,7	57,1	61,1	66,0	70,7	74,8	77,8	79,8	81,3	81,7
Belgia	58,3	60,5	64,9	71,0	76,4	80,6	83,5	85,5	87,3	88,9	90,0
Danemarca	49,3	54,1	57,4	57,1	57,0	57,1	57,1	55,5	52,9	51,0	50,2
Finlanda	57,3	61,6	66,3	70,6	74,0	75,0	74,4	74,3	75,1	76,6	78,3
Franța	57,7	60,5	64,1	68,2	72,5	75,7	77,5	78,8	79,4	79,7	79,8
Germania	62,4	62,2	64,2	70,0	76,5	82,3	85,5	86,5	88,0	89,9	91,3
Grecia	56,2	57,0	59,1	63,6	69,5	77,3	85,6	93,3	98,8	101,6	102,1
Irlanda	27,8	28,7	30,2	32,3	34,6	37,2	40,7	45,0	50,1	52,6	53,3
Italia	65,2	64,5	66,2	70,1	76,3	83,2	89,5	93,0	93,9	95,1	94,9
Luxemburg	43,1	45,2	50,6	58,6	68,4	77,2	84,9	91,7	97,5	101,3	102,8
Olanda	30,4	32,8	35,0	37,1	39,3	41,0	41,7	41,5	41,4	41,6	42,1
Portugalia	76,8	81,1	87,0	94,6	104,2	113,4	123,3	133,3	141,9	147,9	151,4
Spania	36,7	36,6	38,6	42,2	46,9	53,2	61,2	69,4	75,1	77,3	76,7
Suedia	40,2	43,8	47,7	50,8	54,1	56,7	58,6	58,9	60,0	63,1	65,1
Regatul Unit	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
EU-15*	53,8	54,7	57,1	61,1	66,0	70,7	74,8	77,8	79,8	81,3	81,7
EU-27*	55,7	56,1	58,5	62,4	67,1	71,9	76,5	80,3	83,4	85,5	86,3

Notă: Rata de dependență a sistemului se definește ca raportul numărului de pensionari la numărul de contribuabili.

* Datele pentru Regatul Unit nu sunt incluse.

Sursa: Comisia Europeană, 2009 Raport de îmbătrânire; Estimări de ordin economic și bugetar pentru 27 de țări membre ale UE (2008–2060), Anexă Statistică; și calculele OIM.

Tabelul C.13

Gradul (rata) estimat(ă) de cuprindere a persoanelor în vârstă de 65 de ani și peste în categoria pensionarilor în 27 de țări ale UE, 2010–2060 (%)

Țara	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Bulgaria	166,9	156,4	148,0	142,8	140,1	141,2	138,8	133,9	130,1	124,3	121,1
Rep. Cehă	172,1	154,8	141,6	133,9	130,7	129,8	126,3	120,2	118,4	116,2	114,5
Ungaria	180,1	170,9	155,7	145,4	145,4	143,8	138,7	128,1	123,7	120,4	117,0
Polonia	180,2	155,7	136,3	121,9	116,9	116,9	116,2	113,3	107,7	103,3	100,0
România	172,0	161,1	145,4	134,0	138,9	133,2	129,1	123,0	120,1	111,1	108,8
Slovacia	178,0	163,4	144,5	135,4	129,9	129,1	126,2	119,0	114,0	109,8	106,8
Slovenia	159,9	157,3	145,3	137,8	134,4	133,0	132,3	129,3	130,4	123,4	122,9
Estonia	162,8	154,6	146,9	142,6	138,2	136,6	133,3	131,2	127,9	121,8	118,8
Letonia	140,9	130,7	129,7	130,7	127,0	126,0	123,9	122,5	120,8	115,6	110,6
Lituania	171,6	171,8	171,9	167,0	156,3	150,2	144,7	144,5	143,4	137,4	130,9
Cipru	132,4	137,1	140,4	143,1	145,4	147,8	148,7	150,9	151,2	150,9	150,3
Malta	130,7	117,5	111,9	105,8	100,5	99,7	98,1	95,2	91,1	90,3	89,2
EU-12	172,7	159,3	141,6	131,5	128,4	122,8	127,2	121,4	117,0	111,2	107,8
Austria	169,9	168,3	165,4	157,2	144,2	134,1	132,0	134,3	135,7	138,6	140,4
Belgia	142,7	141,7	141,6	139,8	135,9	133,7	132,7	133,0	133,4	133,4	133,6
Danemarca	154,9	147,0	141,2	130,3	119,7	112,3	108,6	106,2	103,9	101,0	96,5
Finlanda	152,8	137,7	130,6	126,2	122,7	119,4	119,9	119,1	118,1	117,9	116,4
Franța	142,4	134,1	128,8	125,5	122,9	120,5	118,2	119,0	118,7	117,7	118,2
Germania	119,6	119,5	115,8	113,3	107,9	104,0	103,0	102,8	102,7	102,0	102,0
Grecia	124,4	119,9	117,7	116,2	116,5	116,2	115,8	115,5	115,3	117,1	118,9
Irlanda	155,9	148,9	142,3	138,9	135,0	131,3	127,7	123,5	120,4	118,8	118,3
Italia	129,5	121,9	120,6	121,0	119,1	123,3	111,7	108,3	106,7	107,2	107,1
Luxemburg	226,4	241,8	253,2	262,5	269,1	274,4	286,0	300,1	314,3	323,4	319,1
Olanda	136,5	129,6	125,6	121,4	118,2	115,9	114,4	114,3	114,7	114,5	113,8
Portugalia	172,8	170,1	168,2	165,8	163,1	160,2	155,8	151,2	149,6	150,9	152,1
Spania	108,3	105,0	105,1	104,9	103,8	102,8	101,7	100,0	99,5	99,6	100,2
Suedia	134,9	130,7	132,5	133,8	134,9	133,5	133,6	134,4	134,8	134,6	131,6
Regatul Unit	125,6	118,4	112,9	110,0	110,2	106,9	107,4	103,8	100,7	100,3	101,7
EU-15	129,6	124,9	121,9	119,8	117,0	115,0	112,3	111,0	110,1	110,0	110,4
EU-27	137,3	130,9	125,5	122,0	119,0	116,5	114,9	112,9	111,4	110,2	109,9

Notă: Rata de acoperire a pensionarilor se definește ca raportul numărului de pensionari la populația în vârstă de 65 de ani și mai mult.

Sursa: Comisia Europeană, 2009 Raport de îmbătrânire; Estimări de ordin economic și bugetar pentru 27 de țări membre ale UE (2008–2060), Anexă Statistică; și calculele OIM.

Figura C.17

Gradul (rata) estimat(ă) de cuprindere a persoanelor în vârstă de 65 de ani și peste în categoria pensionarilor în 27 de țări ale UE, 2010–2060 în 12 țări selectate ale UE, 2010–2060 (%)

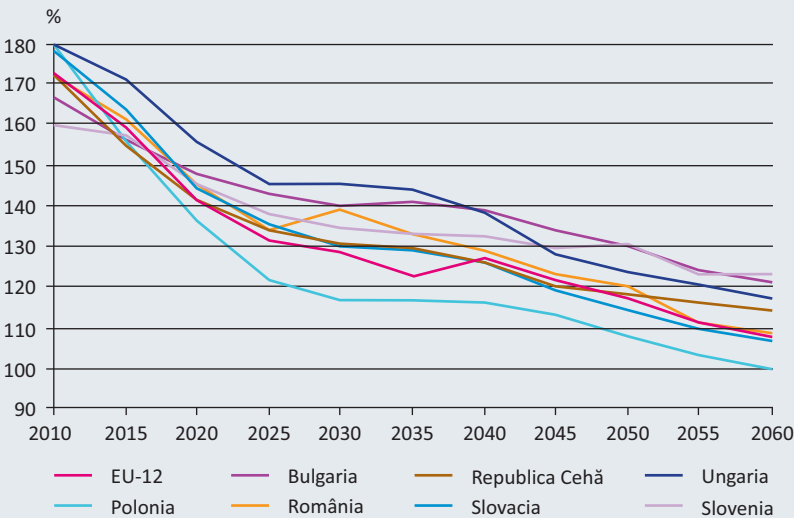
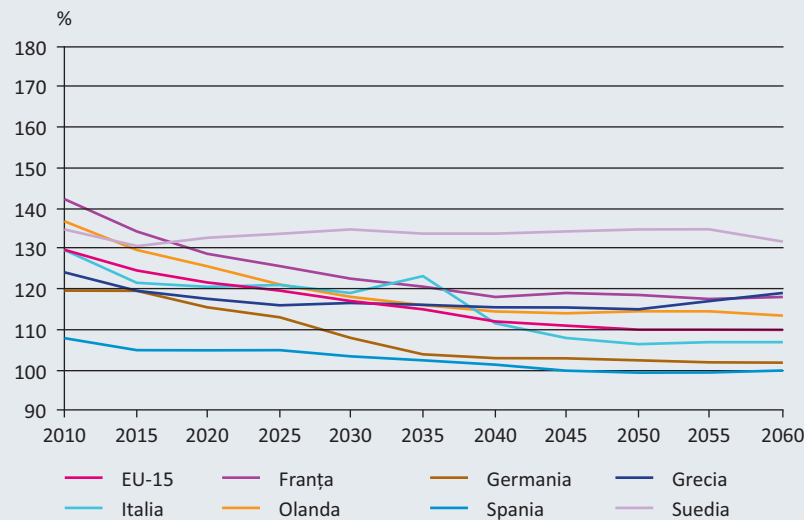

Figura C.18

Gradul (rata) estimat(ă) de cuprindere a persoanelor în vârstă de 65 de ani și peste în categoria pensionarilor în 27 de țări ale UE, 2010–2060 în 15 țări selectate ale UE, 2010–2060 (%)

Tabelul C.14Gradul (rata) de cuprindere a populației în vârstă de 20-64 de ani în masa contribuabililor
în 27 de țări ale UE, 2010–2060 (%)

Țara	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Bulgaria	61,9	63,3	65,0	65,6	65,8	65,7	66,4	67,8	68,7	69,6	68,7
Rep. Cehă	75,2	77,1	79,1	78,9	78,1	77,9	78,3	80,5	80,8	81,2	81,8
Ungaria	64,7	66,7	69,1	69,7	68,6	67,8	67,2	68,1	68,1	68,2	68,6
Polonia	67,0	68,3	69,2	70,5	70,0	68,8	67,6	67,0	67,9	69,0	70,0
România	46,4	48,2	50,6	52,4	52,3	54,0	55,5	57,3	59,0	62,4	63,5
Slovacia	69,4	72,2	76,4	77,3	77,2	75,9	75,1	75,7	76,2	76,9	77,6
Slovenia	67,9	68,1	69,9	70,4	70,0	69,6	68,9	69,4	70,3	71,1	71,1
Estonia	82,0	80,4	81,1	81,7	81,7	81,2	80,9	80,5	81,0	82,5	82,8
Letonia	87,9	86,2	84,1	83,5	83,7	83,1	83,1	82,1	81,5	83,4	86,3
Lituania	72,6	72,6	72,8	73,1	73,6	73,5	73,5	72,9	72,9	74,5	76,1
Cipru	83,4	84,7	85,7	86,2	86,3	86,0	85,3	84,9	85,1	85,3	85,6
Malta	61,5	63,5	65,7	68,0	70,1	70,4	70,8	71,1	71,1	71,5	71,6
EU-12	64,1	65,6	67,2	68,2	67,8	67,6	67,5	68,1	69,0	70,4	71,2
Austria	81,4	81,3	81,5	82,3	83,8	85,8	86,4	85,7	85,8	85,9	86,5
Belgia	70,2	72,1	73,0	73,2	73,6	73,9	74,0	73,7	73,7	73,7	74,0
Danemarca	87,1	87,3	86,3	86,8	87,2	88,9	89,8	90,6	90,0	89,8	90,2
Finlanda	75,9	77,6	79,2	80,0	80,4	80,7	80,3	80,5	80,7	80,5	80,9
Franța	70,0	71,7	73,0	73,3	73,5	73,8	74,3	74,0	74,0	74,2	74,2
Germania	65,0	66,7	68,5	68,6	70,3	72,2	71,7	71,2	71,3	71,7	71,7
Grecia	67,7	69,3	70,4	70,5	70,2	70,3	70,7	71,4	72,3	72,6	72,9
Irlanda	102,8	104,7	105,8	106,6	107,1	107,0	106,5	106,5	107,1	107,4	107,5
Italia	66,4	68,6	69,9	70,9	71,8	72,3	72,8	73,1	72,9	72,7	72,7
Luxemburg	121,7	131,6	133,4	132,6	133,0	134,4	135,0	134,7	134,5	133,7	133,8
Olanda	112,6	117,7	121,3	125,2	131,2	137,6	141,4	140,2	138,9	138,7	140,1
Portugalia	65,0	65,1	64,6	63,3	62,4	61,4	60,9	60,9	60,7	60,2	60,0
Spania	77,6	79,7	81,0	81,9	82,9	83,4	83,7	84,3	84,6	84,6	84,5
Suedia	104,3	102,6	102,4	103,1	103,0	103,4	103,4	103,4	103,5	103,4	104,5
Regatul Unit	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
EU-15*	73,2	75,1	76,5	77,2	78,4	79,5	79,9	79,8	79,9	80,1	80,2
EU-27*	70,2	72,1	73,0	73,2	73,6	73,9	74,0	73,7	73,7	73,7	74,0

Notă: Rata de acoperire a contribuabililor se definește ca raportul dintre numărul de contribuabili la populația în vârstă de 20–64 de ani.

* Datele cu referire la Regatul Unit nu sunt incluse.

Sursa: Comisia Europeană, 2009 Raport de îmbătrânire; Estimări de ordin economic și bugetar pentru 27 de țări membre ale UE (2008–2060), Anexă Statistică; și calculele OIM.

Figura C.19

Gradul (rata) de cuprindere a populației în vârstă de 20-64 de ani în masa contribuabililor în 12 țări selectate din UE, 2010–2060 (%)

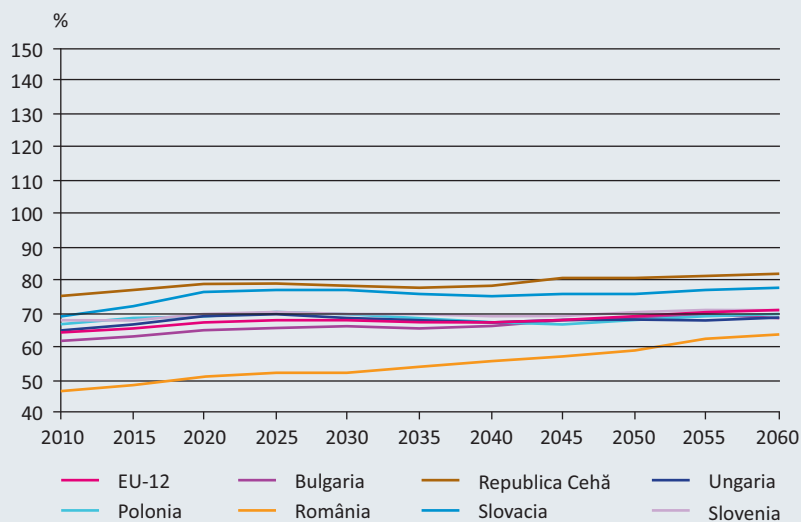
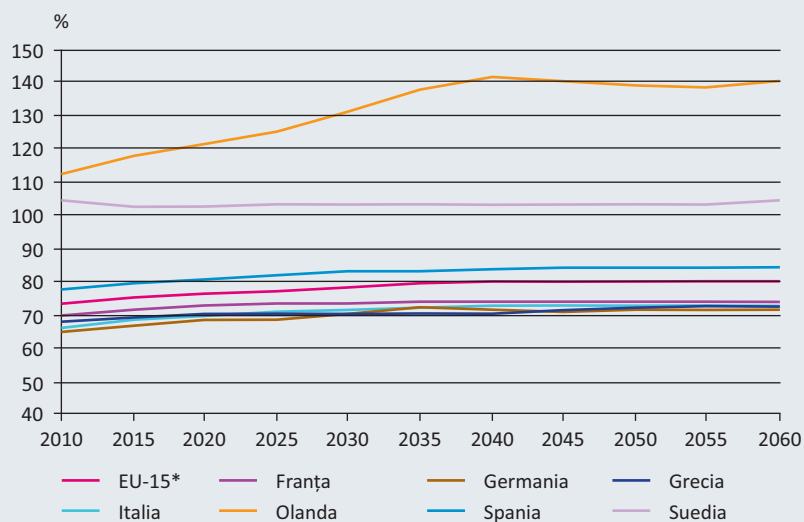

Figura C.20

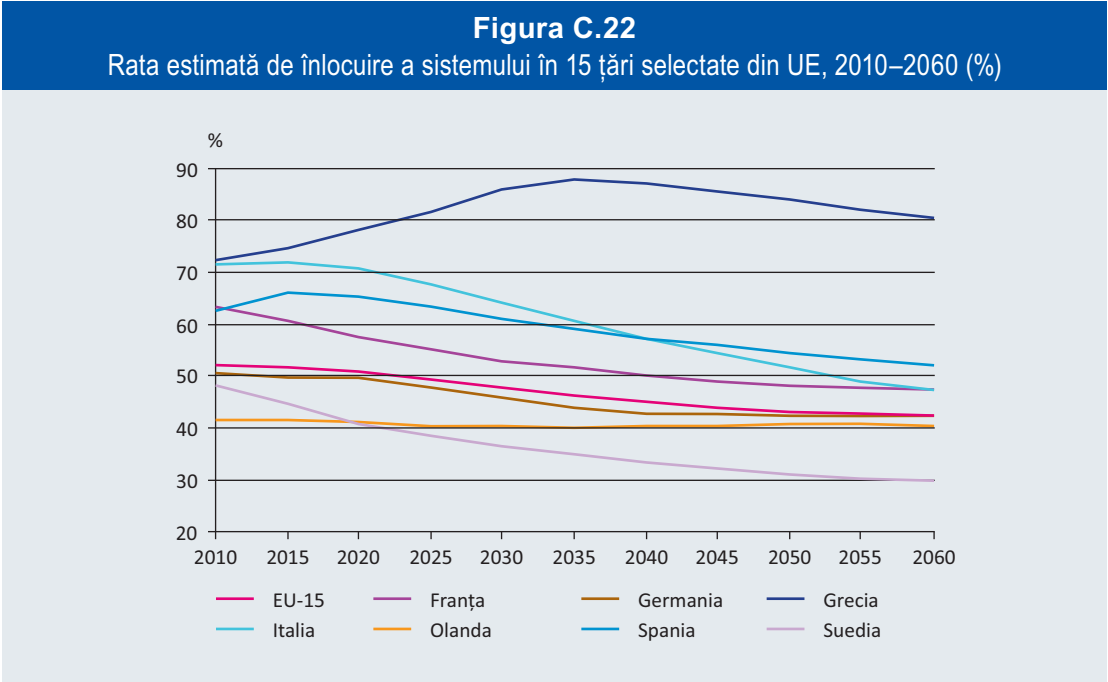
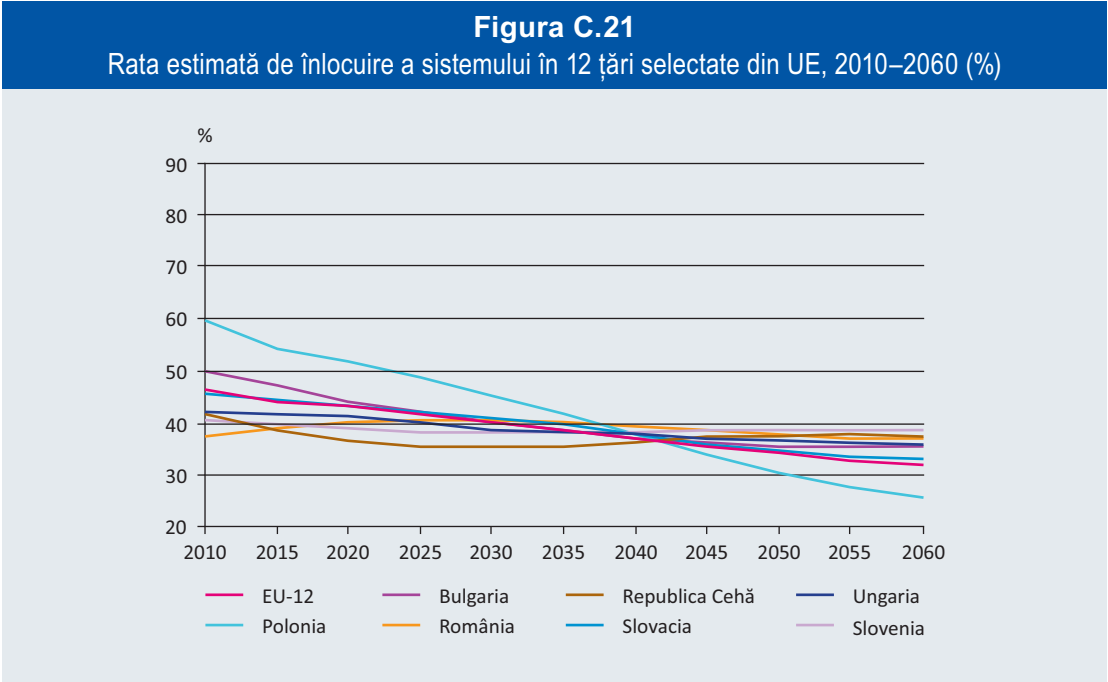
Gradul (rata) de cuprindere a populației în vârstă de 20-64 de ani în masa contribuabililor în 15 țări selectate din UE, 2010–2060 (%)

Tabelul C.15 Rata estimată de înlocuire a sistemului în 27 de țări ale UE, 2010–2060 (%)											
Țara	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Bulgaria	49,9	47,1	44,3	42,2	40,3	38,7	37,3	36,2	35,6	35,6	35,6
Rep. Cehă	41,6	38,7	36,8	35,7	35,4	35,7	36,5	37,4	37,6	37,7	37,6
Ungaria	42,3	41,6	41,3	40,1	38,8	38,1	37,7	37,2	36,6	36,2	35,8
Polonia	59,6	54,1	51,7	48,8	45,1	41,6	37,9	34,0	30,6	27,9	25,8
România	37,6	39,2	40,1	40,7	40,5	40,2	39,3	38,5	37,7	37,1	37,0
Slovacia	45,8	44,5	43,3	42,2	41,0	39,8	37,9	36,1	34,9	33,7	33,1
Slovenia	40,7	39,9	39,0	38,2	38,1	38,2	38,4	38,5	38,6	38,6	38,6
Estonia	33,7	31,8	29,2	26,9	24,8	23,2	21,9	20,4	18,5	16,9	15,8
Letonia	25,7	25,3	25,2	24,3	23,4	22,7	21,3	18,9	16,1	13,9	12,6
Lituania	33,5	33,2	32,7	32,2	31,6	31,0	30,3	29,6	29,0	28,2	27,7
Cipru	57,6	59,1	60,0	58,2	57,4	57,6	59,2	58,9	58,4	57,5	56,5
Malta	42,5	42,3	39,8	37,0	37,4	38,1	39,9	41,0	41,0	40,6	40,0
EU-12	46,5	44,3	43,2	41,9	40,2	38,8	37,3	35,7	34,2	32,9	32,1
Austria	54,2	53,0	51,8	50,6	49,4	48,0	46,3	44,5	42,7	40,7	38,5
Belgia	46,5	47,5	48,2	48,3	47,9	47,2	46,3	45,4	44,6	43,9	43,2
Danemarca	39,4	38,9	38,3	38,0	38,3	38,0	37,7	37,4	37,5	37,6	37,8
Finlanda	51,2	52,0	52,1	52,0	51,7	51,1	50,2	49,2	48,3	47,5	46,9
Franța	63,3	60,6	57,7	55,0	52,9	51,6	50,3	49,1	48,3	47,8	47,5
Germania	50,4	49,7	49,7	47,8	45,9	43,8	42,9	42,7	42,5	42,4	42,5
Grecia	72,2	74,7	77,9	81,4	85,6	87,5	86,9	85,4	83,7	82,0	80,5
Irlanda	28,5	29,1	29,7	30,0	30,4	30,7	31,0	31,3	31,5	31,6	31,6
Italia	71,3	71,9	70,5	67,5	64,1	60,5	57,3	54,6	51,7	49,1	47,3
Luxemburg	41,4	38,0	37,0	39,1	39,3	40,8	41,1	42,8	42,9	44,3	44,1
Olanda	41,8	41,6	41,1	40,6	40,4	40,3	40,4	40,6	40,7	40,7	40,5
Portugalia	49,0	48,2	47,2	45,3	42,3	38,7	36,7	35,3	34,5	32,7	32,7
Spania	62,6	65,9	65,2	63,3	61,0	59,0	57,2	55,9	54,5	53,3	52,2
Suedia	48,1	44,7	41,0	38,6	36,6	34,9	33,5	32,4	31,4	30,6	30,1
Regatul Unit	34,6	34,5	34,9	35,0	34,5	34,2	34,2	34,9	35,8	36,6	37,1
EU-15	52,1	51,7	51,0	49,5	47,8	46,3	45,0	44,1	43,3	42,7	42,3
EU-27	50,9	50,5	49,7	48,4	46,8	45,3	43,8	42,5	41,4	40,6	40,1

Notă: Rata de înlocuire a sistemului se definește ca raportul pensiei medii la câștigul mediu brut al contribuabilului. În Raportul de îmbătrânire din 2009, rata de înlocuire a sistemului este denumită ca raport al beneficiilor.

Sursa: Comisia Europeană, 2009 Raport de îmbătrânire; Estimări de ordin economic și bugetar pentru 27 de țări membre ale UE (2008–2060), Anexă Statistică; și calculele OIM.

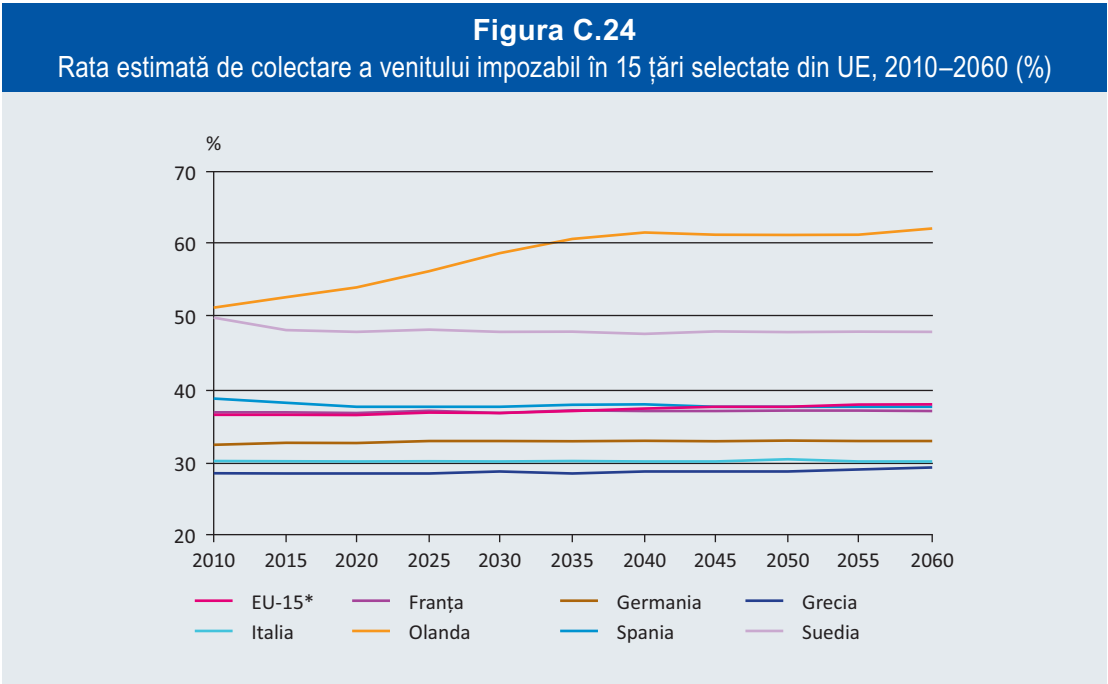
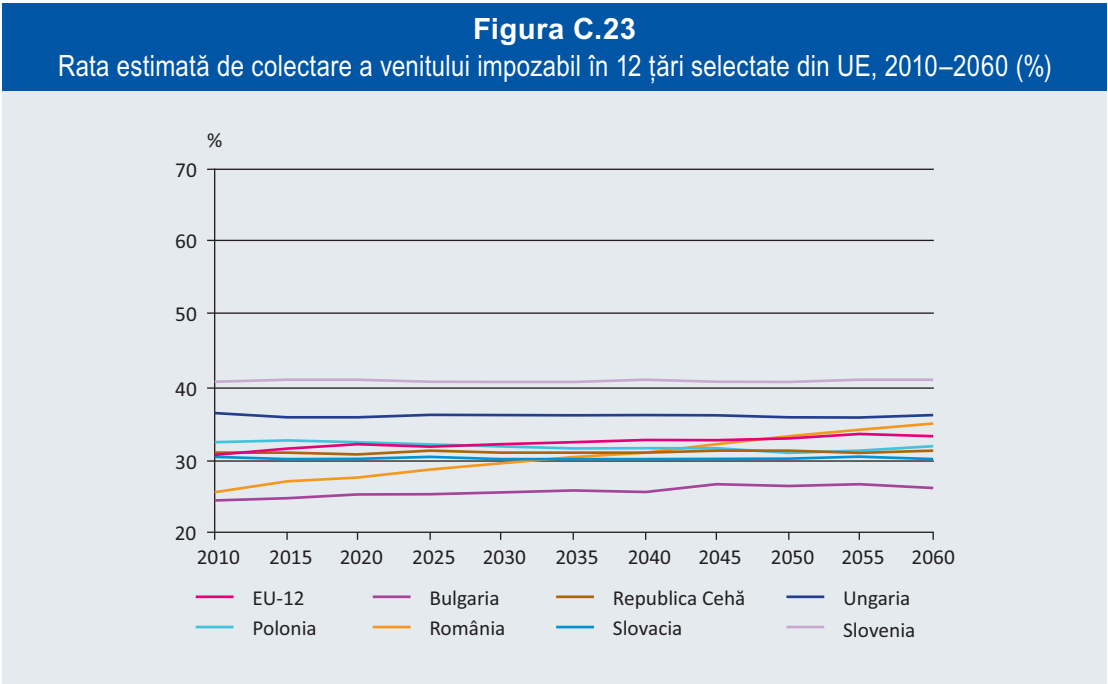
Tabelul C.16
Ratele estimate de colectare a venitului impozabil în 27 de țări ale UE, 2010–2060 (%)

Țara	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Bulgaria	24,6	24,8	25,3	25,5	25,8	25,9	25,8	26,8	26,7	26,7	26,1
Rep. Cehă	31,2	31,0	30,9	31,4	31,1	31,0	31,1	31,3	31,4	31,2	31,4
Ungaria	36,4	35,8	35,9	36,2	36,3	36,3	36,2	36,3	36,0	36,0	36,2
Polonia	32,4	32,8	32,4	32,2	31,8	31,6	31,7	31,7	31,1	31,4	31,9
România	25,7	27,1	27,6	28,9	29,8	30,4	31,1	32,3	33,4	34,2	35,0
Slovacia	30,4	30,1	30,2	30,4	30,2	30,3	30,1	30,3	30,4	30,4	30,1
Slovenia	40,8	41,0	40,9	40,7	40,7	40,8	41,0	40,8	40,7	40,9	41,1
Estonia	35,4	34,7	35,2	35,1	34,7	34,8	35,3	34,7	35,2	35,4	35,5
Letonia	43,9	44,4	43,5	43,2	43,4	43,4	43,4	43,9	44,1	44,8	44,5
Lituania	32,1	32,2	32,4	32,5	32,7	32,9	33,0	32,9	33,3	33,2	33,2
Cipru	37,6	37,4	37,4	37,2	36,9	37,0	36,9	36,7	36,6	36,5	36,5
Malta	38,9	39,6	40,2	40,5	41,0	41,5	41,8	41,9	42,1	42,3	41,9
EU-12	30,9	31,6	32,2	32,0	32,3	32,4	32,8	32,9	33,0	33,5	33,5
Austria	39,2	39,0	39,1	39,2	39,1	39,2	39,3	39,2	39,3	39,3	39,4
Belgia	37,8	37,9	37,9	37,8	37,9	37,9	37,8	37,8	37,9	37,8	37,9
Danemarca	48,4	48,5	48,4	48,3	48,4	48,4	48,3	48,5	48,3	48,3	48,4
Finlanda	36,7	36,6	36,6	36,5	36,5	36,4	36,5	36,6	36,5	36,5	36,4
Franța	36,9	36,9	36,9	37,0	36,9	37,1	37,0	37,0	37,1	37,1	37,0
Germania	32,5	32,7	32,7	32,9	32,9	32,9	32,9	32,9	32,9	32,9	32,9
Grecia	28,7	28,6	28,6	28,6	28,7	28,7	28,8	28,9	29,0	29,1	29,3
Irlanda	51,7	51,6	51,3	51,4	51,0	51,1	51,0	50,6	50,6	50,6	51,0
Italia	30,2	30,2	30,3	30,3	30,3	30,2	30,3	30,3	30,4	30,3	30,3
Luxemburg	48,2	51,8	52,8	52,7	52,7	52,7	52,8	52,8	52,8	52,7	52,8
Olanda	51,1	52,7	54,1	56,2	58,6	60,6	61,6	61,2	61,1	61,3	62,0
Portugalia	31,7	31,0	30,1	29,4	28,7	28,2	27,8	27,2	27,3	27,2	27,0
Spania	38,8	38,2	37,7	37,7	37,8	37,9	37,9	37,7	37,7	37,7	37,8
Suedia	49,8	48,3	48,0	48,1	48,0	47,9	47,7	47,9	48,0	47,8	47,9
Regatul Unit	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
EU-15*	36,7	36,7	36,7	36,8	37,0	37,2	37,4	37,6	37,7	37,8	38,0
EU-27*	36,0	36,0	36,0	36,1	36,3	36,6	36,9	37,3	37,6	38,0	38,3

Notă: Rata de captare a venitului impozabil se definește ca baza estimată de contribuire ca procent din PIB.

* Datele pentru Regatul Unit nu sunt incluse.

Sursa: Comisia Europeană, 2009 Raport de îmbătrânire; Estimări de ordin economic și bugetar pentru 27 de țări membre ale UE (2008–2060), Anexă Statistică; și calculele OIM.

Tabelul C.17

Analiza schimbărilor în raportul pensii-în-PIB în șapte țări ale UE, 1990–2009 (%)

Țara	Nivel 1990	Nivel 2009	Schimbarea raportului pensie-la-PIB, 1990–2009	Contribuții				
				Rata de dependență a vârstnicilor	Gradul/Rata de cuprindere în categoria pensionarilor	Gradul/Rata de cuprindere în masa contribuabililor	Rata de înlocuire a sistemului	Rezidual
Bulgaria	8,8	9,4	0,6	2,3	–1,5	2,3	1,2	–3,7
Rep. Cehă	13,0	9,3	–3,7	0,8	–0,6	2,1	0,5	–6,5
Ungaria	9,1	10,9	1,8	1,4	–0,8	1,4	4,4	–4,7
Polonia	6,6	9,9	3,3	1,4	–0,1	0,2	–0,2	2,1
România	6,3	8,2	1,9	1,9	1,6	2,1	1,5	–5,1
Slovacia	11,7	8,2	–3,5	0,1	–0,3	3,2	0,7	–7,2
Slovenia	9,7	10,9	1,2	4,6	–1,5	–0,3	–0,1	–1,6

Sursa: Calculele OIM.

Tabelul C.18

Analiza schimbărilor în raportul pensii-în-PIB în șapte țări ale UE, 1990–2000 (%)

Țara	Nivel 1990	Nivel 2000	Schimbarea raportului pensie-la-PIB, 1990–2000	Contribuții				
				Rata de dependență a vârstnicilor	Gradul/Rata de cuprindere în categoria pensionarilor	Gradul/Rata de cuprindere în masa contribuabililor	Rata de înlocuire a sistemului	Rezidual
Bulgaria	8,8	9,0	0,2	1,9	–0,9	3,7	0,2	–4,7
Rep. Cehă	13,0	8,9	–4,2	0,3	–0,4	2,1	–0,3	–5,8
Ungaria	9,1	8,5	–0,6	0,8	–0,1	1,6	1,0	–3,9
Polonia	6,6	9,8	3,2	1,1	0,4	0,8	–1,5	2,4
România	6,3	6,6	0,3	1,4	2,8	2,4	–1,9	–4,4
Slovacia	11,7	8,2	–3,5	0,4	–0,3	2,5	–0,9	–5,2
Slovenia	9,7	11,2	1,5	2,6	–1,1	0,3	0,8	–1,2

Sursa: Calculele OIM.

Figura C.25

Factori care contribuie la schimbarea raportului pensii-la-PIB în șapte țări ale UE, 1990–2009 (%)

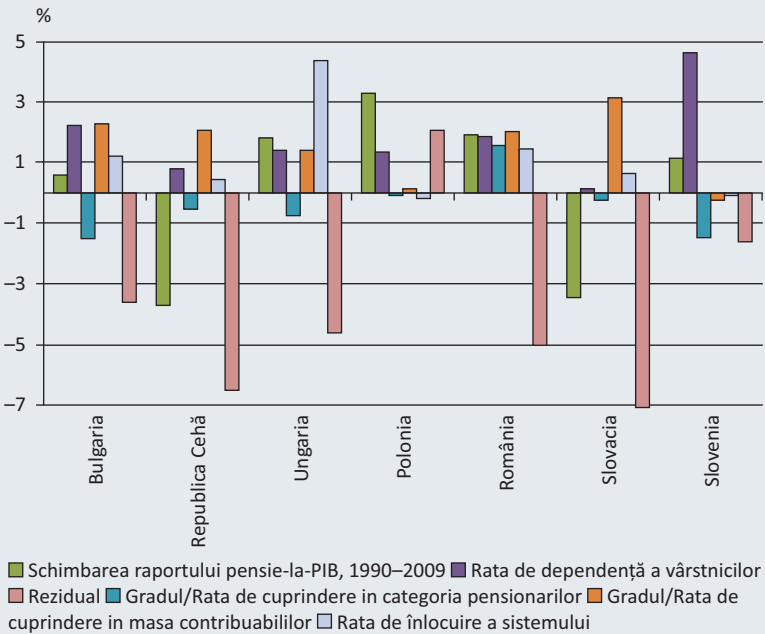
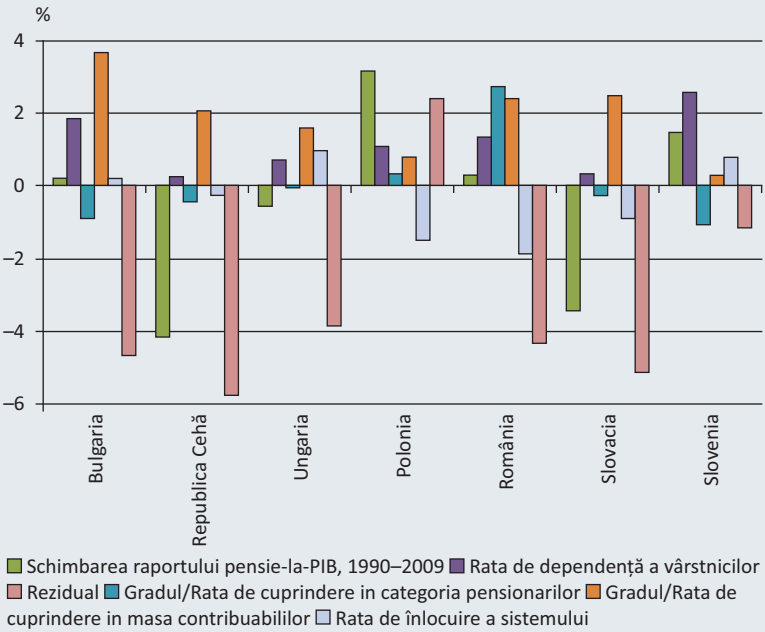

Figura C.26

Factori care contribuie la schimbarea raportului pensii-la-PIB în șapte țări ale UE, 1990–2000 (%)

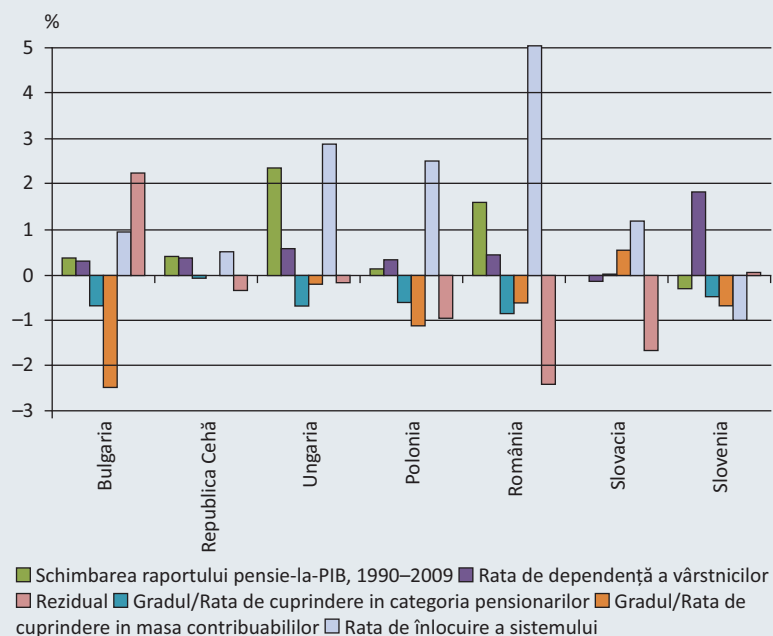

Tabelul C.19								
Analysis of changes in the pension-to-GDP ratio in select EU-12 countries, 2000–2009 (%)								
Țara	Nivel 2000	Nivel 2009	Schimbarea raportului pensie-la-PIB, 2000–2009	Contribuții				
				Rata de dependență a vârstnicilor	Gradul/Rata de cuprindere în categoria pensionarilor	Gradul/Rata de cuprindere în masa contribuabililor	Rata de înlocuire a sistemului	Rezidual
Bulgaria	9,0	9,4	0,4	0,3	−0,7	−2,5	1,0	2,3
Rep. Cehă	8,9	9,3	0,4	0,4	−0,1	0,0	0,5	−0,4
Ungaria	8,5	10,9	2,4	0,6	−0,7	−0,2	2,9	−0,2
Polonia	9,8	9,9	0,1	0,4	−0,6	−1,1	2,5	−1,0
România	6,6	8,2	1,6	0,5	−0,9	−0,6	5,1	−2,4
Slovacia	8,2	8,2	0,0	−0,2	0,0	0,6	1,2	−1,7
Slovenia	11,2	10,9	−0,3	1,8	−0,5	−0,7	−1,0	0,0

Sursa: Calculele OIM.

Figura C.27

Factori care contribuie la schimbarea raportului pensii-la-PIB în șapte țări ale UE, 2000–2009 (%)

Tabelul C.20

Analiza schimbărilor raportului pensie-la-PIB în țările UE selectate, 2010–2050 (%)

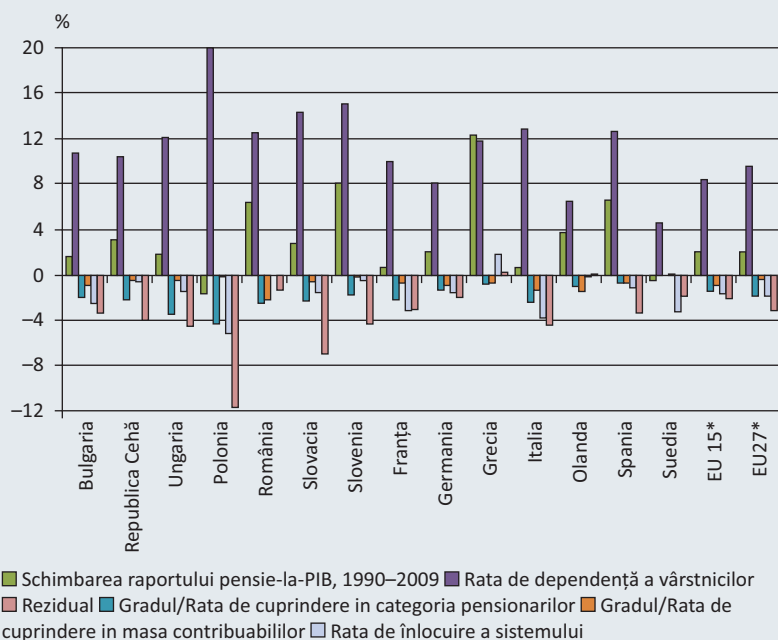
Țara	Nivel 2010	Nivel 2050	Schimbarea raportului pensie-la-PIB, 2010–2050	Contribuții				
				Rata de dependență a vârstnicilor	Gradul/Rata de cuprindere în categoria pensionarilor	Gradul/Rata de cuprindere în masa contribuabililor	Rata de înlocuire a sistemului	Rezidual
Bulgaria	9,1	10,8	1,7	10,8	–2,0	–1,0	–2,6	–3,4
Rep. Cehă	7,1	10,2	3,1	10,5	–2,2	–0,5	–0,7	–4,0
Ungaria	11,3	13,2	1,9	12,1	–3,5	–0,6	–2	–4,6
Polonia	10,8	9,1	–1,7	20,0	–4,3	–0,1	–5,3	–11,9
România	8,4	14,8	6,4	12,6	–2,5	–2,3	0,0	–1,4
Slovacia	6,6	9,4	2,8	14,4	–2,4	–0,6	–1,6	–7,0
Slovenia	10,1	18,2	8,1	15,1	–1,9	–0,3	–0,5	–4,3
EU-12	9,2	11,1	1,9	13,9	–3,0	–0,7	–2,4	–5,9
Franța	13,5	14,2	0,7	10,1	–2,2	–0,8	–3,2	–3,1
Germania	10,2	12,3	2,1	8,2	–1,4	–1,0	–1,6	–2,0
Grecia	11,6	24,0	12,4	11,9	–0,8	–0,8	1,8	0,3
Italia	14,0	14,7	0,7	12,9	–2,5	–1,4	–3,8	–4,5
Olanda	6,5	10,3	3,8	6,5	–1,0	–1,5	–0,2	0,0
Spania	8,9	15,5	6,6	12,7	–0,7	–0,8	–1,2	–3,4
Suedia	9,6	9,0	–0,6	4,6	0,0	0,1	–3,3	–1,9
EU-15*	10,3	12,4	2,1	8,5	–1,6	–0,9	–1,7	–2,2
EU-27*	10,2	12,3	2,1	9,6	–1,9	–0,5	–1,9	–3,2

* Calculele ratelor de acoperire a contribuțiilor din 15 țări ale UE nu includ datele pentru Regatul Unit.

Sursa: Comisia Europeană, 2009 Raport de îmbătrânire; Estimări de ordin economic și bugetar pentru 27 de țări membre ale UE (2008–2060), Anexă Statistică; și calculele OIM.

Figura C.28

Factori care contribuie la schimbarea raportului pensie-la-PIB în 14 țări ale UE, 2010–2050 (%)

Tabelul C.21

Analiza schimbărilor raportului pensie-la-PIB în 14 țări ale UE, 2010–2030 (%)

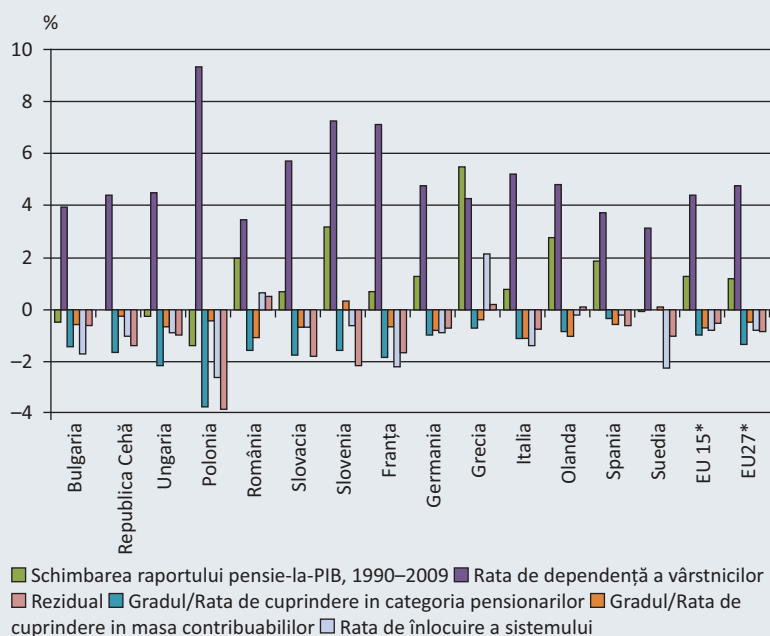
Țara	Nivel 2010	Nivel 2030	Schimbarea raportului pensie-la-PIB, 2010–2030	Contribuții				
				Rata de dependență a vârstnicilor	Gradul/Rata de cuprindere în categoria pensionarilor	Gradul/Rata de cuprindere în masa contribuabililor	Rata de înlocuire a sistemului	Rezidual
Bulgaria	9,1	8,6	–0,5	4,0	–1,5	–0,6	–1,8	–0,7
Rep. Cehă	7,1	7,1	0,0	4,4	–1,7	–0,3	–1,1	–1,4
Ungaria	11,3	11,0	–0,3	4,5	–2,2	–0,7	–0,9	–1,0
Polonia	10,8	9,4	–1,4	9,4	–3,8	–0,5	–2,6	–3,9
România	8,4	10,4	2,0	3,5	–1,6	–1,1	0,6	0,5
Slovacia	6,6	7,3	0,7	5,8	–1,8	–0,7	–0,7	–1,8
Slovenia	10,1	13,3	3,2	7,3	–1,6	0,3	–0,6	–2,2
EU-12	9,2	9,2	0,0	5,7	–2,4	–0,5	–1,2	–1,6
Franța	13,5	14,2	0,7	7,1	–1,9	–0,7	–2,2	–1,7
Germania	10,2	11,5	1,3	4,8	–1,0	–0,8	–0,9	–0,7
Grecia	11,6	17,1	5,5	4,3	–0,7	–0,4	2,2	0,2
Italia	14,0	14,8	0,8	5,3	–1,1	–1,1	–1,4	–0,8
Olanda	6,5	9,3	2,8	4,8	–0,9	–1,1	–0,2	0,1
Spania	8,9	10,8	1,9	3,7	–0,4	–0,6	–0,2	–0,6
Suedia	9,6	9,5	–0,1	3,1	0,0	0,1	–2,3	–1,1
EU-15*	10,3	11,6	1,3	4,4	–1,0	–0,7	–0,9	–0,6
EU-27*	10,2	11,4	1,2	4,8	–1,4	–0,5	–0,8	–0,9

* Calculele ratelor de acoperire a contribuțiilor din 15 țări ale UE nu includ datele pentru Regatul Unit.

Sursa: Comisia Europeană, 2009 Raport de îmbătrânire; Estimări de ordin economic și bugetar pentru 27 de țări membre ale UE (2008–2060), Anexă Statistică; și calculele OIM.

Figura C.29

Factori care contribuie la schimbarea raportului pensie-la-PIB în 14 țări ale UE, 2010–2030 (%)

Tabelul C.22

Analiza schimbărilor raportului pensie-la-PIB în 14 țări ale UE, 2030–2050 (%)

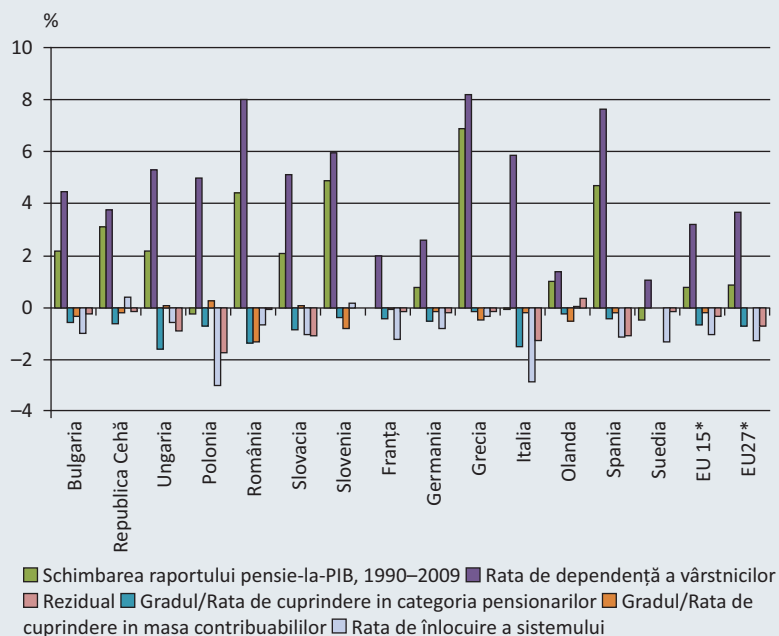
Țara	Nivel 2030	Nivel 2050	Schimbarea raportului pensie-la-PIB, 2030–2050	Contribuții				
				Rata de dependență a vârstnicilor	Gradul/Rata de cuprindere în categoria pensionarilor	Gradul/Rata de cuprindere în masa contribuabililor	Rata de înlocuire a sistemului	Rezidual
Bulgaria	8,6	10,8	2,2	4,5	−0,6	−0,4	−1,0	−0,3
Rep. Cehă	7,1	10,2	3,1	3,7	−0,7	−0,2	0,4	−0,2
Ungaria	11,0	13,2	2,2	5,3	−1,6	0,1	−0,6	−0,9
Polonia	9,4	9,1	−0,3	5,0	−0,7	0,3	−3,0	−1,8
România	10,4	14,8	4,4	8,0	−1,4	−1,3	−0,7	−0,1
Slovacia	7,3	9,4	2,1	5,1	−0,9	0,1	−1,1	−1,1
Slovenia	13,3	18,2	4,9	6,0	−0,4	−0,8	0,2	0,0
EU-12	9,2	11,1	1,9	5,0	−0,8	−0,2	−1,4	−0,8
Franța	14,2	14,2	0,0	2,0	−0,5	−0,1	−1,2	−0,2
Germania	11,5	12,3	0,8	2,6	−0,6	−0,2	−0,9	−0,2
Grecia	17,1	24,0	6,9	8,2	−0,2	−0,5	−0,4	−0,2
Italia	14,8	14,7	−0,1	5,9	−1,5	−0,2	−2,9	−1,3
Olanda	9,3	10,3	1,0	1,4	−0,3	−0,5	0,1	0,4
Spania	10,8	15,5	4,7	7,6	−0,4	−0,2	−1,2	−1,1
Suedia	9,5	9,0	−0,5	1,1	0,0	0,0	−1,3	−0,2
EU-15*	11,6	12,4	0,8	3,2	−0,7	−0,2	−1,1	−0,4
EU-27*	11,4	12,3	0,9	3,7	−0,7	0,0	−1,3	−0,7

* Calculele ratelor de acoperire a contribuțiilor din 15 țări ale UE nu includ datele pentru Regatul Unit.

Sursa: Comisia Europeană, 2009 Raport de îmbătrânire; Estimări de ordin economic și bugetar pentru 27 de țări membre ale UE (2008–2060), Anexă Statistică; și calculele OIM.

Figura C.30

Factori care contribuie la schimbarea raportului pensie-la-PIB în 14 țări ale UE, 2030–2050 (%)

ISBN 978-92-2-125639-7

9 789221 256397